

**İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı ile
190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde
Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair
Kanun Hükmünde Kararname ve İçişleri ile Plan ve Bütçe
Komisyonları Raporları (1/371, 1/101)**

Not: Başkanlıkça; (1/371) esas numaralı Tasarı tali olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ile İçişleri komisyonlarına, esas olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna; (1/101) esas numaralı Kanun Hükmünde Kararname esas olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG/196-279/3766

Konu: Yenileme

02/10/2007

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

LİSTE

Esas No.	Hükümsüz Sayılan Kanun Tasarısının Adı :
1/736	Devletlerin Ayda ve Gök Cisimlerindeki Faaliyetlerini Düzenleyen Anlaşmaya Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1062	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Afganistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1086	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suriye Arap Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kendi Toprakları Arası ve Ötesinde Hava Hizmetlerine İlişkin Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1100	Dışişleri Bakanlığı Tarafından Temsil Edilen Türkiye Cumhuriyeti ile Fransız Kalkınma Ajansı Arasında Kuruluş Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

<u>Esas No.</u>	<u>Hükümsüz Sayılan Kanun Tasarısının Adı :</u>
1/1106	Türkiye Cumhuriyeti ve Avustralya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1108	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu ile Ukrayna Devlet Nükleer Düzenleme Komitesi Arasında Nükleer Düzenleme Konularında Teknik İşbirliği ve Bilgi Değişimi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1130	Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Bahreyn Krallığı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Arasında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1134	Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı ile Kore Cumhuriyeti Enformasyon ve Haberleşme Bakanlığı Arasında Enformasyon ve Haberleşme Teknolojileri (EHT) İşbirliği İçin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1149	Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve Filistin Ulusal Yönetimi Tarım Bakanlığı Arasında Tarım Alanında İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1150	Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Umman Sultanlığı Tarım ve Balıkçılık Bakanlığı Arasında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1156	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hollanda Krallığı Arasında Gümrük Mevzuatının Doğru Bir Şekilde Uygulanması ve Gümrük Suçlarının Önlenmesi, Soruşturulması ve Bu Suçlarla Mücadele Konularında Karşılıklı İdari Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1190	Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Makedonya Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Arasında Makedonya Cumhuriyetinde Yer Alan Bazı Osmanlı Dönemi Eserlerinin Onarımı ve Rekonstrüksiyonuna Yönelik Yapılan Görüşmelere İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1193	Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı
1/1243	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kolombiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Anlaşması ile Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1247	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1255	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hayvan Sağlığı ve Karantina Konusunda İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1258	Asya-Pasifik Uzay İşbirliği Örgütü (APSCO) Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1263	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avustralya Hükümeti Arasında Askeri Alanda İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1270	Türkiye Cumhuriyeti ile Hırvatistan Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1271	Türkiye Cumhuriyeti ile Kırgız Cumhuriyeti Arasında Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Kanun Tasarısı

<u>Esas No.</u>	<u>Hükümsüz Sayılan Kanun Tasarısının Adı :</u>
1/1273	İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı
1/1283	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1288	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1292	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yunanistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İpsala Kipi Sınır Geçiş Bölgesinde İki Ülke Arasında İkinci Bir Karayolu Sınır Geçiş Köprüsü İnşa Edilmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1294	Güney Doğu Avrupa’da Yüksek Performanslı Bir Demiryolu Ağının Kurulması Konusunda Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1298	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moğolistan Hükümeti Arasında Çevre Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1303	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Karayoluyla Yolcu ve Yük Taşımacılığının Düzenlenmesi Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1308	Kıta Saharlığında Bulunan Sabit Platformların Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Protokole Ait 2005 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1309	Denizlet Seyir Güvenliğine Karşı Yasadışı Eylemlerin Önlenmesine Dair Sözleşmeye Ait 2005 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1310	Türkiye-EFTA Ortak Komitesinin EFTA Devletleri ile Türkiye Arasında Anlaşmanın Devlet Yardımlarına İlişkin 18 ve 23. Maddelerinin ve II Sayılı Ekinin Değiştirilmesi ve X ve XI Sayılı Eklerinin İptaline İlişkin 1/2005 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1320	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Umman Sultanlığı Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşmasının ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1321	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İslam Kalkınma Bankası Arasında Türkiye ile Afrika’daki İslam Kalkınma Bankası Üyesi Ülkeler Arasındaki Ticaret ve Yatırımların Desteklenmesi İçin İşbirliği Hakkında Anlayış Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1322	Türkiye Cumhuriyeti ve Birleşik Arap Emirlikleri Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1324	Türkiye Cumhuriyeti ile Arnavutluk Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1325	Avrupa Orta Vadeli Hava Tahminleri Merkezi İmtiyazları ve Dokunulmazlıklarına Dair Düzeltilmiş Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1326	Avrupa Orta Vadeli Hava Tahminleri Merkezini Oluşturan Düzeltilmiş Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1332	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Bahreyn Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

<u>Esas No.</u>	<u>Hükümsüz Sayılan Kanun Tasarısının Adı :</u>
1/1333	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bahreyn Krallığı Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1335	Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ve Suudi Arabistan Krallığı Sağlık Bakanlığı Arasında Sağlık Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1336	Türkiye ile Mısır Arasında Doğal Gaz Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1339	Pendik Kentsel Dönüşüm ve İleri Teknoloji Parkı Projesi Kanunu Tasarısı
1/1341	Güneydoğu Avrupa (GDA) Kültür Bakanları Konseyi Şartnamesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1345	Kooperatifler Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı
1/1346	Biyotıp Araştırmalarına İlişkin İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1347	Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Amerika Birleşik Devletleri Savunma Bakanlığı Arasında Savunma Uzak İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1348	Beşinci Dünya Su Forumu Organizasyonu İçin Çerçeve Anlaşma ile Beşinci Dünya Su Forumu Anlaşma Mektubunun Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1351	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü (GTÖ) Arasında GTÖ Orta Asya Alt Bölge Ofisi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1352	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti İçişleri Bakanlığı Arasında Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1353	Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı Arasında Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1355	Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Moğolistan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Arasında Petrol, Doğal Gaz ve Mineral Kaynaklar Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1356	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Letonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında, Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1358	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sinematografik Ortak Yapım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1359	Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Ekvator Cumhuriyeti Enerji ve Maden Bakanlığı Arasında Enerji Sektöründe İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1361	Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Rusya Federasyonu Kültür ve Sinemacılık Federal Ajansı Arasında 2007 Yılında Türkiye Cumhuriyetinde Düzenlenecek Rusya Federasyonu Kültür Yılına Yönelik Yapılan Görüşmelere İlişkin Niyet Muhtırası (Rusya'nın Türkiye'de Kültür Yılı'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı)
1/1363	Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Arnavutluk Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Arasında İşbirliği Konusunda Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

<u>Esas No.</u>	<u>Hükümsüz Sayılan Kanun Tasarısının Adı :</u>
1/1364	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Etiyopya Federal Demokratik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1367	Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Fas Krallığı Adalet Bakanlığı Arasında İşbirliği Konusunda Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
1/1370	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Madencilik ve Jeoloji Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32747	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kore Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32748	Asya'da İşbirliği ve Güven Arttırıcı Önlemler Konferansı Yazmanlığının Statüsünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32805	Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Avustralya Tarım, Balıkçılık ve Ormancılık Bakanlığı Arasındaki Tarım Alanında Teknik, Bilimsel ve Ekonomik İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32806	Kalıcı Organik Kirleticilere İlişkin Stokholm Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32807	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Burkina Faso Hükümeti Arasında Genel İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32830	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kosova Öz-Yönetim Geçici Kurumları Adına Hareket Eden Birleşmiş Milletler Kosova Geçici Yönetim Misyonu (UMMIK) Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32831	Balinacılığın Düzenlenmesine İlişkin Uluslar Arası Sözleşme ile Protokole Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32832	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karantina ve Bitki Koruma Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32833	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Burkina Faso Hükümeti Arasında Ticaretin Geliştirilmesi ve Ekonomik ve Teknik İşbirliği Anlaşma Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32834	Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı ile Bulgaristan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Arasında İşbirliği Konusunda Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32851	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgaristan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Svilengrad-Kapıkule Demiryolu Sınır Geçişi Faaliyetlerinin ve Kapıkule Sınır Mübadele Garındaki Demiryolu Sınır Hizmetlerinin Düzenlenmesine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32852	Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Veterinerlik Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32853	Türkiye Cumhuriyeti ile Gürcistan Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

<u>Esas No.</u>	<u>Hükümsüz Sayılan Kanun Tasarısının Adı :</u>
32854	Bakü-Tiflis-Kars Yeni Demiryolu Bağlantısına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32866	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi (TÜRKSOY) Arasında Türksoya İlave Arsa Tahsisi Hakkında Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32867	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Federal Demokratik Etiyopya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Turizm Alanında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı
32868	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Arasında Hükümetlerarası Tahıl Grubu 31 inci Oturumu ve Hükümetlerarası Pirinç Grubu 42 nci Oturumu Ortak Toplantısına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-780/5537

01/12/2006

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 26/06/2006 tarihinde kararlaştırılan “İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

GENEL GEREKÇE

1945 yılında il özel idareleri, belediyeler ve köy idareleri ile bunlara bağlı idarelerin hizmetlerini ve yatırımlarını desteklemek amacıyla söz konusu idarelerin ortaklığıyla kurulan iller Bankası bir yandan kredi müessesesi olarak faaliyet gösterirken diğer taraftan da anılan idareler adına ve onların talepleri üzerine yatırım faaliyetlerinde bulunmaktadır. Ancak bu durum, Bankanın asli faaliyetinin tam olarak anlaşılamamasına sebep olmuş ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununa tabi olmasına rağmen, bu Kanun hükümlerini 4759 sayılı İller Bankası Kanunu çerçevesinde yerine getiremediğinden hukuki yönden birtakım sorunlarla karşı karşıya kalınmıştır.

İller Bankasının değişen dünya ve Türkiye şartlarına uyması, daha verimli ve etkin bir hizmet üretimini sağlayabilmesi için yeniden yapılanma ihtiyacının 2001 -2005 yıllarını kapsayan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında gündeme gelmesiyle birlikte, Banka yeniden yapılanma aşamasına girmiştir. Bu doğrultuda Banka il özel idareleri ve belediyelerin yapım işleriyle ilgili faaliyetlerinden büyük ölçüde çekilmiş, il özel idaresi ve belediyelerin her türlü kredi taleplerine cevap verecek bir yapılanma ve uygulama sürecine girmiştir.

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile birlikte hazırlanmış olan Bankaya ilişkin stratejik planda Bankanın misyonu; "Yerel yönetimlere, kentsel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla uluslararası standartlarda proje üretmek ve geliştirmek, kredi sağlamak, danışmanlık yapmak ve teknik destek vermek yoluyla sürdürülebilir bir şehirleşmeye katkıda bulunmak." şeklinde, vizyonu ise; "Modern kentlerin geliştirilmesi sürecine katılan, hizmet kalitesi kanıtlanmış uluslararası bir yatırım bankası olmak." şeklinde belirlenmiştir.

Yukarıda belirtilen hususlar doğrultusunda İller Bankasının çağdaş bankacılık ilkelerine göre faaliyette bulunması, konusunda uzmanlaşmış bir kalkınma ve yatırım bankasına dönüştürülmesi zorunluluğu doğmuştur. Bu çerçevede Bankanın 5411 sayılı Bankacılık Kanununa uygun olarak faaliyet alanları, organizasyonu, personel politikası ve istihdam şekli yeniden düzenlenerek anılan Kanuna uyumlu hale getirilmesi hedeflenmiştir.

Ayrıca, mevcut yapıda, sermayedarların aynı zamanda kredi müşterisi olması rasyonel karar almayı ve Bankanın, gerçek anlamda bir banka gibi faaliyet göstermesine engel teşkil ettiği

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 477)

anlaşıldığından sermaye yapısının değiştirilmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bankaya ait sermaye katkı paylarının genelde il özel idarelerine ve belediyelere genel bütçeden yapılan katkılardan oluşması ve dolayısıyla Hazine kaynaklarından aktarıldığı göz önüne alındığında, Bankanın daha rasyonel ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu hükümlerine uygun olarak faaliyet gösterebilmesi için hisse paylarının bedelsiz olarak Hazineye devri öngörülmüştür.

Bu çerçevede Tasarı ile; İller Bankasının tüm iş ve işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi olarak, olanakları ölçüsünde yerel yönetimlerin her türlü kredi ihtiyaçlarını karşılayan ve bankacılık işlemlerine aracılık eden, bunlar için projeler üreten, danışmanlık hizmeti veren ve anonim şirket şeklinde yapılanan, Bankacılık Kanununa göre örgütlenen, çağdaş bankacılık esaslarına göre faaliyet gösteren ve yukarıda belirtilen görev alanlarında uzmanlaşmış bir kalkınma ve yatırım bankasına dönüşmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile; 5411 sayılı Bankacılık Kanununda kalkınma ve yatırım bankaları için öngörülen ilkelere uygun olarak il özel idaresi, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin kredi ihtiyaçlarını bankacılık ilke ve kuralları doğrultusunda karşılayan, mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirip danışmanlık hizmeti veren, Kanun ile düzenlenen hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip ve merkezi Ankara'da bulunan, Başbakanlıkla ilgili, anonim şirket şeklinde faaliyet gösterecek İller Bankası Anonim Şirketinin kurulması hüküm altına alınmıştır.

Madde 2- Madde ile; Bankanın sermayesinin her biri 1,00 Yeni Türk Lirası itibari değerinde 3.000.000.000 adet nama yazılı hisseye ayrılmış olan 3.000.000.000,00 Yeni Türk Lirası olduğu ve sermayenin tamamının Hazineye ait olup, Genel Kurul kararıyla artırılabilceği düzenlenmiştir.

Ayrıca, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 277 nci maddesinde belirtilen bir anonim şirketin kuruluşunda en az beş kurucunun bulunması şartının sermayenin tamamının Hazineye ait olması nedeniyle Banka hakkında uygulanmayacağı öngörülmüştür.

Madde 3- Madde ile; Bankanın organları düzenlenmiştir. Genel Kurulun Banka hissedarlarından oluşacağı ve Kanun hükümleri saklı olmak üzere, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre görev yapacağı öngörülmüş olup, Yönetim Kurulunun Genel Kurula karşı sorumlu karar organı olduğu ve yedi üyeden oluşacağı, Genel Müdürün aynı zamanda Yönetim Kurulunun üyesi olacağı, Yönetim Kurulunun kalan altı üyesinin ise Genel Kurul tarafından seçileceği, yemin töreni sonrasındaki ilk toplantıda Yönetim Kurulunun aralarından bir üyeyi Yönetim Kurulu Başkanı olarak ve Genel Müdür dışındaki bir üyeyi ise Başkan Vekili olarak seçeceği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, Yönetim Kurulu üyeliğine seçilebilmek için Bankacılık Kanununda belirtilen şartları taşımanın zorunlu olduğu, Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresinin üç yıl olduğu, süresi sona erenlerin tekrar seçilebileceği, süresi dolmadan üyeliğin boşalması halinde üyeliğe seçilmede Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir.

Maddede; Bankanın Denetim Kurulunun üç üyeden oluşacağı, Denetim Kurulu üyelerinin hissedarlarca önerilen adaylar arasından Genel Kurulca seçileceği, Denetçilerde Yönetim Kurulu üyeleri için gereken şartlar aranacağı, Denetçilerin, Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümlerine göre

çalışacağı, Denetim Kurulu üyelerinin görev sürelerinin üç yıl olup, süresi sona erenlerin tekrar seçilebileceği, süresi dolmadan üyeliğin boşalması halinde Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin uygulanacağı ve Banka Genel Müdürünün Bankacılık Kanununda belirtilen şartları taşıması gerektiği ve ortak kararname ile atanacağı, Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Başkanlığının aynı kişi tarafından icra edilemeyeceği hususları da öngörülmüştür.

Madde 4- İller Bankasının, 5411 sayılı Bankacılık Kanununa göre faaliyette bulunan diğer kamu bankalarındaki uygulamalara paralel olarak anonim şirket şeklinde yeniden yapılanması öngörüldüğünden madde ile; buna uygun olarak Banka personelinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine tabi olmayan sözleşmeli statüde çalışması ile personelin hizmete alınma, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, görevden alınma, görev ve yetkileri, disiplin esasları, yükümlülükleri, unvan ve sayılarının Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi hüküm altına alınmıştır.

Maddede Banka personelinin mali ve sosyal hakları ile sözleşme esaslarının Yönetim Kurulu tarafından belirlenmesi ancak, ödemelerin üst sınırının Yüksek Planlama Kurulunca Banka için belirlenecek üst sınırı aşmaması ve Banka personelinin sosyal güvenlik yönünden 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olması hususları da düzenlenmiştir.

Madde 5- Madde ile Bankanın Kanunda yer alan hususlar dışında 5411 sayılı Bankacılık Kanunu hükümlerine tabi olacağı ve Bankaya bedeli ödenmeden bir görev verilemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, Kanunun amacı genel çerçeveyi belirlemek olduğundan sektördeki diğer kamu bankalarında olduğu gibi Bankanın çalışma konuları, organları, sermaye miktarı, hisseleri, hesapları, gelirleri, kâr, kontrollük ve sigorta hizmet gelirlerinin dağıtımı ile Kanunda Bankanın işleyişi ile ilgili hüküm bulunmayan diğer hususların ana sözleşme ile düzenleneceği öngörülmüştür.

Diğer taraftan; Bankanın müşteri profili ve bunların mali ve hukuki yapıları ve tabi oldukları kanunlar dikkate alınarak 5411 sayılı Bankacılık Kanununun karşılıklar ve diğer koruyucu hükümlerinin Banka hakkında uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 6- Madde ile 4759 sayılı İller Bankası Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Madde 1- Banka sermayesini oluşturan il özel idareleri ve belediyelerin sermaye katkı paylarının genellikle genel bütçeden anılan idarelere ödenen paydan, dolayısıyla Hazine kaynaklarından aktarıldığı dikkate alınarak Banka hisselerinin başka bir işleme gerek kalmaksızın ve bedelsiz olarak Hazineye devredilmiş sayılması ve devir işlemlerinde Bankacılık Kanununun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen devir alınan hisselerin nominal bedelinin % l'i tutarında devir payının fona yatırılması hususunun uygulanmaması hüküm altına alınmıştır.

Geçici Madde 2- Bankanın itibari ve ödenmiş sermayesi arasındaki farkın karşılanmasında, sermayenin Hazinece karşılanacağı dikkate alınarak Bankacılık Kanununun amir hükmü olan sermayenin nakden ödenmesine ilişkin hükümlerin uygulanmaması öngörülmüştür.

Geçici Madde 3- Bankanın ana sözleşmesinin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde yapılacak ilk Genel Kurulun onayı ile yürürlüğe girmesi ve Genel Kurulda Bankanın yeni yapısı doğrultusunda Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerinin seçilmesine kadar, mevcut Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerinin görevlerinin devam etmesi öngörülmüştür.

Geçici Madde 4- Madde ile; Kanun çerçevesinde yapılacak işlemler ile bu işlemlere ilişkin kâğıtların her türlü vergi, resim ve harçtan istisna tutulması ve ticaret siciline tescilden ücret alınmaması suretiyle malî tasarrufun yanı sıra işlemlerin de hızlandırılması amaçlanmıştır. Ayrıca; Banka hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin (c) bendinin uygulanmayacağı öngörülmüştür.

Geçici Madde 5- Madde ile Bankanın yeni statüsü göz önünde bulundurularak mevcut personeline yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Geçici Madde 6- Kaldırılan İller Bankasının tüm hak ve mükellefiyetlerinin yeni kurulan İller Bankası Anonim Şirketine intikal etmesi ve diğer mevzuat ile İller Bankası Genel Müdürlüğüne yapılmış olan tüm atıfların İller Bankası Anonim Şirketine yapılmış sayılması öngörülmüştür.

Ayrıca, İller Bankası Genel Müdürlüğünün üçüncü kişilere karşı yükümlülükleri ve bunlardan olan hak ve menfaatlerine zarar gelmemesi için, 4759 sayılı Kanun uyarınca İller Bankası tarafından ihale edilen veya halen Bankanın kontrollüğünde yürütülmekte olan, belediye ve il özel idarelerine ait yapım, mal alım, hizmet ve danışmanlık işleri sonuçlanıncaya kadar 4759 sayılı İller Bankası Kanunu ve diğer ilgili mevzuatın uygulanmasına devam olunacağı hüküm altına alınmıştır.

Madde 7- Yürürlük maddesidir.

Madde 8- Yürütme maddesidir.

298 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: K.K.Gn. Md. 07/101-1/336/05742

22/12/1987

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname" bugünkü Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 91 inci maddesi uyarınca ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GEREKÇE

İller Bankası Genel Müdürlüğünün iştiraklerinden Simel Limited Şirketi Genel Müdürlüğü Ankara Asliye Üçüncü Ticaret Mahkemesinin kararıyla feshedilmiştir.

Mezkûr Mahkemenin kararına göre, adıgeçen Şirketin bütün mal varlığı İller Bankası Genel Müdürlüğüne geçeceğinden ve yapmakta olduğu içme suyu, yapı ve kanalizasyon gibi alt yapı hizmetleri de adıgeçen Banka tarafından yürütüleceğinden kadroları 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı cetvelin ilgili bölümünden çıkarılarak iptal edilmektedir.

Ayrıca, feshedilen Şirkette halen çalışan kamu personeli Bankaya alınacağından mağduriyetlerinin önlenmesi için çeşitli unvan, sınıf ve dereceden 102 kadro ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (III) sayılı cetvelin ilgili bölümüne eklenmesi öngörülmektedir.

**190 SAYILI GENEL KADRO VE USULÜ HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE
KARARNAMENİN EKİ CETVELLERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME**

190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı cetvellerden Simel Limited Şirketi Genel Müdürlüğüne ait bölümün iptali ile İller Bankası Genel Müdürlüğü bölümünde değişiklik yapılması; 12/3/1986 tarihli ve 3268 sayılı Kanun ile 9/4/1987 tarihli ve 3347 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 8/12/1987 tarihinde kararlaştırılmıştır.

MADDE 1- 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı cetvellerden Simel Limited Şirketi Genel Müdürlüğüne ait bölüm iptal edilmiştir.

MADDE 2- İller Bankası Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra teşkilatında kullanılmak üzere ilişik listelerde yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı III sayılı cetvellerin ilgili bölümlerine eklenmiştir.

MADDE 3- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Cumhurbaşkanı

Kenan Evren

Başbakan V.

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

H. C. Güzel

Devlet Bakanı

M. T. Tütiz

Adalet Bakanı

H. Ertem

Dışişleri Bakanı

V. Halefoğlu

Bayındırlık ve İskân Bak.

İ. S. Giray

Tarım, Orman ve Köyîşleri Bak.

H. H. Doğan

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak.

S. N. Türel

Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

M. V. Dinçerler

Devlet Bakanı

A. Karaevli

Milli Savunma Bakanı

Z. Yavuztürk

Maliye ve Gümrük Bak.

A. K. Alptemoçin

Sağ. ve Sos. Yard. Bak.

M. Kalemli

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bak.

M. M. Taşçioğlu

Kültür ve Turizm Bakanı

A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı V.

A. Karaevli

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

A. Bozer

İçişleri Bakanı

A. Selçuk

Milli Eğt. Gençlik ve Spor Bak.

M. Emiroğlu

Ulaştırma Bakanı

İ. Peki

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

298 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye Ekli Cetvel

III SAYILI CETVEL

KURUMU: İLLER BANKASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TEŞKİLATI: MERKEZ

İHDAS EDİLMESİ UYGUN GÖRÜLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO ADEDİ	TUTULAN KADRO ADEDİ	TOPLAM
GİH	APK Uzmanı	1	3	-	3
”	”	2	6	-	6
”	”	3	4	-	4
”	Şef	4	7	-	7
”	”	5	7	-	7
”	”	6	3	-	3
”	Memur	5	5	-	5
”	”	6	2	-	2
”	”	7	4	-	4
”	”	8	1	-	1
”	”	9	3	-	3
”	”	11	1	-	1
”	”	12	1	-	1
”	Santral Memuru	6	1	-	1
”	”	9	1	-	1
”	Veznedar	7	2	-	2
”	Daktilograf	7	1	-	1
”	”	8	1	-	1
”	”	9	4	-	4
”	”	10	4	-	4
”	”	11	1	-	1
”	”	12	1	-	1
SH	Hemşire	5	1	-	1
TH	Mühendis	1	3	-	3
”	”	2	4	-	4
”	”	3	5	-	5
”	”	4	1	-	1
”	”	5	3	-	3
”	Mimar	1	1	-	1
”	”	4	1	-	1
”	Tekniker	1	2	-	2
”	”	2	1	-	1
”	”	5	1	-	1
”	”	7	1	-	1
YH	Hizmetli	7	4	-	4
”	”	8	2	-	2
”	”	9	2	-	2
”	”	10	1	-	1
”	”	12	1	-	1

III SAYILI CETVEL

KURUMU: İLLER BANKASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TEŞKİLATI: TAŞRA

İHDAS EDİLMESİ UYGUN GÖRÜLEN KADROLARIN

SINIFI	UNVANI	DERECESİ	SERBEST KADRO		TUTULAN	TOPLAM
			ADEDİ	ADEDİ	KADRO	
TH	Mühendis	2	2	-	-	2
”	Tekniker	1	1	-	-	1
”	Tekniker	5	2	-	-	2

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

2/11/2007

Esas No.: 1/371

Karar No.: 3

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca, 1/12/2006 tarihinde 22 nci Dönem TBMM Başkanlığına sunulan, “İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı” söz konusu dönemde sonuçlandırılmadığından hükümsüz sayılmış ve 2/10/2007 tarihinde Bakanlar Kurulunca, Başkanlığınıza, Tasarının yenilendiği bildirilmiştir. Tasarı, 16/10/2007 tarihinde Başkanlığınızca esas Komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile Komisyonumuza havale edilmiş; Komisyonumuz 31/10/2007 tarihli ikinci toplantısında, İçişleri, Maliye ve Adalet Bakanlıkları temsilcilerinin de katılımıyla Tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

İller Bankası, 4759 sayılı İller Bankası Kanunu çerçevesinde yatırımcı bir kuruluş olarak görülürken, diğer taraftan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu hükümlerine tabidir. Bu nedenle özellikle Bankacılık Kanunu hükümlerini yerine getirme konusunda hukuki sorunlarla karşılaşmaktadır. Öte yandan Banka Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planıyla birlikte il özel idareleri ve belediyelerin yapım işleriyle ilgili faaliyetlerinden büyük ölçüde çekilerek kredi taleplerine cevap verecek bir yapılanma ve uygulama sürecine girmiştir. Böylece İller Bankasının çağdaş bankacılık ilkelerine göre faaliyette bulunması konusunda uzman bir yatırım ve kalkınma bankasına dönüştürülmesi zorunluluğu doğmuştur. Bu bağlamda Tasarıyla İller Bankasının faaliyet alanları, organizasyonu personel politikası ve istihdam şekli yeniden düzenlenerek 5411 sayılı Bankacılık Kanununa uyumlu hale getirilmesi hedeflenmiştir. Buna göre anonim şirket unvanı alacak olan İller Bankası, belediyelerin işlerini bizzat yapmak yerine, mahalli idarelerin finansman ihtiyacını karşılayan, mahalli müşterek hizmetlere ilişkin projeler geliştiren ve bu idarelere danışmanlık hizmeti veren, teknik bankacılık yapan bir kurum haline getirilmektedir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler sırasında, Tasarı genel olarak uygun bulunmuş, ancak bazı hususların yeniden gözden geçirilmesi gerektiği dile getirilmiştir. Komisyon üyelerimiz tarafından, Tasarıda gözden geçirilmesi gerektiği ileri sürülen hususlar şöyle özetlenebilir:

- Bankanın hissedarı değişeceğine göre belediye ve il özel idareleri ile İller Bankası arasındaki iletişimin nasıl sağlanacağı hususu açık değildir.
- Bankaya bedeli ödenmeden görev verilemeyeceğine ilişkin hükmün ne anlama geldiği kapalıdır.
- Tasarı hazırlanırken yerel yönetim birliklerinden yeteri kadar görüş alınmamıştır.
- Kredi verme usulleri açıkça belirlenmelidir.
- Belediyelerin bütçelerine göre şimdiye kadar ödenen sermaye paylarının ne olacağı hususu Tasarıda belirtilmemektedir. Ortaklık payı kesilmiş olup da sonradan tüzel kişiliğini kaybetmiş belediyelerin ortaklık paylarının tespiti ile ortaklık paylarının hangi rakam üzerinden iade edileceği tartışma konusu olacaktır.
- Belediyelerin mevcut borçlanmaları hususunda en azından geçici maddelerde düzenleme yapılmalıdır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 477)

• Bankanın belediyelere ve il özel idarelerine olan teminat borçlarıyla ilgili ortaya çıkabilecek hukuki sorunları önlemek amacıyla hüküm konulmalıdır.

• İller Bankası, gerçekten bankacılık yapacaksa 5411 sayılı Bankacılık Kanununun bütün hükümlerine tabi olmalıdır.

• Tasarı çok genel hükümler içermektedir. Teşkilatlanmayla ilgili düzenlemeler içermelidir. Alt düzenlemelere çok ihtiyaç duyulması nedeniyle kurumsallaşma sorunu yaşanabilir.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerden sonra Tasarı ile gerekçesi benimsenmiştir.

Komisyonumuz Tasarı üzerinde tali komisyon olarak belirlenmiş olduğundan, İçtüzüğün 23 üncü maddesi uyarınca, belirtilen önerilerle birlikte, Komisyonumuzun uygunluk görüşünün esas komisyona bildirilmesiyle yetinilmesi kararlaştırılmıştır.

Raporumuz, Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Tevfik Ziyaeddin Akbulut</i>	<i>Feyzullah Kıyıklık</i>	<i>Selami Uzun</i>
Tekirdağ	İstanbul	Sivas
Kâtip	Üye	Üye
<i>Ayşe Türkmenoğlu</i>	<i>Ali Küçükaydın</i>	<i>Bekir Aksoy</i>
Konya	Adana	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Cemal Öztaylan</i>	<i>Muhammet Rıza Yalçınkaya</i>	<i>Emin Nedim Öztürk</i>
Balıkesir	Bartın	Eskişehir
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Hasan Özdemir</i>	<i>Ali Temür</i>
Gaziantep	Gaziantep	Giresun
Üye	Üye	Üye
<i>Abdulahdi Kahya</i>	<i>Abdulaziz Yazar</i>	<i>Recep Koral</i>
Hatay	Hatay	İstanbul
	(İmzada bulunamadı)	
Üye	Üye	Üye
<i>Süleyman Çelebi</i>	<i>Mustafa Enöz</i>	<i>Ali Oksal</i>
Mardin	Manisa	Mersin
		(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye	
<i>M. Nuri Yaman</i>	<i>Recep Yıldırım</i>	
Muş	Sakarya	

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 477)

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

26/2/2010

Esas No.: 1/371, 1/101

Karar No.: 14

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 1.12.2006 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, ancak milletvekili genel seçimleri nedeniyle 22 nci Dönemin sonra ermesi üzerine İçtüzüğü'nün 77 nci maddesi uyarınca kadük olan ve 23 üncü Dönemde 60 ıncı Hükümet tarafından yenilenerek, yenilendiği 2.10.2007 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bildirilen ve Başkanlıkça 16.10.2007 tarihinde tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu ile İçişleri Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen (1/371) esas numaralı "İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı", Komisyonumuzun 11.11.2009 tarihinde yaptığı 10 uncu birleşiminde, Hükümeti temsilen Bayındırlık ve İskan Bakanı Mustafa DEMİR ile Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı ve İller Bankası Genel Müdürlüğü temsilcilerinin de katılımıyla görüşülmeye başlanmış; ancak, Tasarının geneli üzerindeki görüşmelere geçilmeden önce, verilen bir önerge doğrultusunda Tasarının daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesini teminen bir alt komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

Bilindiği gibi, il özel idareleri, belediyeler ve köy idareleri ile bunlara bağlı idarelerin hizmetlerini ve yatırımlarını desteklemek üzere 1945 yılında İller Bankası kurulmuştur. İller Bankası, kuruluşu itibarıyla hem kredi müessesesi olarak faaliyette bulunmakta hem de yerel yönetim organlarının talebi üzerine yatırım faaliyetleri yapmaktadır. Banka, yerel yönetimlere yönelik destek ve danışmanlık hizmetlerini de yürütmektedir. Banka, 4759 sayılı İller Bankası Kanununun yanı sıra 19.10.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununa da tabi bulunmaktadır. Yerine getirdiği hizmetlerin niteliği düşünüldüğünde, sıradan bir bankadan daha çok bir kalkınma ve yatırım bankası özellikleri gösteren İller Bankası, 5411 sayılı Kanun hükümlerini 4759 sayılı Kanun çerçevesinde yerine getiremediğinden bir takım hukuki sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Son yıllarda ülkemizde yaşanan ekonomik ve sosyal değişimler doğrultusunda Bankanın yürüttüğü faaliyetlerin çağdaş yerel yönetim anlayışına göre yeniden tanımlanmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında Bankanın yeniden yapılandırılmasına yönelik bazı öneriler yer almıştır. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından hazırlanan stratejik planda Bankanın misyonu; yerel yönetimlere, kentsel ihtiyaçların karşılanabilmesi amacıyla proje üretmek, danışmanlık hizmeti vermek ve kredi sağlamak, vizyonu ise; modern kentlerin geliştirilmesi sürecine katılan, hizmet kalitesi kanıtlanmış, uluslararası bir yatırım bankası olarak hizmet vermek şeklinde ifade edilmiştir. Bu öneriler doğrultusunda Banka yeniden yapılanma sürecine girmiş, il özel idareleri ve belediyelerin yapım işleriyle ilgili faaliyetlerinden büyük ölçüde çekilmiş, il özel idareleri ve belediyelerin her türlü kredi taleplerine cevap verecek bir yapılanma ve uygulama sürecine girmiştir.

Diğer yandan, İller Bankasının kredi müşterilerinin aynı zamanda sermayedarları olması sebebiyle, Banka rasyonel kararlar alamamakta ve gerçek bir banka gibi faaliyette bulunamamaktadır. Bu sakıncanın giderilmesi amacıyla bankacılık anlayışına uygun olarak Bankada bulunan hisse paylarının Hazineye devredilmesi gerekmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 477)

Bankanın kendisinden beklenen hizmetleri etkin bir şekilde sunabilmesi için tüm iş ve işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi olarak, kaynakları ölçüsünde yerel yönetimlerin kredi taleplerini karşılayan, faaliyet konusu ile ilgili alanlarda yerel yönetimlere danışmanlık ve projelendirme hizmeti verebilen anonim şirket statüsüne sahip, Bankacılık Kanununa göre örgütlenen ve çağdaş Bankacılık faaliyetlerini yerine getiren bir kalkınma ve yatırım bankasına dönüşmesi ihtiyacı ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Tasarı ile;

- İller Bankasının; 5411 sayılı Bankacılık Kanununda kalkınma ve yatırım bankaları için öngörülen ilkelere uygun olarak anonim şirket statüsünde yeniden yapılandırılması, bu çerçevede Bankanın tabi olacağı hukuki mevzuata açıklık getirilmesi, organlarının ve bu organlara üye olacaklarda aranacak nitelikler ile personelin statüsüne ilişkin esas ve usullerin belirlenmesi,

- Bankanın anonim şirket halinde yeniden yapılandırılacak olmasından dolayı mevcut İller Bankası çalışanlarının intibaklarına ilişkin esaslar ile geçiş hükümlerinin düzenlenmesi,

- Belediyeler ve il özel idarelerine ait olan Banka sermayesine dahil olan hisselerin Hazineye devredilmesi,

- Kaldırılan İller Bankasının tüm hak ve mükellefiyetleri ile halen devam etmekte olan iş ve faaliyetlerinin yeni kurulan İller Bankası Anonim Şirketine intikal etmesine yönelik olarak geçiş hükümlerinin düzenlenmesi,

öngörülmektedir.

Alt Komisyon; 2.12.2009, 16.12.2009, 5.1.2010, 13.1.2010 ve 3.2.2010 tarihlerinde Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Türkiye Belediyeler Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla yapmış olduğu toplantılarda Tasarı üzerinde ayrıntılı çalışmalar yapmış ve bu çalışmalar neticesinde hazırlamış olduğu rapor ve metni Komisyonumuza sunmuştur.

Alt Komisyon'da Tasarının;

- Amaç ve kuruluş başlıklı 1 inci maddesi; "Kuruluş" ve "Bankanın amacı ve faaliyet konuları" başlıkları altında iki ayrı madde olarak düzenlenmesi, Bankanın kuruluşunun 1 inci madde olarak; Bankanın amacını kapsayan hükümlerin ise 3 üncü maddenin birinci fıkrası olarak yeniden düzenlenmesi ve Bankanın faaliyet konularının ikinci fıkra olarak ayrıntılı bir şekilde tatad edilmesi suretiyle,

- Tasarıda terim ve kavram birliğinin sağlanması ve tekrarlardan kaçınılması amacıyla "Tanımlar" başlığı altında bir düzenlemenin metne 2 nci madde olarak eklenmesi ve diğer maddelerin teselsül ettirilmesi suretiyle,

- Sermaye başlıklı 2 nci maddesi; madde başlığının "ortaklık yapısı ve sermaye" şeklinde değiştirilmesi; Bankanın sermayesinin 9.000.000.000 Türk Lirasına yükseltilmesi; Bakanlar Kuruluna bu miktarı beş misline kadar artırabilme yetkisinin tanınması; sermayenin nama yazılı hisseye ayrılması ve bu hisselerin Hazineye ait olması hükmünün metinden çıkarılması; sermaye tavanına ulaşmaya kadar Bankanın sermayesine hangi kaynaklardan ne miktarda bir tutarın ekleneceğinin tatad edilmesini teminen 4 üncü madde olarak yeniden düzenlenmesi suretiyle,

- 3 üncü maddesi; kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller doğrultusunda Bankanın organlarının ve bu organların görevlerinin ayrı bir bölüm altında ve farklı maddeler içerisinde düzenlenmesi gerekliliği nedeniyle, maddede yer alan hükümlerin bir kısmının metinden çıkarılması, bir kısmının değiştirilerek veya aynen ilgili maddeler içerisine dercedilmesi suretiyle,

- İl genel meclisleri, belediye meclisleri, İçişleri, Maliye, Bayındırlık ve İskan Bakanlıkları ile Hazine Müsteşarlığının da temsilini sağlayacak şekilde Banka Genel Kurulunun oluşumuna ilişkin hükümler içeren bir düzenlemenin metne 5 inci madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Banka Genel Kurulunun görev ve yetkilerini düzenleyen bir hükmün metne 6 ncı madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Banka Yönetim Kurulunun sorumluluğunu, oluşumunu, görev süresini, Yönetim Kurulu üyeliklerinin sona ermesini ve Yönetim Kurulu üyelerinin niteliklerini belirleyen bir düzenlemenin metne 7 nci madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Yönetim Kurulunun görev ve yetkilerini ayrıntılı bir şekilde tatad eden bir düzenlemenin metne 8 inci madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Denetim Kurulunun oluşumunu, üyelerin atanmasını, niteliklerini ve Denetim Kurulunun görev süresini belirleyen bir düzenlemenin 3 üncü maddenin ilgili hükümlerini de içerecek şekilde metne 9 uncu madde olarak eklenmesi suretiyle,

- 3 üncü maddede yer alan ve Genel Müdüre ilişkin düzenlemeyi öngören hükmün redaksiyona tabi tutulması ve Genel Müdürlük ve Yönetim Kurulu Başkanlığının aynı kişi tarafından icra edilemeyeceği hususunun metinden çıkarılarak metne 10 uncu madde olarak eklenmesi suretiyle,

- 4 üncü maddesi; birinci ve ikinci fıkraları 11 inci madde olarak aynen; Banka personelinin ücret ve diğer mali ve sosyal hakları ile sözleşme esaslarının belirlenmesine ilişkin düzenlemeleri içeren üçüncü fıkrası, bu nitelikteki hakların Genel Müdürün teklifi üzerine Yönetim Kurulu kararı ile belirlenmesi ve ödemeler arasına ikramiyenin de ilave edilmesi yönünde değiştirilerek; Banka personelinin sosyal güvenlik açısından tabi olduğu kanuna atıf yapan dördüncü fıkrası, sosyal güvenlik mevzuatının 5510 sayılı Kanunla tek çatı altında toplanmış olması nedeniyle, anılan Kanuna atıf yapılmak suretiyle ve metne mali ve sosyal hakları düzenleyen 12 nci madde olarak ilave edilmesi suretiyle,

- 5 inci maddesi;

► Birinci fıkrası; Bankanın tabi olacağı kanunlar arasına Türk Ticaret Kanununun da ilave edilmesi ve Bankanın genel hükümlere tabi olacağı yönündeki hükmün “diğer kanunların ilgili hükümlerine” şeklinde değiştirilmesi,

► Bankaya bedeli ödenmeden görev verilemeyeceğini düzenleyen ikinci fıkranın madde metninden çıkarılması,

► Bankanın, yerel yönetimlerin Tasarı kapsamındaki projelerinde kullanılmak üzere, yurt içi ve yurt dışından temin edilen fon ve hibelerin kullanılmasına aracılık etmesini ve aracılık işleminin, kaynakların yerel yönetimlere doğrudan transfer edilmesi veya bu kaynaklardan finanse edilecek projelerin yürütülmesine yardım şeklinde olabileceğini öngören bir hükmün maddeye ikinci fıkra olarak ilave edilmesi,

► Banka bilançosuna göre ortaya çıkan safi kârın yüzde 51’inin, köylerin teknik ve sosyal altyapı hizmetlerinin finansmanı, nüfusu 200.000’in altında olan belediyelerin kentsel altyapı projelerinin finansmanı ile nüfusu 10.000’in altında olan belediyelerin anılan projelerinin ayrıca yapımının finansmanında hibe olarak kullanılmasına imkan sağlayan bir hükmün maddeye üçüncü fıkra olarak eklenmesi ve müteakip fıkraların buna göre teselsül ettirilmesi,

► Üçüncü fıkrası; Bankanın çalışma konuları, organları ve sermayesine ilişkin hususlar metne ayrıca dercedildiğinden, ana sözleşmede düzenlenecek hususlar arasında yer alan “çalışma konuları, organları, sermaye miktarı” ibarelerinin; sermayenin hisselerle bölünmesine ilişkin düzenlemelerin metinden çıkarılması dolayısıyla da, “hisseleri” ibaresinin fıkra metninden çıkarılması; tahvil ihracının ana sözleşmede düzenlenmesi amacıyla “tahvil ihracı” ibaresinin fıkraya ilave edilmesi ve redaksiyona tabi tutulması suretiyle dördüncü fıkra olarak düzenlenmesi,

► Dördüncü fıkrası, Bankacılık Kanununun Banka hakkında uygulanmayacak hükümleri arasında, hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olmasını düzenleyen 7 nci maddenin (b) bendi ile sermaye artırımlarının ilgili mevzuatla ilâve edilmesine izin verilen kaynaklar hariç, iç kaynaklara başvurulmadan nakden ödenmesi şartını ve sermaye artırımının Ticaret Siciline tescil edilmesinde Kurumun uygun görüşünün alınmasını öngören 17 nci maddenin birinci fıkra hükmünün de ilave edilmesi suretiyle beşinci fıkra olarak düzenlenmesi,

► Bankanın faaliyetlerinin yürütülmesi ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ve özel hukuk tüzel kişileri ile işbirliği yapmasına imkan sağlayan yeni bir hükmün maddeye altıncı fıkra olarak eklenmesi,

► Bankacılık Kanununa aykırı olmamak şartı ile Bankanın çalışma konuları kapsamında yut dışı projelendirme, danışmanlık ve gayrinakdi kredi verme faaliyetinde bulunabilmesine imkan sağlayan bir hükmün maddeye yedinci fıkra olarak eklenmesi,

► Bankanın 6245 sayılı Harcırah Kanunundan; belediye ve il özel idarelerine kullandığı krediler bakımından da 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunundan muaf olacağına ilişkin bir hükmün maddeye sekizinci fıkra olarak eklenmesi,

► Bankaya, vadesi gelmiş kredi ve diğer alacaklarını belediye ve il özel idareleri paylarından öncelikli olarak tahsil etme yetkisi veren bir hükmün maddeye dokuzuncu fıkra olarak eklenmesi, suretiyle 13 üncü madde olarak,

- 6 ncı maddesi; yürürlükten kaldırılan hükümler arasına 8.12.1987 tarihli ve 298 sayılı, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin de ilave edilmesi ve geçici 5 inci maddenin İller Bankası Genel Müdürlüğüne ait kadroların iptal edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili bölümünden çıkarılmasını öngören birinci fıkra hükmünün maddeye ikinci fıkra olarak eklenmesi suretiyle 14 üncü madde olarak,

- Geçici 1 inci maddesi; sermaye paylarının hisselerle bölünmesi yönündeki düzenlemenin Tasarı metninden çıkarılması sebebiyle madde dayanaksız kaldığından, maddenin Tasarı metninden çıkarılması suretiyle,

- Sermaye tavanına ulaşınca kadar Bankanın ödenmiş sermayesine eklenecek kaynaklar arasında yer alan ve 2.7.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarın; fonksiyonları artırılmış Bankanın ilk yıllarda sermaye yapısının güçlendirilmesi amacıyla ilk üç yıl yüzde 3 olarak uygulanmasını öngören bir hükmün Tasarı metnine geçici 1 inci madde olarak ilave edilmesi suretiyle,

- Geçici 2 nci maddesi; Bankanın, Bankacılık Kanununun sermaye artırımlarının nakden ödemesini öngören 17 nci maddesinin birinci fıkrası hükmünden muaf olduğu hususu 13 üncü maddede düzenlendiğinden Tasarı metninden çıkarılması suretiyle,

- Tasarıyla yürürlükten kaldırılması öngörülen 4759 sayılı İller Bankası Kanununun 19 uncu maddesinin (c) bendine göre, Genel Kurul tarafından onanan bilançoya göre ortaya çıkan safi kazancın yüzde 60'ının köyler ve nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerin kentsel alt yapı tesislerinin yapımının finansmanı ile köyler ve nüfusu 100.000'e kadar olan belediyelerin kentsel alt yapı projelendirme hizmetlerinin finansmanında kullanılması hüküm altına alınmakla birlikte, Tasarıyla kapsamın ve dağıtım oranlarının değiştirilmesi öngörüldüğünden, mevcut projelerin devam etmesi ve uygulamada çıkabilecek sorunların önlenmesi amacıyla anılan hükmün uygulanmasının 31.12.2010 tarihine kadar devam etmesini teminen yeni bir düzenlemenin metne geçici 2 nci madde olarak ilave edilmesi suretiyle,

- Geçici 3 üncü maddesi; ikinci fıkrası, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usullere uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulması ve Genel Müdürün görevinin yeni bir atama yapıncaya kadar devam edeceği hususunun metne ilave edilmesi suretiyle,

- Geçici 4 üncü maddesi; uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesi amacıyla muafiyetin söz konusu olduğu işlemlere açıklık kazandırılması, ticaret siciline tescil işlemlerinden ücret alınmayacağına yönelik hükmün madde metninden çıkarılması, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin (c) bendi için getirilen muafiyetin 5 yıl süreyle sınırlandırılması suretiyle,

- Geçici 5 inci maddesi;

► Birinci fıkrası; yürürlükten kaldırılan hükümler başlıklı 14 üncü maddeye ikinci fıkra olarak ilave edildiğinden madde metninden çıkarılması ve diğer fıkra numaralarının teselsül ettirilmesi suretiyle,

► İkinci fıkrası; Bankada sözleşmeli olarak çalışmak isteyen personel açısından Bankanın uygun görüşünün aranması hükmünün metninden çıkarılması, personelin atama işleminin Tasarının yeni 11 inci maddesinde belirtilen ve Banka personelinin hizmete alınması, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, görevden alınma şekilleri, görev ve yetkileri, disiplin esasları, yükümlülükleri, unvan ve sayılarının düzenlenmesini öngören yönetmeliğin yayınlanmasından itibaren 3 ay içinde yapılacağı şeklinde değiştirilmesi, personelin, atama işlemi yapıncaya kadar Bankaca statülerine uygun işlerde çalıştırılmasına yönelik bir ibarenin metne eklenmesi suretiyle,

► Üçüncü fıkrası; sözleşmeli olarak çalışmak istemeyen personelin nakil işlemlerinin 4046 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yapılması, ancak özelleştirme fonundan karşılanması öngörülen ödemelerin Banka tarafından karşılanması yönünde yeniden düzenlenmesi, nakle tabi personelin Devlet Personel Başkanlığına bildiriminin, 11 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin çıkmasından itibaren 3 ay içinde yapılmasına yönelik olarak değiştirilmesi, 4046 sayılı Kanun kapsamında önceden Bankaya nakledilen personelin mevcut haklarının devam etmesi ancak bunlar hakkında 4046 sayılı Kanun çerçevesinde yeni bir atama işlemi yapılması durumunda, bu işlemin yeni haklar doğurmayacağına ilişkin bir düzenlemenin fıkra metnine ilave edilmesi suretiyle,

► Dördüncü fıkrası; uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin önlenmesi, Tasarının hazırlanmasından sonra yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanuna uyumun sağlanması, Banka personelinin emeklilikleri yönünden tabi oldukları mevzuatın ve bu kapsamdaki hak ve yükümlülüklerinin açıklığa kavuşturulması amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle,

► Beşinci fıkrası; personelin naklinin 4046 sayılı Kanuna tabi olarak yapılacağı hususu hüküm altına alındığından madde metninden çıkarılması ve diğer fıkra numaralarının teselsül ettirilmesi suretiyle,

► Altıncı fıkrası, Bankada sürekli işçi kadrolarında ve geçici işçi pozisyonlarında çalışanların mevcut statülerinde çalıştırılmaya devam olunacağı, bunlardan büro hizmetlerinde çalışanlardan sözleşmeli olarak çalışmak isteyenlerin Bankadaki durumlarına uygun pozisyonlara atanabileceği, bu şekilde sözleşmeli personel statüsüne geçirilenlere iş mevzuatına göre herhangi bir tazminat ödenmeyeceği, bu personelin önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas olan toplam hizmet sürelerinin, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasında belirtilen iş sonu tazminatına hak kazanmada ve hesabında dikkate alınacağı, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte boş olan ve boşalacak sürekli işçi kadroları ve geçici işçi pozisyonlarının başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı yönünde yeniden düzenlenmesi;

► Bankada 657 sayılı Kanunun dördüncü maddesinin (B) fıkrasına göre sözleşmeli olarak çalışmakta olanların istihdamına ilişkin bir düzenlemenin maddeye yeni 5 inci fıkra olarak ilave edilmesi suretiyle,

► Banka personeliyle yapılacak ilk sözleşmenin iki yıllık süreyle yapılmasını öngören bir hükmün maddeye yeni altıncı fıkra olarak ilave edilmesi suretiyle,

► Emekliliği hak etmiş banka personelini emekliliğe teşvik etmek amacıyla, emekli ikramiyeleri veya kıdem tazminatlarının yüzde 30 fazlasıyla ödenmesini öngören bir düzenlemenin maddeye yeni yedinci fıkra olarak ilave edilmesi suretiyle,

- Geçici 6 ncı maddesi; birinci fıkrası, uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla İller Bankası Anonim Şirketine geçecek hak ve yükümlülükler gibi hususların arasına, alacak ve borçların, İller Bankası leh ve aleyhine açılmış ve açılacak davalar ve icra takiplerine ilişkin bütün hak, yetki, yükümlülük, alacak ve borçların da dahil edilmesi ve davalar ile icra takiplerinin İller Bankası Anonim Şirketi husumetiyle yürütüleceğine ilişkin bir hükmün ilave edilmesi; ikinci fıkrası kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usullere uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- Yürürlüğe ilişkin 7 nci maddesi; geçici 2 nci maddede yapılan düzenlemeyle paralellik sağlanması amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle 15 inci madde olarak,

- Yürütmeye ilişkin 8 inci maddesi; 16 ncı madde olarak aynen, kabul edilmiştir.

Bu defa, Komisyonumuzun 17.2.2010 ve 18.2.2010 tarihlerinde Hükümeti temsilen Bayındırlık ve İskan Bakanı Mustafa DEMİR ile Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Türkiye Belediyeler Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla yaptığı 27 nci ve 28 inci birleşimlerinde Tasarının görüşülmesine devam edilmiştir. Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerindeki görüşmelere geçilmeden önce, Komisyonumuz portföyünde bulunan (1/101) esas numaralı Kanun Hükümünde Kararname, Tasarı ile ilgili olması nedeniyle İhtüzüğün 35 inci maddesi uyarınca Tasarıyla birleştirilmiş ve görüşmelerde (1/371) esas numaralı Kanun Tasarısının esas alınmasına karar verilmesi suretiyle incelenip, görüşülmüştür.

Komisyonumuzda Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde:

- Bankanın mevcut Kanun çerçevesinde faaliyetlerini yürütmek konusunda yetersiz kaldığı, belediyelere ve il özel idarelerine yönelik olarak yürüttüğü kentsel alt ve üst yapı proje desteğini etkin bir şekilde yerine getiremediği,

- Son yirmi yılda gerek hizmet alanlarının genişlemesi gerekse diğer faktörlerin etkisiyle mahalli idareler maliyesinin hacim olarak büyümesinin yanı sıra öneminin de arttığı, ancak harcama yapılarının istikrarlı olduğu ve kamuya yönelik yükümlülüklerini yerine getirmek konusunda yetersiz kaldığı,

- Yerel yönetimlerin, özellikle de belediyelerin, kaynak yetersizliği nedeniyle yapmakla görevli oldukları faaliyetleri yerine getirebilmek için gerek yurt içinden gerekse yurt dışından borçlanmak durumunda kaldıkları ve ödemekte güçlük çektikleri bu borçların da bu idarelerin mali durumlarını daha da kötüleştirdiği,

- İller Bankasının kuruluş amacının Bankanın faaliyet konusuyla ilgili olmak kaydıyla, yerel yönetimlerin her türlü ihtiyaçlarını karşılamak olduğu, Bankanın yurt dışında şube ve temsilcilik açabilmesinin ve yurt dışı proje ve danışmanlık faaliyetinde bulunabilmesinin, öncelikle Bankanın kuruluş amacına aykırı olacağı ve yerel yönetimlere ait kaynakların yurt dışı faaliyetlerinde kullanmasının yerinde olmayacağı,

- Bankanın ortaklık yapısının İller Bankasının kuruluş amaçlarına göre düzenlenmesi gerektiği, banka sermayesinin Hazineye devrinden vazgeçilmiş olmasının doğru bir yaklaşım olduğu, ancak, yeni düzenleme ile banka ortaklarının sadece belediyeler ve il özel idareleri olarak belirlenmesinin ve köylerin kapsam dışında bırakılmasının olumlu bir düzenleme olmadığı, nitekim bu düzenlemenin köylerin Banka nezdindeki birikimlerini ortadan kaldıracağı ve bu durumun köylerin Anayasa'da ayrı bir yerel yönetim birimi olarak düzenlenmiş olması yaklaşımına uygun olmayacağı,

- Banka Yönetim Kurulunun oluşum bakımından diğer anonim şirketlerde olduğu gibi Banka Genel Kurulu tarafından seçilmesi ve Genel Kurulda temsil edilen ve aslen Banka ortakları olan belediye ve il özel idareleri temsilcilerinin Banka yönetiminde söz sahibi olmasının sağlanması gerektiği, Banka Yönetim Kurulunda Bakanlık temsilcilerinin bulunmasının kurumun özleştirilmesine muhalif bir anlayış olduğu,

- Bankanın ortaklarına ucuz kredi kullandırmasını sağlayacak düzenlemelerin Banka ana sözleşmesinde güvence altına alınması gerektiği,

- Bankanın Tasarıdaki haliyle gerçek anlamda bir bankaya dönüşmesinin mümkün olmadığı, sermaye ve ortaklık yapısının yeniden düzenlenmesi suretiyle bu sorunun ortadan kaldırılmış olmasının yerinde olduğu,

- Belediye ve il özel idare paylarından Banka tarafından yapılan kesinti payının düşürülmesinin yerel yönetimler açısından olumlu bir gelişme olduğu,

- Banka kârının yüzde 51'inin küçük belediyelerin alt yapı projelerinin finansmanı ile yapımının finansmanında kullanılacak olmasının, teknik ve mali açıdan yetersiz olan küçük belediyeleri önemli ölçüde rahatlatacağı ve şehircilik faaliyetlerine katkı sunacağı,

- Yönetim kurulunun yapısının Bankanın çalışmalarını olumsuz yönde etkileyebilecek bir oluştundan uzak olduğu ve sağlıklı işlemlerini sağlayacak bir nitelik arz ettiği,

- Personelin mağduriyetini önleyecek düzenlemeler yapılmış olmasının oldukça yerinde olduğu, böylece Bankanın gelecekteki faaliyetlerini etkin ve verimli bir şekilde sürdürmesinin daha kolay olacağı,
- Banka personelinin ileriye dönük iş güvencesi konusundaki kaygılarının, yapılacak ilk sözleşmenin süresinin iki yıl olarak belirlenerek bertaraf edilmesinin yerinde bir karar olduğu,
- şeklindeki görüş ve eleştirileri müteakip, Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;
- İller Bankasının, Belediyeler Bankası adıyla kurulduğu 1933 yılından bu yana faaliyet alanı da genişletilmek suretiyle üzerine düşen görevleri etkin bir şekilde ifa ettiği, ancak yaşanan gelişmelerin de kaçılmaz bir sonucu olarak böyle bir dönüşümün gerektiği, bu dönüşümün gerçekleştirilmesiyle birlikte yerel yönetimlere sunulan hizmetlerin kalitesinin ve niteliğinin daha da artacağı,
- Bankanın mevcut Kanun çerçevesinde faaliyetlerini yürütmek konusunda yetersiz kaldığı, Bankanın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik fiili bir dönüşümün başlatılmış olduğu ancak, mevzuat engeli nedeniyle finansal sistemin gerektirdiği hızlı değişimin gerçekleştirilemediği, bu dönüşümün gerekli kıldığı yasal düzenlemenin bir an önce yapılması gerektiği,
- Bankanın anonim şirket statüsünde olmadığı ve Bankacılık Kanunu hükümlerine tamamen tabi bulunmadığı için ulusal ve uluslararası finans kaynaklarına erişim konusunda engellerle karşılaşıldığı,
- Özellikle belli ölçeğin altındaki belediyelerin imar, alt yapı gibi bazı projeleri gerçekleştirmek konusunda yetersiz kaldığı, Bankanın bu konudaki yetkisini muhafaza edeceği ve imkanları yetersiz olan belediyeler için projeler yürütebileceği,
- Mevcut Banka personelinin 657 sayılı Kanuna tabi olması nedeniyle, bankacılık konusunda uzman personel istihdamında sıkıntıların yaşandığı,
- Bankanın yerel yönetimlere sunduğu hizmetlerin yeni düzenleme ile sözleşmeli personel eli ile yürütülecek olmasının, Banka hizmetlerinin hem nicelik hem de nitelik bakımından daha dinamik, etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilmesini sağlayacağı, personelin özlük haklarına ilişkin düzenlemelerin ise Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği,
- Bankanın çalışmasına yönelik olan ve Tasarıda bulunmayan hususların, diğer bankalarda olduğu gibi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun görüşü alınarak çıkartılacak Banka ana sözleşmesinde belirtileceği,
- Yapılan düzenlemelerle Bankanın mahalli idareler için kaynak oluşturabilecek bir yapıya kavuşturulacağı, uluslararası piyasalardan kredi temini imkanı sağlanmasıyla yerel yönetimlere kullanılacak kaynakların daha da artacağı,
- Son yıllarda yerel yönetimlerin projelerinde önemli bir artış olduğu, Bankanın yeniden yapılandırılmasıyla Bankanın ihtiyaçlara ve taleplere daha yetkin cevap verecek bir yeteneğe kavuşacağı,
- Köylerin Banka ortakları arasında sayılmasının bir olumsuzluk teşkil etmeyeceği, hali hazırda köylere yönelik hizmetlerin il özel idareleri tarafından etkin bir şekilde yerine getirildiği, Banka aracılığıyla il özel idarelerinin kaynaklarının artırılmasının bu etkinliği daha da artıracığı,
- Banka ortakları olan belediye ve il özel idarelerinin yönetim kurulunda temsilini sağlayan düzenlemelerin yapılmış olduğu, böylece Bankanın tüm icraatlarının ortakların katılımı ve gözetimiyle gerçekleştirilebileceği,

ifade edilmiştir.

Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmeleri müteakiben, Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek alt komisyon tarafından hazırlanan metin esas alınmak suretiyle maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Alt Komisyon Metninin;

- 1 ve 2 nci maddeleri; aynen,

- 3 üncü maddesi; ikinci fıkrasının (g) bendinin; kaynakların etkili ve verimli kullanılması hususunun tüm kamusal hizmetler için söz konusu olduğu ve Bankanın yürüteceği faaliyetler arasında sayılmasının gereksiz bir tekrar olacağı gerekçesiyle metinden çıkarılması ve diğer bent numaralarının teselsül ettirilmesi suretiyle,

- 4 üncü maddesi; ikinci fıkrasında yer alan “misline” ibaresinin “katına” şeklinde redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- 5 inci maddesi; birinci fıkrasının (b) bendinin anlatıma açıklık kazandırmak amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- 6 ncı maddesi; aynen,

- 7 nci maddesi; ikinci fıkrası; belediyeleri ve il özel idarelerini temsilen yönetim kuruluna katılacak iki üyenin, Banka genel kurulundaki belediye başkanları ve il özel idaresi temsilcileri arasından olmasını ve bu üyelerin yönetim kurulu üyeliği görevini üç yıl süresince yapmalarını sağlamaya yönelik olarak yeniden düzenlemesi; üçüncü fıkrası; Bankacılık Kanunun 25 inci maddesi uyarınca yönetim kurulu üyeleri için aranan on yıllık mesleki deneyim şartının genel kurul içinden seçilen yönetim kurulu üyeleri için aranmamasını öngören bir hükmün fıkraya ikinci cümle olarak ilave edilmesi suretiyle,

- 8 inci maddesi; birinci fıkrasının (h) bendi; Genel Müdürlük makamının boşalması halinde, Genel Müdürlüğe vekalet edecek genel müdür yardımcısının yönetim kurulu tarafından belirlenmesinin uygun olmadığı gerekçesiyle metinden çıkarılması ve diğer bent numaralarının teselsül ettirilmesi; (i) bendi; genel kurul üyelerine ödenecek harcırah miktarının yönetim kurulunun takdiriyle belirlenmesini sağlayacak yönde değiştirilmesi suretiyle (h) bendi olarak,

- 9 uncu maddesi; birinci fıkrası; bakanlıkların ihtisası göz önünde tutularak Denetim Kurulu üyeliğine İçişleri Bakanlığı tarafından yapılacak atamanın, Maliye Bakanlığı tarafından yapılması şeklinde değiştirilmesi ve denetim kurulu üyelerinin mali ve sosyal haklarını düzenleyen bir hükmün maddeye ikinci fıkra olarak ilave edilmesi suretiyle,

- 10 ve 11 inci maddeleri; aynen,

- 12 nci maddesi; üçüncü fıkrası; yönetim kurulu üyelerinin bu görevlerinden dolayı sigortalı sayılmayacağı ve almış oldukları yönetim kurulu üyeliği ücretlerinin sigorta primine esas kazançta dahil edilmeyeceği hususlarının yanı sıra, mevcut düzenlemenin Banka personelinin sigortalı olmayı gerektirebilecek başka işlerde de çalışabilecekleri şeklinde yorumlanmasının önlenmesi amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle,

- 13 üncü maddesi; üçüncü fıkrası; imkanları yetersiz olan daha çok sayıda küçük belediyenin İller Bankasının hibe şeklinde yürüttüğü alt yapı projelerinin yapımının finansmanından yararlandırılması amacıyla ve kırsal-kent ayrımındaki ölçüt de dikkate alınarak fıkra yer alan “10.000” ibaresinin “20.000” olarak değiştirilmesi; yedinci fıkrası; Bankanın yurt dışında yürüteceği projelen-

dirme, danışmanlık ve yapım hizmetlerinin finansmanının kendi kaynakları dışında temin edilmesi- nin daha yerinde olacağı, böylece öz kaynakların tamamen ortak idarelere yönelik sunulan hizmet- lerin finansmanında kullanılabileceği gerekçesiyle yeniden düzenlenmesi; dokuzuncu fıkrası; uygu- lamada yaşanabilecek sorunların önlenmesi amacıyla “öncelikle” ibaresinin metinden çıkarılması ve “il özel idareleri ve belediye” ibaresinin “ortak idare” şeklinde değiştirilmesi; Genel Müdürlük ma- kamının boşalması halinde, Genel Müdürlüğe ve Yönetim Kurulu Başkanlığına vekalet edecek ge- nel müdür yardımcısının ilgili bakan tarafından görevlendirilmesini öngören bir düzenlemenin mad- deye onuncu fıkra olarak ilave edilmesi suretiyle,

- 14 üncü maddesi; aynen,

- Geçici 1 inci maddesi; “yürürlük tarihinden itibaren” ibaresinin “yürürlük tarihini izleyen ay- dan itibaren” şeklinde değiştirilmesi suretiyle,

- Geçici 2, geçici 3 ve geçici 4 üncü maddeleri; aynen,

- Geçici 5 inci maddesi; üçüncü fıkrası; Devlet memuru statüsünde çalışmakta iken sözleşmeli personel statüsüne geçenlerden sosyal güvenliğe ilişkin hak ve yükümlülükleri 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü veya 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında belirlenmekte iken bu Kanun hükümleri çerçevesinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında belirlenmeye başlayanlara, emekli ikramiyesi yerine iş sonu tazminatı ödenmesi gere- keceğinden, ilgililerin hak kayıplarının önlenmesine yönelik olarak Devlet memuru statüsünde ge- çen toplam hizmet sürelerinin hak kazanılacak iş sonu tazminatı hesabında değerlendirilmesini ön- gören bir hükmün fıkraya ilave edilmesi; yedinci fıkrası; Bankada Devlet memuru statüsünde ça- lışmakta olanların statü değiştirmeleri veya diğer kamu kurumlarına nakledilmeleri gerektiği halde, işçi statüsünde görev yapmakta olanların mevcut statüleri ile Bankada çalışmaya devam edebilecek- leri gerekçesiyle, emekliliğe hak kazanmış olup da emekli olmak isteyenler açısından yüzde 30 faz- lasıyla emekli ikramiyesi ödenmesine yönelik düzenlemenin yalnızca Devlet memuru statüsünde ça- lışanları kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi; İller Bankasındaki mevcut daire başkanlarının üç- lü kararname ile unvanlı daire başkanı olarak atandığı, emsali kuruluşlarda bu şekilde atanan daire başkanlarının 3600 ek gösterge ile çalıştığı gerekçesi ve söz konusu eşitsizliğin giderilmesi amacıyla Bankada asaleten görev yapmakta olan daire başkanları için 3600 ek göstergenin esas alınacağını öngören bir hükmün maddeye sekizinci fıkra olarak ilave edilmesi suretiyle,

- Geçici 6 ncı maddesi; birinci fıkrası; düzenlemenin mevcut halindeki, İller Bankasının bilan- çosunda yer alan geçmiş dönem borçlarının İller Bankası Anonim Şirketine intikal etmeyeceği yö- nünde ortaya çıkabilecek muğlaklığın giderilmesi amacıyla, İller Bankasının bilançosunda yer alan geçmiş dönem borçlarının İller Bankası Anonim Şirketine intikal edeceğine ilişkin açık bir hükmün fıkraya dercedilmesi suretiyle,

- Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 15 ve 16 ncı maddeleri ise; aynen,

kabul edilmiştir.

Ayrıca, Tasarının tamamı yapılan değişiklikler dikkate alınarak kanunların yapılmasındaki esas ve usullere uygunluğun sağlanmasına yönelik olarak redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>M. Mustafa Açıklan</i>	<i>Recai Berber</i>	<i>Hasan Fehmi Kinay</i>
Sivas	Manisa	Kütahya
		(Bu Raporun Sözcüsü)
Kâtip	Üye	Üye
<i>Süreyya Sadi Bilgiç</i>	<i>Necdet Ünüvar</i>	<i>Halil Aydoğan</i>
İsparta	Adana	Afyonkarahisar
(Bu Raporun Sözcüsü)		(Bu Raporun Sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Sadık Badak</i>	<i>Osman Kaptan</i>	<i>Mehmet Günal</i>
Antalya	Antalya	Antalya
	(Ayrışık oy yazısı ektedir)	(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>İsmail Özgün</i>	<i>Ali Osman Sali</i>	<i>Zeki Ergezen</i>
Balıkesir	Balıkesir	Bitlis
	(Bu Raporun Sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Sedat Kızılcıklı</i>	<i>Cahit Bağcı</i>	<i>Mehmet Yüksel</i>
Bursa	Çorum	Denizli
Üye	Üye	Üye
<i>Emin Haluk Ayhan</i>	<i>Necdet Budak</i>	<i>Alaattin Büyükkaya</i>
Denizli	Edirne	İstanbul
(Muhalefet şerhi ektedir)		
Üye	Üye	Üye
<i>Esfender Korkmaz</i>	<i>Tuğrul Yemişci</i>	<i>Bülent Baratalı</i>
İstanbul	İzmir	İzmir
(Ayrışık oy yazısı ektedir)	(Bu Raporun Sözcüsü)	(Ayrışık oy yazısı ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Muzaffer Baştopçu</i>	<i>Eyüp Ayar</i>	<i>Hasan Angı</i>
Kocaeli	Kocaeli	Konya
(Bu Raporun Sözcüsü)		

Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Kalaycı</i>	<i>Ferit Mevlüt Aslanoğlu</i>	<i>Erkan Akçay</i>
Konya	Malatya	Manisa
(Muhalefet şerhi ektedir)	(Ayrışık oy yazısı ektedir)	(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Süleyman Çelebi</i>	<i>Ali Er</i>	<i>Gürol Ergin</i>
Mardin	Mersin	Muğla
		(Ayrışık oy yazısı ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Münir Kutluata</i>	Osman Özçelik	<i>Kadir Tıngıroğlu</i>
Sakarya	Siirt	Sinop
(Muhalefet şerhi ektedir)	(İmzada bulunamadı)	
Üye	Üye	Üye
<i>Hasip Kaplan</i>	<i>Faik Öztrak</i>	<i>Osman Demir</i>
Şırnak	Tekirdağ	Tokat
(Muhalefım)	(Ayrışık oy yazısı ektedir)	
Üye	Üye	Üye
<i>M. Akif Hamzaçebi</i>	<i>Kerem Altun</i>	<i>İlhan Evcin</i>
Trabzon	Van	Yalova
(Ayrışık oy yazısı ektedir)		

AYRIŞIK OY YAZISI

Bankanın Kuruluşu ve Tarihçesi

Cumhuriyetin kurulmasından sonra, savaşlardan harap hale gelmiş ülkemizin süratle geniş kapsamda imara olan gereksinimi ön plana çıkmıştır. Büyük bir hızla devrimleri gerçekleştirmeye çalışan yeni Cumhuriyet'in yerel altyapı hizmetlerini bir an önce hayata geçirmesi gerekliliği kaçınılmazdır. Bu doğrultuda, yerel yönetimlerin halka yerel hizmetleri götürebilmelerini sağlayacak yetkilerle donatılmaları ve mali yönden desteklenmeleri yönünde düzenlemelere gereksinim duyulmuştur. Bu gereksinimler doğrultusunda, kendine özgü özellikleri ile yerel yönetim bankacılığının yanında yerel yatırım danışmanlığı yapmak üzere İller Bankasının kurulması gündeme gelmiştir.

Türkiye'nin ve tarihsel olarak dönemin ihtiyaçlarından öte, yerel yönetim hizmetlerinin ve bu doğrultuda finansmanının kendine özgü bir takım özellikleri de Yerel Yönetim Bankacılığının önemini netleştirmektedir.

- Yerel hizmetlerin sürekliliği doğrultusunda finansmanının sürekliliği esastır.
- Yerel yatırımların büyüklüğü doğrultusunda kaynak yaratmak güçtür.
- Finansmanın uygun koşullarda tedarik edilebilmesi ve bu sayede hizmetlerin her vatandaşta ulaştırılması gerekmektedir.
- Mühendislik-mimarlık hizmet alanına yönelik yatırımlarda hizmetlerin daha nitelikli olması için gerekli uzman personel ile teknik yardımın sağlanması gerekmektedir.
- Kaynakların etkin ve verimli kullanılabilmesi ilkesi esas alınmalıdır.
- Yerel yönetimlerin etkinlik alanları paralelinde yetkilerle donatılması ve bu doğrultuda örgütlenmenin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Yerel hizmetlerin kendine özgü özelliklerinin ortaya çıkardığı gereksinim ve içinde bulunulan dönemin şartlarının bu gereksinimi daha görünür kılması sonucunda, 1933 yılında 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanununun 131. maddesine istinaden 2301 sayılı Kanun ile Belediyeler Bankası kurulmuştur. Belediyeler Bankası'nın kuruluş amacı, yerel yönetimlere altyapı hizmetlerinin finansmanında mali destek sağlamaktır. Banka, nüfusu 10 binden büyük belediyelerin altyapı yatırımlarının sağlanması için kredi açmaktadır. Belediyeler Bankasının kaynağı, belediye gelirlerinin % 5'inin ayrılması ile oluşturulmuştur.

1935 yılında ise, 1580 sayılı Belediye Kanununa ek madde eklenerek Belediyeler İmar Heyeti kurulmuştur. İmar heyeti, yatırımların teknik boyutunu yönlendirmek yani proje ve planlama çalışması yapmak ile görevlendirilmiştir. Bu tarihten sonra, Belediyeler Bankası ve İmar Heyeti planlama görevini de yürütmeye başlamıştır.

Bir taraftan nüfusun hızla artması ile altyapı hizmetlerine olan talep ve bununla paralel olarak kredi ihtiyacının artması, bir taraftan İl Özel İdareleri ile köyleri kapsamaması, Belediyeler Bankasının eksiklikleri olarak görülmüştür. Bu sorunlar doğrultusunda Belediyeler Bankası'nın geliştirilmesi gündeme gelmiştir.

Yatırımların finansmanından sorumlu Belediyeler Bankası ile yatırımlarda teknik yönlendirici olan Belediyeler İmar Heyeti'ni bünyesinde birleştiren bir kuruluş olarak 1945 yılında çıkarılan 4759 Sayılı Kanun ile İller Bankası kurulmuştur. Her iki kurumun deneyimi, personeli ve mali varlıkları İller Bankası'na devredilmiştir. Bu gelişmenin amacı; Belediyeler Bankası'nı ortadan kaldırıp yerine

her yönden yepyeni bir kuruluş kurmak değil, başarılı çalıştığı kabul edilen bu kurumu, eksikliklerini ve yetersizliklerini gidererek ve çalışma alanı ile kapsamını genişleterek daha verimli çalışır hale getirmektir.

Banka, 4759 sayılı Kuruluş Kanununun 1. maddesinde de belirtildiği üzere özel hukuk hükümlerine tabi olarak, ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş, tüzel kişiliği haiz bir kuruluştur.

İller Bankasının Statüsü

İller Bankası, 1960 yılında Kamu İktisadi Teşekkülü olarak kabul edilmiştir. Bu tarihten sonra İller Bankası kendisi ihaleye çıkarak fiili yatırım sürecine girmiştir. Kamu iktisadi teşebbüsü (KİT) “Teşebbüs”; iktisadi devlet teşekkülü (İDT) ile kamu iktisadi kuruluşunun (KİK) ortak adıdır. İktisadi devlet teşekkülü (İDT) “Teşekkül”: sermayesinin tamamı Devlet’e ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür. Kamu iktisadi kuruluşu (KİK) “Kuruluş”; sermayesinin tamamı Devlet’e ait olan ve tekel niteliğindeki mallar ile temel mal ve hizmet üretmek ve pazarlamak üzere kurulan, kamu hizmeti niteliği ağır basan kamu iktisadi teşebbüsüdür. İller Bankası İktisadi Devlet Teşekkülüdür.

18.6.1984 tarih ve 18435 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 233 Sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemede; kamu kaynağı kullanmak suretiyle mal ve hizmet üretiminde bulunan genel ve katma bütçeli idarelere ait iktisadi kuruluşlar KİT kapsamı dışında tutulmuşlardır. KHK’nin 58. maddesi ile getirilen “İstisna” hükmü ile İller Bankası Genel Müdürlüğü ve İl Özel İdareleri ve Belediyelerin sermayelerinin yarısından fazlasına tek başına veya birlikte sahip oldukları iktisadi teşebbüsler de kapsam dışında bırakılmıştır.

Bankanın Denetimi

1987 yılında çıkarılan 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların TBMM’ce Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda “Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamu tüzel kişilerinince sağlanmış olan kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağlamış oldukları diğer kurumlar ve yukarıda sayılanlardan olmamakla beraber, kendilerine bazı kamu yetki ve görevleri verilmiş olup, galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olmayan, özel kanunlara tabi kurumlar ve İller Bankası bu kanunla konulan denetime tabidir” hükmüne yer verilerek kamu iktisadi teşebbüsleri, TBMM’nin denetimi yönünden ayrıca tanımlanmış, mahalli idarelerin, sermayesinin yarısından fazlasını sağladıkları kurumlar (İller Bankası) ve T.C. Merkez Bankası KİT kapsamı dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla, İller Bankası Sayıştay denetimine tabi değildir. Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından denetlenmektedir. Banka 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa göre vergi ödemektedir.

4759 sayılı Kanuna göre Banka Teşkilatı; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak oluşturulmuş, görev ve yetkiler bu organlar arasında paylaştırılmıştır. Bankanın bütçesi Genel Müdürlükçe hazırlanıp, Yönetim Kurulunca kabul edilerek uygulanmakta, bilançosu ise Banka Genel Kurulunca karara bağlanmaktadır.

İller Bankası’nın vesayet denetimi 4759 sayılı Kanun gereğince Bankanın kurulduğu 1945 yılından 1958 yılına kadar İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülmüştür. Ancak bu vesayet, 1958 yılından itibaren İmar ve İskan Bakanlığına geçmiştir. Halen Bankanın vesayet denetimi ilgili olduğu Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Banka, Anayasa’nın 123. maddesinde belirtilen yerinden yönetim ilkesine göre kurulmuştur, hizmet yerinden yönetim kuruluşudur.

İller Bankasının Görevleri

İller Bankasının temel amacı, mahalli idareler ile mahalli idarelerin kurdukları/kuracakları ve ortak olduğu/olacağı birlikler ile bu idarelere bağlı tüzel kişiliği olan ya da olmayan katma bütçeli idare ve kurumların bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel çağdaş bir kentleşme ve kent kültürü oluşumu ve yerleşim yerleri ve yaşam alanlarımızın düzenlenmesine dair harita, içme suyu, jeolojik ve jeoteknik hizmetler, imar planı, kanalizasyon ve yapım işleri ile ilgili yatırımlarının planlanması, hayata geçirilmesi ve finansmanı vb. konularda danışmanlık yapmak, katkı koymak ve destek olmaktır. İller Bankası'nın üç ana fonksiyonu vardır:

Kredi vermek: Banka, ortakları olan yerel yönetimlerin DPT tarafından belirlenen ve Banka yatırım planlarında yer alan yatırımları için, kendi öz kaynaklarından, idarenin Merkezi Bütçeden ayrılan pay tutarına göre % 50 faizli 5 yıl vadeli; Banka planında yer almayan yerel yönetim yatırımları için öz kaynaklardan kısa vadeli kredi verebilmektedir. Ayrıca dış kaynaklardan (diğer bankalar, Avrupa İskan Fonu, Kamu Ortaklığı Fonu, vb) alınan krediler, üzerine komisyon eklenerek yerel yönetimlere kısa, orta, uzun vadeli kredi olarak verilebilmektedir. 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun gereğince yurt dışından alınacak kredilerde aracılık etmek, yurt içinden alınan kredilerde garantör olmak görevi de verilmiştir.

Aracılık yapmak: İller Bankası iki tür aracılık yapmaktadır: Mali ve Teknik Aracılık. Mali aracılıkta, yerel yönetimler ile merkezi yönetim arasında fon akışını düzenlemek ve yerel yönetimlere kredi sağlamak; teknik aracılıkta ise, inşaat ve sanayi sektörü ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerde aracı olmaktadır. Yatırımlarda kullanılacak başlıca malzemenin yurt içinde üretimini arttırmak için bizzat teşvik etmek ile görevlendirilmiştir. Kredilerde ve malzeme alımında yerel yönetimlere kefaletlik de yapabilmektedir. Kefaletlik, belediyelere ayrılan paylardan Bankaya olan borç düşüldükten sonra kalan kısım dahilinde yapılmaktadır.

Yatırım yapmak: İller Bankası yerel yatırımların projelerini hazırlamak, ihaleye çıkmak ve bizzat projelerin uygulanmalarında yer almakta; hizmet alımı ile yaptırabilmektedir.

Bankanın ana görevleri şunlardır:

- Kentlerin altyapı plan ve projelerini hazırlamak,
- Projelerin uygulanması için ihaleye çıkmak, sözleşme yapmak,
- Projelerin finansmanı için kredi vermek,
- Belediyelerin malzeme ve ekipmanının sigortasını yapmak,
- İller Bankası, öz sermayesi dışında Kamu Ortaklığı, Avrupa İskan Fonu, Toplu Konut ve diğer bankalar gibi dış kaynaklardan da kredi almakta ve belediyelerin dış kaynaklardan alacakları kredilerinde garantör olmaktadır.

Bankanın Amaçları

İller Bankasının başlıca amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Harita, planlama, içme suyu, jeolojik ve jeoteknik hizmetler, kanalizasyon ve arıtma tesisleri vb. teknik altyapı hizmetlerini belli bir yatırım programı çerçevesinde kamu kaynakları ile finanse etmek,
- Yatırımlarda kullanılacak başlıca teknik malzemenin yurtiçinde üretimini yapmak,
- Altyapı hizmetlerinin kamu mekanizması içinde yönetimini sağlamak,

- Eyleme koyduğu her türlü teknik hizmete ilişkin proje, yapım ve kontrolörlük hizmetlerini yerinde yürütmek.

İller Bankası başta belediyeler, il özel idareleri, mahalli idare birlikleri, bu idarelere bağlı tüzel kişiliği olan ya da olmayan idare ve kurumlara doğrudan hizmet vermekte; köylere yatırımlarında destek olmaktadır. İller Bankası, 16'sı Büyükşehir olmak üzere 2951 Belediye, 81 İl Özel İdaresi, 2 İlçe Özel İdaresi, 16 Büyükşehir Su ve Kanalizasyon İdaresi olmak üzere 3050 yerel yönetim birimine hizmet vermektedir.

İller Bankası, yerel yönetimlere ilişkin altyapı ve üstyapı hizmetlerinin birçoğunda; harita, plan, içme suyu, jeolojik ve jeoteknik hizmetler, kanalizasyon, arıtma tesisleri, hizmet binaları ve benzeri teknik hizmetlerde kredi verme, kontrolörlük ve gerekli teknik güç, alet, donanım ve malzemenin temin edimini sağlamak gibi hizmetleri yerine getiren tüzel kişiliktir.

Bankanın sermayesi;

- Belediyeler ile il özel idarelerinin yıllık gelirleri tahsilatı ile bu idarelere genel bütçe gelirlerinden ayrılan payların % 5'i,

- İl özel idareleri ile belediyelere bağlı tüzel kişiliği haiz olan veya olmayan ve katma bütçeli idare ve kurumların ve birliklerin bağlı bulundukları idare bütçelerine intikal etmeyen gelirlerin gelir vergisi düşüldükten sonra kalan sâfi kazançların % 5'i,

- Yıllık sâfi kazancıdan Köy İdareleri Sermaye Payı olarak ayrılacak % 30'lar,

- Bütçeden ve diğer yerlerden yapılacak bağışlar, Özel Kanunlarla banka sermayesine eklenmek üzere sağlanacak para ve yardımlardan oluşur.

- Bankanın kuruluş sermayesi yerel yönetimlerin paylarından oluşurken, borç kaynakları merkezi bütçeden ayrılan paylardan oluşmaktadır.

Bankanın Yatırım Faaliyetleri

İller Bankası, ortakları olan belediyelerin harita, imar planı, içme suyu, kanalizasyon gibi altyapı işleri ile yapı işleri sektörlerinde teknik ve mali yardımcıdır. İller Bankası yatırımlarında içme suyu, kanalizasyon ve harita projeleri önde gelmektedir.

İller Bankası projelerinin büyük bir bölümünü oluşturan harita ve imar planı işlerini 2002 yılına kadar Belediyeler Fonundan bağış olarak tahsis edebilmekteydi. Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden belediyelere ayrılan paylardan bir kısmı Belediyeler Fonuna aktarılmakta; bu fon Bayındırlık ve İskan Bakanlığının talimatı ile harita, imar, içme suyu, kanalizasyon projelerinde bağış olarak kullanılmaktaydı. 1993 yılında bu fon genel bütçe kapsamına alınmış, 2002 yılında tamamen kaldırılmıştır. Her türlü altyapı hizmetlerinin temelini oluşturan harita ve imar planlarının önemine vurgu yapan Belediyeler Fonu uygulaması, belediyelere hiçbir mali yükümlülük getirmemekte, merkezin kentleşmeye yaptığı katkısı gözler önüne sermektedir. Belediyeler Fonu, yürürlükte kaldığı 1948-2002 yılları arasında, Banka yatırımlarının %85'ini karşılamıştır. Bu fonun kaldırılması ile bu büyük yatırım alanı piyasaya açılmış, belediyeler daha çok dış kredilere yönelmiştir.

İller Bankası'nın bazı sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Fakat İller Bankası'nın temel kamusal görevlerine hizmet etmek üzere yeniden düzenlenmesi sorunların doğru tespit edilmesini gerektirmektedir. Yeniden yapılandırma ise bir sürecin adıdır. Dünya Bankası, IMF gibi uluslararası kredi kuruluşlarının gelişmekte olan ülkelerde, serbest piyasaya geçişi sağlamak üzere kredi karşılığı uyguladıkları yaptırımlardır.

Bu yaptırımlar, eğitimden sağlığa, enerjiden haberleşmeye, tarımdan kentleşmeye kadar birçok alanda yapısal değişiklikleri zorunlu hale getirmektedir. Yeniden yapılandırma, yeni küresel sisteme eklenilecek ve ticari serbestiyi koruyacak devletin yeniden inşa edilmesi sürecinin bir diğer adıdır. Bu nedenle, bu kuruluşların işaret ettiği sorunlarda nicelik yönünden haklılık payı olmakla birlikte, getirilen çözümlerin sorunlarla yakın ilişkisi olmamakta; yapısal değişikliklere yönelik genel reçete öne sürülmektedir.

Bankanın Yeniden Yapılandırılmasının Nedenleri

Neo-liberal yaklaşıma göre İller Bankası yerel yönetim sistemi ile birlikte ele alınmalı, yerel yönetim reformunun bir parçası olarak yeniden yapılandırılmalıdır. Neo-liberal yaklaşımın yerel yönetim bankacılığı ile ilgili modeli Dünya Bankası projelerinde somutlanmaktadır. Türkiye’de Çukurova Kentsel Gelişim Projesi ile başlayan yerel yönetim reformları en yakın tarihli Belediye Hizmetleri Projesi ile devam etmektedir. Neo-liberal yaklaşım, yerel yönetimlerin yetkilerinin mali özerklikleri ile artırılmasına vurgu yapmaktadır. Bu doğrultuda, İller Bankasının sorunları şu şekilde sıralanmaktadır:

- İller Bankası merkezi bütçeye bağılılığı nedeni ile uzun vadeli kredi verememekte; faiz oranlarını kendisi belirleyememekte; yatırım kararlarında bağımsız davranamamaktadır.
- İller Bankası’nın yerel yatırımlarda, tek başına hareket edememesi, yerel yönetimlerin güçlenmesine engel olmakta; belediyeler teknik kapasite ve mali finansman konularında gelişme sağlayamamaktadır.
- İller Bankası, bankacılık işlemlerini piyasacı mantıkla yapmadığı için zarar etmeye mecburdur. Bu nedenle, Banka tam bir banka gibi hareket etmeli, piyasa kurallarına göre faaliyet göstermelidir.
- Belediyelerin zayıf kredi değerleri ve kredilerin geri dönüşünün olmaması İller Bankası’nın mali sıkıntısının asıl nedeni olarak gösterilmektedir. Belediyelerin güçlenememesi ve mali destekte bulunamaması nedeni ile İller Bankası kendi kapasitesini güçlendirememektedir. Bu nedenle, İller Bankası’nın mali sıkıntısı asıl olarak yerel yönetimlerin mali sıkıntısına bağlıdır.
- İller Bankası’na verilen kredilerin tahsisinde çarpıklıklar baş göstermektedir. Bu çarpıklığın en önemli nedeni olarak politik müdahale ve baskı gösterilmektedir.
- Yatırımların seçimindeki kriterler zayıf kalmaktadır. Finansman ve teknik yardım birlikte düşünüldüğü için doğru maliyet tahmini yapılamamaktadır.

Yeniden yapılandırmanın gerekliliğini belirtmek için öne sürülen bu aksaklıklara yazılan reçete aşağıdaki unsurları kapsamaktadır.

Kısa Dönemde Yapılacak İller Bankası Reformu

Bu belirlenen sorunlar çerçevesinde, Dünya Bankası’na hazırlanan yeniden yapılandırma programına göre, kısa vadede İller Bankası Reformu şu şekilde düzenlenecektir:

Reform’un amacı yerel yönetimlerin kalitesini arttırmaktır. Bu doğrultuda; İller Bankası,

- Bağımsız yönetim kurulu tarafından yönetilmelidir.
- Finansman ve işletim transferi işlevlerinin ayrılması gerekmektedir.
- Kalıcılık için kendi kendini idame ettirebilme yeteneğine sahip olmalıdır.
- Proje finansmanı ve teknik yardım sorumluluklarını ayırmalıdır.

- Karar vermeyi kolaylaştırıcı mekanizma getirilmelidir.
- Kredi alışkanlığının artmasını desteklemelidir.

Uzun Dönemde Yapılacak İller Bankası Reformu:

- Finansal aracı kurum haline getirilmelidir.
- Yerel kredilerin arttırılması amaçlanmalıdır.
- Piyasa tabanlı fon mekanizması sayesinde finansal piyasalardan elde edilecek özel kaynakların devreye sokulması gerekmektedir.
- Küçük ve orta ölçekli belediyeler için uzmanlaşmış yerel yönetimler finans araçlarının tesisi önemlidir.

İller Bankasının kendine özgü yapısı, yerel yönetimlerin gelişmemesinin nedeni olarak görülmekte, bu yapının tasfiyesi gündeme getirilmektedir. İller Bankası'nın bu neo-liberal öneriler doğrultusunda yeniden yapılandırılmasının öngörüldüğü İller Bankası A.Ş. Kanun tasarısı hazırlanmıştır. Tasarıda öngörülen yeni yapının nitelikleri uzun zamandır Dünya Bankası kredi anlaşmalarında ele alınmaktadır. Bu projelere ve yaptırımlara paralel olarak çıkarılan düzenlemeler de bu sürecin tahlil edilmesinde önem kazanmaktadır. Bu nedenle, yeni yapının daha iyi analiz edilebilmesi için bu sürecin ele alınması gerekmektedir.

İller Bankasının Yeniden Yapılandırılmasını Öngören Rapor ve Mevzuat 1961 OECD'nin İktisadi Devlet Teşekkülleri Hakkındaki Raporu

Hazırlanan raporda aşağıdaki başlıklar öne çıkmaktadır:

- Banka hissedarları olan ortak idareler banka yönetiminde söz sahibi olmalıdır.
- Banka'nın şubelerinin olmaması bir eksikliktir.
- İnşaat işlerindeki siyasi baskı kaldırılmalı ve verimli çalışma sağlanmalıdır.
- Bankacılık amaçları doğrultusunda uzmanlaşma olmalıdır.
- Özerk yapıya kavuşturulmalıdır.
- Teknik personel tasfiye edilmeli, sadece finanse edilecek hizmetlerde teknik danışmanlık verecek birkaç teknik personel bulundurulmalıdır.

IBRD-Çukurova Kentsel Gelişim Projesi

Altyapı yatırımlarının finansmanı için IBRD'ye birkaç belediyenin başvurusu üzerine, IBRD İller Bankası ile ilgili çalışma yapmıştır. Bunun sonucunda, kredinin verilmesi için yerel yönetimler mali sisteminin yeniden yapılandırılması öngörülmüş; bu kapsamda ele alınan İller Bankasının yerel yönetimler için gerçek bir kalkınma bankası haline getirilmesi öngörülmüştür. Bu raporda, yerel yönetim mali sistemindeki sorunlar, İller Bankasının rolü üzerinden ele alınmıştır. İller Bankası ile ilgili öneriler şunlardır:

- Belediyeler ile uluslararası kredi kuruluşları arasında mali konularda aracılık edecek bir kurum haline gelmelidir.
- Sermaye piyasası işlemlerine katılmalıdır.
- Belediyeler için borçlanma araçları yaratan bir sermaye kuruluşu olması gerekmektedir.

1992 Dünya Bankası'nın "Yerel Yönetimlere Mali Aracılık İçin Seçenekler Raporu" Dünya Bankası'nın yerel yönetim mali sistemi ile ilgili yayınladığı raporda, İller Bankası'nın bir Mahalli

Finansman Kurumu’na dönüştürülmesi, dönüştürülürse Banka’nın mahalli idareler için etkin bir kalkınma kurumu haline geleceği söylenmektedir.

Bu esas olarak İller Bankasının ticari esaslara göre çalışması anlamına gelmektedir. Dünya Bankasının yerel yönetim mali sistemi hakkındaki temel görüşü ise rapora göre uzun vadede yapılması gereken özel sektörün bu alanda rol üstlenmesini sağlamak olmalıdır.

1993 Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölge Teşkilatı “Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Bankacılığı Araştırması”

Yerel Yönetim Bankacılığı başlıklı bu araştırmada İller Bankası ile ilgili öne çıkan başlıklar şöyledir:

- Proje ve mühendislik hizmetleri ile teknik hizmetleri bedel karşılığı sağlamalıdır.
- Özel şirketler ile rekabet halinde, ticari amaçlı bir yerel yönetim bankası haline getirilmelidir.
- Yerel Yönetim Bankasına dönüştürülmelidir.
- Yerel yönetim kalkınma fonu kurulmalıdır.
- Bu sistemin sürdürülebilirliği için, yerel yönetimler özerk olmalıdır.

1993 IMF Raporu

Belediyeler Fonu, Bankanın şehir ve kasabaların harita, imar, içme suyu, kanal gibi altyapı yatırımlarına finansman sağlamasını ve küçük belediyeler için bizzat yapmasını öngörerek, Genel Bütçe Gelirlerinin % 3’üne denk gelen miktarın bu işlerde kullanmak üzere Bankaya ayrılması ile kurulmuştur. Belediyeler Fonu, yürürlükte kaldığı 1948-2002 yılları arasında, Banka yatırımlarının % 85’ini karşılamıştır. 1993 yılında yayınlanan IMF Raporuna göre, İller Bankası yatırımlarının dörtte üçlük kısmını karşılayan Belediyeler Fonu geri çekilmeye başlamıştır. 1995 yılına gelindiğinde Belediyeler Fonunun yatırım harcamalarının içindeki payı % 28’e düşmüştür. 1996 yılında Genel Bütçe içine alınması ile Fona aktarılan pay azalmaya başlamış, 2002 yılında da tamamen kaldırılmıştır. Bu yatırım alanında belediyeler yalnız bırakılmıştır.

2002 Türkiye “Belediye Sektörü İncelemesi” (Dünya Bankası)

Dünya Bankası’nın yayınladığı “Belediye Sektörü inceleme” raporunda İller Bankasına geniş yer verilmiştir. Buna göre, İller Bankası;

- Bakanlığa bağlı olmamalıdır.
- Bağımsız bir kurul tarafından yönetilmelidir.
- Kredi ve faiz uygulamalarını piyasa değeri üzerinden yapmalıdır.
- Kredilerde geri dönüşü sağlamalıdır.
- Merkeze ve yerel yönetimlere olan bağlılığı giderilmelidir.

2006 Belediye Hizmetleri Projesi (Dünya Bankası)

Yeni tarihli bu kredi anlaşmasına göre, projenin başarılı şekilde hayata geçirilmesi için İller Bankası’nın kurumsal yapısı geliştirilmelidir.

• AB ile ilişkilerde önemli bir aracı haline gelmesi öngörülen İller Bankasının kurumsal yapısı bu yeni misyonuna paralel olarak geliştirilmelidir.

- İller Bankası, özerk olmalıdır, başka bir deyişle Merkezden koparılmalıdır.
- İller Bankası’na yeni biçilen rol, uluslararası finans kuruluşları ile yerel yönetimler arasında aracılıktır.

- İller Bankası, yatırım bankası işlevini yerine getirmelidir.
- Banka’nın teknik boyutunun azaltılması gerekmektedir.

Yasalar:

- 1984 Büyükşehir Belediye Yasası ile Büyükşehir Belediyelerinin yatırımları Bankanın görev alanından çıkarılmıştır. Bunun sonucunda Büyükşehir belediyeleri dış kaynaklı kredilere yönelmiştir.

- 1984- İhaleye çıkma yetkisi iş bazında, Bölge Müdürlüklerine de aktarılmıştır.

- 1984 tarihli 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de İller Bankası istisnalar arasında sayılarak bu KHK hükümlerine tabi olmadığı vurgulanmıştır. Bu nedenle, İller Bankasının yönetimi kendi yasası gereği yapılacaktır.

- 1985’e kadar kamu kaynaklarından kredi açan İller Bankası bu tarihten sonra belediyeler ile ticari bankalar arasında mali aracılık yapmaktadır.

- 1986- Merkez Bankası kamu kurumlarına kredi vermeyi durdurmuştur.

- 1990 İller Bankası Uygulama Yönetmeliği çıkarıldı.

- 1990 Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı kararı ile 1960 yılında KİT statüsü kazandırılan İller Bankası, 1990 yılında bu statüden sıyrılmış, Kalkınma Bankası haline getirilmiştir. Teknik destek faaliyetleri geri plana itilmiştir.

- 2001 yılından itibaren Banka yatırım faaliyetlerinden kısmen geri çekilmiştir.

- 2003 yılında çıkan 4734 sayılı “Kamu İhale Kanununa” tabi hale getirilmiştir, bundan önceki kamu ihale kanununa tabi değildi.

- Eylül 2003 İller Bankası Uygulama Yönetmeliğinde yapılan değişiklik ile ihale yapma yetkisi belediyelere verilmiş, sadece ihaleye çıkmak için yeterli teknik personel ve mali durumu olmayan küçük belediyelere Banka tarafından teknik destek sağlanması kararlaştırılmıştır. Diğer taraftan, İller Bankası projelerinde önceden İller Bankası tam kontrollük yaparken, artık müştereken kontrollük esas alınacaktır. Ancak, belediyelerin yapamaması durumunda Banka’dan tam kontrollük yapması istenebilecektir. Söz konusu uygulama yönetmeliği ile kredilerin vade, limit ve kullandırma şartları da yeniden düzenlenmiştir.

- 2004 İller Bankası Strateji Planı, Bankaya Dünya Bankası tarafından biçilen rollerin gerçekleştirilmesi için gerekli kurumsal düzenlemeler yapılmaktadır. Bu doğrultuda, Strateji Planı Amaç 2’de “yatırım bankası işlevi güçlendirilecektir” denilmekte; buna ulaşmak için sıralanan hedeflerden biri olarak da “2010 yılına kadar dış kredilerin toplam kredilere oranının % 20” olması gösterilmektedir. Diğer taraftan, DB’nin İller Bankasına biçtiği aracılık rolü Kurumsal Strateji Planında yer almaktadır. Dördüncü amaç, “Kurumsal kapasite geliştirilecektir” olarak belirlenmiştir. Hedefler arasında “AB ve diğer uluslararası örgütlerden alınacak krediler için kurumsal kapasite”nin artırılması gösterilmektedir. Diğer amaçlar da kaynakların etkin artırımı, maksimum kredi dönüşümü, güçlü mali yapının sürekliliği ve gelişimi olarak sıralanabilir.

Strateji Planında, İller Bankası’nın ticari kazançla hareket etmediği takdirde gelir gider dengesini sağlayamadığı belirtilmekte, bu nedenle de kaynak tasarrufuna gidilmesi gerekli görülmektedir. Diğer bir seçenek de dış kaynaklardan kısa dönemde hibe ve uygun koşullu kredi sağlanmasıdır.

İller Bankası eski görev ve yetkilerinden arındırılırken, AB sürecinde yeni görevlerle donatılmaktadır. En önemlisi, “AB ‘den ve uluslararası kuruluşlardan sağlanacak kaynakların banka aracılığı ile belediyelerin kentsel altyapı projelerinde kullanılması sağlanacaktır.”

AB Katılım Öncesi Mali İşbirliği kapsamında 2005 yılından itibaren yatırım projelerinin gündeme gelmesi ile Türkiye için oluşturulacak “2007-2013” yıllarını kapsayacak dönemde kullanılacak “Katılım Öncesi Yardım Aracı” (İPA) fonunun oluşturulmasında, İller Bankası AB ile ilişkilerde aktif bir konuma getirilecektir .

■ 2006 İller Bankası Strateji Planında da, “yerel yönetimlerin her türlü kredi ihtiyacını karşılayabilecek, yurtiçi ve yurt dışı müşavirlik ihalelerine katılan uzman bir müşavirlik kuruluşu olma hedefini benimseyen İller Bankası, yeni faaliyet yapısına uygun amacın ortaya konulması ve bu amacı yürürlüğe koyacak birimlerin kurulması, bu alanda uzman personel istihdamını gerektirmiş, bu ise Banka’nın Kuruluş Yasası’nda değişiklik yapılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu amaçla hazırlanan yasa taslağı Başbakanlığa gönderilmiştir” denilmektedir.

İller Bankasının yeniden yapılandırma süreci yeni başlamış değildir. Her ne kadar rapor ve antlaşmalarda farklı modeller önerilmiş olsa da asıl olan İller Bankası’nın bu büyük yatırım alanındaki etkinliğinin özel sektör lehine geri çekilmesidir. Yerel yönetimler, bu sayede özerkleşecek, daha verimli çalışacaktır. Bunun yanında, Dünya Bankasının yerel yönetimlerin özerkliği ve etkinlik alanlarının artırılmasının demokrasinin geliştirilmesi ile kurduğu doğrusal bağlantı nedeni ile yerel yönetimlere özel bir önem atfedilmektedir. Bu uluslararası raporların ulusal alanda yansımaları kalkınma planlarının incelenmesi de faydalı görülmektedir.

Kalkınma Planları

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

İller Bankası’nın,

- Özerk ve gerçek bankacılık kurallarını uygulaması,
- Yatırım bankası olarak ihtisaslaşması gerekliliğinin altı çizilmiştir.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2000- 2004)

Öncelikle, İller Bankası’nın yeniden yapılandırılması gerektiği belirtilmiştir. Yerel yatırımların projelendirilmesi, finansmanı ile iç ve dış kredi kullanımı, teknik seçimi, insan kaynakları yönetimi konularında yerel yönetimlere öncülük etmek; merkez-yerel yönetim arasında kaynak akışını yönetmek üzere İller Bankası Genel Müdürlüğü gerçek yerel yönetim ortaklığı olarak yeniden örgütlenecektir. Yatırımların finansmanında kullandığı kaynaklar, görevlerine paralel olarak arttırılacaktır.

Sekizinci beş yıllık kalkınma programının 1654 sayılı maddesinde ayrıca, “belediyelerde teknik personel sayısının yetersizliği, altyapı tesislerinin işletilmesinde, bakım, onarım ve yenileme çalışmalarının sürdürülmesinde aksaklıklara yol açmaktadır” denilmektedir. Bu yaklaşım, İller Bankasının ve merkezin yerel yatırımlardan çekilmesi ile yalnız kalacak belediyelerin teknik personel ve mali sıkıntılarının nasıl çözüleceği hakkında soru işaretlerini artırmaktadır. Aynı zamanda, ele alınan sorunun bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmadığını göstermektedir.

İller Bankasının yeniden yapılandırma gerekçelerinin ve yönteminin somutlaştığı uluslararası raporlar ve ikraz anlaşmaları Dünya Bankasının bu süreçteki rolünü öne çıkarmaktadır. Bu nedenle, özel olarak Dünya Bankasının bu süreçteki rolüne daha yakından bakmak gerekmektedir.

Dünya Bankasının gelişmekte olan ülkelerde tüm sorunlara verdiği reçete devlet harcamalarının küçültülmesidir. DB'ye göre Türkiye'de de merkezi yönetimin GSMH'daki % 45'lik payı derhal düşürülmelidir. Devlet küçülürken, özel sektör büyüyecek, devlet bizzat kendisi özel sektörün gelişmesini sağlayacak tedbirleri alacaktır. "Düzenleyici Devletin" piyasaya müdahalesi yalnızca bu amaç içerisinde meşru görülebilir.

Neo-liberal politikalar tarafından amaç özgürlük demokrasidir. Daha az devlet, daha çok toplum olan yerde demokrasi sağlanır. Peki, neo-liberal politikaların kastettiği toplum nedir?

Bu toplum tezahürü yönetim modelinde öne çıkmaktadır. Sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve devletin ülke, bölge veya şirketin karar mekanizmasında bir araya gelerek yönetimini vurgulayan yönetim teorilerinde, toplum iki farklı kesim tarafından temsil edilmektedir: Sivil toplum örgütleri ve sermaye. Dünya Bankası'nın teorisyeni olduğu yönetim, toplumu sermayenin elinde olan sivil toplum kuruluşları ile sermayenin bizzat kendisinin temsil ettiğini iddia etmektedir. Bu görüş, işçi sınıfını, demokratik kitle örgütlerini, meslek odalarını, sendikaları yok sayan bir yönetim modelidir.

İşte bu yaklaşım ile hareket eden Dünya Bankası'nın İller Bankası hakkındaki savları bu çerçevede anlam kazanmaktadır. Dünya Bankası, İller Bankasının ticari esaslara göre faaliyet gösteren, merkezden ve yerelden koparılmış bağımsız bir yapıda olması ve yalnızca finansal destek alanında yer alması gerektiğini belirtmektedir. Bu şekilde, yerel yönetimler yerel projelerde söz sahibi olacak, demokrasi gelişecektir. Finansman sıkıntısı kalmayacaktır, sadece ödeyen hizmet alacaktır. Belediyelerin teknik personel eksikliği de özel sektörün uzman personeli ile doldurulacaktır. Hatta yerel altyapı yatırımlarının artması ile yoksulluk idaresi kolaylaşacaktır. Dünya Bankası'nın öncelikli hedefi ise, yerel yönetimlerin kendi tanımlarıyla- özerk, demokratik ve güçlü bir yapıya kavuşturulmasıdır. Fakat asıl olan, İller Bankası'nın merkezi idare ile yerel yönetimler arasında ve yerel yönetimler ile sermaye kesimi arasında yaptığı aracılık görevlerinin tasfiye edilmesidir. Bu sayede, yerel yönetimler yatırımlarının finansmanında ve teknik danışmanlığında sermaye ile karşı karşıya gelecek; bu büyük yatırım alanında merkez ile bağları kesilmiş, özel sektöre bağlı, bağımlı yerel yönetimler halktan topladığı geliri, özel sektöre aktaracaktır. Bu şekilde yerel sermaye güçlenecek, yerel yatırımların planlamasından, finansmanına ve teknik danışmanlığa kadar bütün süreç yerel sermaye ile yerel yönetim ortaklığı ile gerçekleşecektir. Bu sistemin sermayenin güçlenmesine neden olacağı kesindir. İstenen de temelde budur: toplumu temsil edecek sermaye kesimi, kamu kesimi ile eşit şartlarda ve güçte karar verme mekanizmasında yer almalıdır. Yerel demokrasi ancak ve ancak bu şekilde sağlanabilecektir.

Dünya Bankası'nın bu kurgusunun gerçekleşmesinin temel aracı ise, Merkez Bankasının kamu kuruluşlarına kredi vermeyi durdurması olmuştur. Bu yeni düzen, kamu kurumlarının dış finansmana yönelmesine neden olmuştur. Bu şekilde de yerel yönetim mali sisteminin yerli ve yabancı özel sektöre açılması hemen hemen sağlanmıştır. Bu doğrultuda, İller bankasının açtığı krediler günden güne düşmüştür. 1985'de 70 milyar lira kredi verirken, 1986'da 30 milyar lira kredi vermiştir. 1985-1995 yılları arasında İller Bankası kredilerinin % 30'u kamu kaynaklı, % 70'i ise yerli ve yabancı özel sermaye kaynaklı kredilerden oluşmaktadır.

Bu gelişmeler neticesinde, kamu kaynaklarından kesilen paylar eskiden İller Bankasının projelerinin finansmanına giderken; yeni sistem ile birlikte bu kesintiler dış kaynaklı kredilerin borç ödemesine geçmektedir. Bu kamu paylarının büyük bir bölümü bankacılık dönemin koşullarının kuruluşunu hızlandırdığı, yerel yatırımlara teknik ve finansman desteği sağlayan İller Bankası kendine

özgü yapısı ile dünyada tek örnektir. İller Bankasını esin kaynağı olarak değil ama kamu hizmeti anlayışının öne çıktığı Avrupa’daki örnekleri ile kıyaslamak mümkündür. Avrupa’daki örnekleri ile benzerlik arz eden bir yapıda kurulmuş olsa da İller Bankasının gelişimi Avrupa örnekleri ile paralellik göstermemiştir.

Avrupa’daki örnekler ile yapı benzer olsa da ülkeler arasında iktisadi ve sosyal farklılıklar, yapının işleyiş mekanizmasını etkilemektedir. Avrupa’da kişi başına düşen gelir seviyesine bakıldığında Türkiye ile önemli farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Bu da aradaki refah seviyesi farkına işaret etmektedir. Bu refah seviyesindeki farklılık yerel mali sistemin iki önemli noktasına vurgu yapmaktadır.

- Bu ülkelerde mahalli idare harcamaları çok daha fazladır.
- Bu ülkelerdeki bankalar yerel idarelere çok daha fazla kredi verebilmektedir.

Türkiye’nin belediye hizmetlerinin seyrine bakıldığında, en önemli sorunlar olarak planlama, kamulaştırma, içme suyu, kanalizasyon, arıtma tesisi, yol, konut ve planlama öne çıkmaktadır. Bu alandaki talepler belli bir seviyede sabit kalmamakta; nüfusun hızla artması, kentleşmenin yoğunlaşması ile gün geçtikçe artmaktadır. Bununla birlikte, daha önce yapılan hizmetlerin güncelleştirilmesi, ekonomik verimliliğini kaybetmiş ve kullanılmayan diğer altyapı tesislerinin yenilenmesi de ayrı bir yük getirmektedir. Altyapı hizmetlerine talepteki artışı yakalamak bir yana, var olan sorunları çözememiştir.

Bunun yanında, yerel yönetimlerin harcamalarının arttırılamaması ve kredilerin belli meblağları aşamaması ve kredilerin geri dönüşünün olmaması nedeni ile sorunlar artmaktadır. Avrupa’da ise nüfus artmamakta, hatta gerilemekte; kentleşme aynı oranda kalmakta; altyapıya aktarılan kaynak ile de ihtiyaç karşılanmaktadır.

Dünya Bankası, kamu kaynaklarından kredi veren yerel yönetim bankalarının tasfiye edilmesini, yerel yönetimlerin borçlanmada özgür bırakılması ve yerel kredi piyasalarının oluşturulmasını öngörmektedir. Temel alınan “kredi verilebilir belediyelerin yaratılmasıdır. Kredi verilebilir belediye, öz kaynaklarını düzenli toplayabilen ve piyasadan kredi alabilen ve ödeyebilen belediyeleri tarif etmektedir. En iyi model olarak ABD Belediye Bono Piyasası gösterilmektedir.

Kamu kurumu gibi değil, piyasada herhangi bir şirket gibi hareket eden, borçlanabilen ve güvenilir belediyeler yaratmak asıl amaçtır. Belediyeler, hizmetlerini fiyatlandırarak ve vergi gelirlerini arttırarak öz kaynaklarının sürekliliğini garanti altına alacak, bu şekilde güvenilir bir kredi alıcısı olacaktır. Diğer taraftan, belediyelerin düşük faizli kredi sağlayıcısı yerel yönetim bankaları kaldırılmalıdır. Ancak bu şekilde belediyeler, özerkliklerine kavuşacak ve bu şekilde demokrasinin yatağı, kalkınmanın odağı olabilecektir.

Belediyelerin temel hizmetleri, harita, planlama, imarlı arsa stoku, konut alanı, içme suyu, kanalizasyon, arıtma, çöp, ulaşım, vb. hizmetlerdir. Bunların gerçekleştirilmesi için makine, donanım ve ekipman alımı yapılmalıdır. Bu hizmetlerin hepsi planlama ile doğru işleyecek, uygulamada mühendislik-mimarlık bilgilerinin kullanılması gereken teknik hizmet alanlarıdır. Söz konusu hizmetlerin yerine getirilmesinde hem etüd-proje, hem imalat, işletme planlarının yapım ve uygulamasında sürekli olarak mühendislik hizmetlerine gereksinim vardır. Diğer taraftan, projelerin finansmanı için krediye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu hizmet alanlarının yapısı gereği, belediyeler yerel, ulusal ve uluslararası sermaye ile ticari ilişkiye girmek durumunda kalmaktadır.

Bu hizmetler, teknik olduğu kadar sosyal yönleri de içinde barındırmaktadır; belediyelerin temel hizmetleri bu nedenle sosyal-teknik özelliktedir. Belediye, halktan topladığı gelirleri ve hizmet karşılığı aldığı paraları, yeni altyapı hizmetlerinin yapılması için aktarmakta, bu nedenle de kaynak dağıtımını yapmaktadır. Altyapı hizmetlerinde özellikle metro, arıtma tesisleri gibi yapım ve imalat işlerinin mali boyutu yüksek değerler oluşturmaktadır. Bu tür hizmetlerde yabancı sermayeli yapım şirketleri de devreye girmektedir. Söz konusu bu hizmetlerin maliyetlerinin birçok belediyenin gelir gider bütçesinde büyük sıkıntılar yarattığı bilinmektedir. Dağıtılan kaynak ise, genel bütçeden ayrılan pay ile halktan toplanan vergi ve hizmet karşılıklarıdır. Bu süreçte, gelir dağılımındaki eşitsizliği artırıcı politikalar yerel yönetimler tarafından izlenebilecekken, İller Bankasının yürütücülüğünde yapılması ile bunun önüne geçilebilmektedir. İşte bu aşamada, İller Bankası gibi bir kurumun, belediyeler ile sermaye grubu ve merkezi hükümet ile belediyeler arasındaki ilişkilerde aracı olması önem kazanmaktadır.

İller Bankasının temel amaçlarından olan, hizmetlerin yapılabilmesi için gerekli ekipmanın yerli sermayedarlara üretilmesi veya bizzat yerli sermayedarların bu üretim sürecinde yer alması ile belediye kaynaklarının yerel sermayenin baskısı altında paylaşılması engellenmektedir. Diğer taraftan, makine ve teçhizatın yurt içinde üretiminin teşvik edilmesi ile ülke kalkınmasına dolaylı da olsa etkisi söz konusu olmaktadır. İller Bankası bünyesinde yetiştirdiği farklı meslek gruplarından oluşan teknik kadro ile çok geniş alanda hizmet verebilmektedir. Teknik kadro tüm belediye etüd, proje hizmetleri yanında hem danışmanlık hem de kontrollük hizmetlerini yürütmektedir. İller Bankası aynı zamanda, yerel yönetimler tarafından populist tercihler ile gerçekleştirilen bazı yatırımların önünü kesmekte ve yerel yatırımların planlamasının ulusal çapta yapılması sonucunda da kalkınmada bölgesel farklılıkların doğmasını engellemektedir. Diğer taraftan, yerel yönetim yatırımlarının düşük faizli ve uzun vadeli kredilerle yapılması ile hizmetlerin fiyatlandırılması aşamasında maliyetin düşük tutulması ve dolayısıyla hizmetlerin fiyatlandırılmasında halkın yükünü hafifletmekte, daha fazla kesimin faydalanmasının önünü açmaktadır. Yerel yönetimlerin, yüksek faizli kredilerle yatırım yapması demek, fiyatların artması, halktan hizmetin maliyeti yanında faizini de almak anlamına gelmektedir. İller Bankasının aracılığı ile temel gereksinimler olan hizmetlerin fiyatlandırmasında borç baskısı hissettirilmemekte ve yerel hizmetlerin daha çok kişiye ulaştırılması sağlanmaktadır.

İller Bankasında Yaşanan Sorunlar

İller Bankası kurulduğu günden bu güne, belediyelerin ve diğer yerel yönetim birimlerinin altyapı hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde finansman ve teknik destek bakımından vazgeçilmezdir. İller Bankası, yerel yönetimler ile ilgili sahip olduğu bilgi ve uzman kadrosu ile de Türkiye için çok önemlidir.

Kendine özgü bir yapıya sahip olan İller Bankasının son dönemlerde sorunlar yaşadığı açıktır. Bunların başında, siyasal baskı ve siyasal kadro atamaları, bankanın ortakları olan yerel yönetimlere verilen kredilerin geri dönüşünün olmaması gelmektedir. Bunun dışında, kuruluş sermayesine ortak olan yerel yönetimlerin karar verme mekanizmalarında yer almaması da katı merkeziyetçilik eleştirilerine maruz kalmasına neden olmaktadır. Yerel yatırımlarda, merkezi planlama, merkezi uygulama ve merkezden kontrollük yapılmakta; çoğu zaman belediyelere hiç görüş sorulmaması ve sürece dahil edilmemeleri, yerel yönetimlerce eleştirilmektedir.

Diğer taraftan, merkezi bütçeye bağımlılık ve bu nedenle uzun vadeli kredi verememesi nedeniyle çağdaş olmamakla, mali özerkliğin olmaması ve merkezi hükümetin bürokrasisinden

kurtulamadığı yolunda eleştirilmektedir. Aynı zamanda, kamu kaynaklarını kullanması ve kamu denetimine tabi olması nedeniyle de banka faiz oranlarını kendisi belirleyememektedir.

İller Bankası, bu sorunlar ışığında değerlendirilerek, kamu yönetimi içerisinde daha etkin çalışması yolunda yenilenme sürecine sokulmayı; piyasa mantığına göre çalışacak bir Banka yaratmaya çalışan dış kaynaklı projeler doğrultusunda yeniden yapılandırılmadadır. Dönemin şartlarının doğurduğu bu ülkeye özgü kurumun sorunları yıkıcı değil, yapıcı eleştirilerle düzeltilmelidir.

Kurumun yaşadığı sorunların yeni olmadığı bilinmektedir. Yukarıda ele alındığı gibi uzun yıllardır Bankanın yeniden yapılandırmasını öngören uluslararası rapor ve antlaşmalar gündeme gelmiştir. Bunların ötesinde İller Bankasının var olduğu yapısı ile daha iyi çalışabilmesini öngören çalışmaların da ele alınması daha gerçekçi bir çözüme işaret edecektir. Bu doğrultuda hazırlanan TODAİE Raporu önemlidir.

TODAİE'nin 1992 Yılı İller Bankasının Reorganizasyon Araştırması Raporu

TODAİE tarafından yapılan araştırma, İller Bankası'nın yerel yönetimlerle olan ilişkisi ve yerel yönetim mali sisteminin odak noktası olarak İller Bankası ele alınmıştır. Yerel yönetim sistemi ve özelde İller Bankası'nda ortaya çıkan sonuçlar şöyle sıralanmaktadır:

- Yerel yönetimlerin gerek mali gerekse idari açıdan özerkliği sağlanmalıdır. (İller Bankasının görev ve yetki alanının belirlenmesinde yerel yönetimlerin özerkliği önemli bir unsurdur.)

- Teknik desteğe devam etmeli fakat teknik desteğe ihtiyacı olmayan belediyelere yatırımlarını yürütme yetkisi verilmelidir.
- İller Bankasında yerel yönetimlerin temsil edilmesi sağlanmalıdır.
- “Yerel Yönetim Bankası” olarak adını değiştirmelidir.
- Genel kurulun etkinliği artırılmalıdır.

TODAİE raporu var olan kurumsal sorunlara var olan yapı içerisinde iyileştirmeler içinde çözüm önerileri sunmaktadır. Dünya Bankası önerileri ise uluslararası sermayenin sorunlarına getirilen çözümlerdir.

İller Bankasının tasfiye edilmesini öngören tasarının sonucunun sadece bir kurumun ortadan kalkması olmadığı anlaşılmaktadır. Yukarıda değinilen, ticari, sanayi, finansal sermaye belediyeler ilişkisinde İller Bankasının ortadan kaldırılması, belediyelerin doğrudan yerli ve yabancı sermaye ile birebir ilişki kurmasını gerektirecek; yerel yatırımın planlanma, finansman sistemini ve kaynak tahsisinde gözetilen dengelerin değişmesine ve gelir dağılımındaki eşitsizliğin artmasına neden olacaktır. Özellikle, çok uluslu şirketlerin yerel yönetim finansmanı alanında öne geçmesi sermaye unsurunun içeriğini de değiştirecek, halkın kaynakları uluslararası sermayeye aktarılmış olacaktır.

Belediyeler, İller Bankası aracılığı ile kamu kredisi kullanabilmekte, diğer taraftan ulusal ve uluslararası bankacılık sisteminden özel kredi kullanma yetkisine sahiptir. 1980 yılına kadar belediye kredileri kamu kaynaklarından karşılanmakta iken artık dış kaynaklı kredilere yönlendirilmektedir. Ulusal kalkınma modelinin uzantısı olan kamu kaynaklı yerel kredi sisteminin yerine piyasa koşullarına dayalı yerel kredi sistemi benimsenmiştir.

1984 yılından itibaren dış borç miktarları belediye kalemlerinde yer almaya başlamıştır. Belediyeler kredileri ödeyemeyince Hazine borcu ödemekte, belediye Hazineye karşı borçlanmaktadır. Bu miktar gittikçe büyümektedir.

Dünya Bankası, “gelişmekte olan ülkelerde yerel altyapı açığının yüksek olduğunu, bu açığın kamu kaynakları ile karşılanamayacağını” ileri sürmekte ve “büyük çaplı kentsel altyapı projelerinin yaşama geçirilmesi için küresel sermayenin katılımını sağlamak gerektiği” savından hareket etmektedir. Kamu kaynakları bu açığı kapatamadığından küresel aktörler bu alanda rol almalıdır. Fakat küresel aktörlerden kredi alabilecek bir belediye modeli kurulmalıdır. “kredi verilebilir belediyeler” yaratmak esas olmalıdır. Kredi verilebilir belediyeler, merkez kaynaklarına bağlı olmayan kendi öz kaynakları ile borçlanmayı sürdürebilecek ve bu nedenle özerk ve güçlü belediyelerdir. Bunun için merkezden koparılması gerekmektedir. Katılımcı olmalıdır. Yerleşme-kalkınma-demokrasi arasındaki olmazsa olmaz ilişki üzerine kurulmaktadır bütün bağlantı. Bunun için (1) piyasa odaklılık, (2) yönetim ilkelerine uygunluk, (3) şeffaf belediyecilik ilkelerini benimsemelidir. Bu sayede yönetim modeli ile yönetilen yerel altyapı yatırımları, piyasadan borçlanarak yapılacak, belediyeler fiyatlandırma mekanizmaları ile bu hizmetin karşılığını alabilecek ve borcunu kendi kaynaklarından karşılayabilecektir.

Özellikle son yıllarda belediyelere verilen yeni altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi de düşünüldüğünde yaklaşık 100 milyar dolarlık bir hizmet alanının gündeme geleceği tespitleri yapılmaktadır.

Planlamanın ulusal düzeyde yapılması ile bütün ülke çapındaki idare ve kurumların yerel yatırımlardan haberdar edilmesi, kalkınmada öncelikli bölgelerin belirlenmesi gibi avantajlardan yararlanılmaktayken artık belediyeler kendi yatırımlarının planlamasından, finansmanına kadar yetkili olacak, kendileri yatırımları gerçekleştirecektir. Finansman yaratılmasına yabancı finans kuruluşlarının devreye girmesi kaçınılmaz olacaktır. AB uyum yasaları çerçevesinde Kamu İhale Yasasından, Yabancı Yatırımlar Yasasına kadar birçok alanda yapısal değişiklikler yapılarak yerel yönetimlerin diğer kurum ve kuruluşlar ile karşı karşıya getirilmesinde hangi sıkıntıların yaşanacağı çok açıktır. Belediye yatırımlarının planlanmasında yerelin sürece dahil edilmesi olumlu bir gelişme olmakla birlikte, yerel yatırımların ulusal düzeyde ele alınmasının gerekliliği de açıktır.

İller Bankası A.Ş. yasa tasarısının yalnızca bir kurumda değişiklik olmadığını, tersine bu değişikliğin ülkenin tüm yerel altyapı finansmanı ve yatırımcılığı sisteminin değiştirilmesine yönelik olduğu görülmelidir. Yerel yatırımcılığın mali ve teknik boyutlarda yönetimi, ulusal çapta ve temel nitelikte bir politika sorunudur. Dahası, günümüzde bu sorun bölgesel ve “küresel” boyutludur. Bu nedenle, kamuoyunun sorunun tüm boyutlarını görmeyi sağlayan doğru bilgiyle donatılması önemlidir. Aşağıdaki 14 madde İller Bankası A.Ş. yasa tasarısının gerçek anlamını ortaya koymaktadır.

KAMUOYUNDAKİ TESPİTLER VE ELEŞTİRİLER

1- İller Bankası 1945 yılında kuruldu. Ortakları ve sahipleri yerel yönetimler olan banka, yerel yönetimlere kamu kredisi açmanın yanı sıra altyapı projeleri geliştirip kimi zaman bunları bizzat yaptı ya da ihaleyle yaptırdı. 1981 yılına kadar elektrik alanında da çalıştı; kurulduğundan günümüze harita-şehir planı, içmesuyu, kanalizasyon başta olmak üzere yerel altyapı alanında uzmanlaştı.

2- Yatırımların kaynağı, 1947’den itibaren Belediyeler Fonundan karşılandı. Bu Fon, asıl olarak genel bütçe vergi gelirlerinin %3’ü ayrılarak oluşturuldu. Tüm belediyelere % 6 gibi bir oran ayrılırken, iller Bankası emrine verilen % 3 çok önemli bir tutardı.

3- Banka yatırımları, Devlet Planlama Teşkilatı’nın ulusal çapta tüm kamu kurumlarının yatırımlarını içeren yıllık yatırım programlarına alınarak yürütüldü.

4- İller Bankası, Avrupa kent bayındırlığı deneyiminden yararlanarak kurulmuş, Türkiye koşullarına özgü bir çalışma düzenine kavuşturulmuştur. Bu tip yapılar, Avrupa’da 1816’den başlayarak kurulmuş ve büyümüştü.

5- Avrupa’nın, Belçika’nın ve Fransa’nın “Yerel Kredi Sandığı” adını taşıyan benzeri kuruluşları, 1990’lı yıllarda “kamu bankacılığı” yapmak üzere yeniden yapılandırıldılar. Fransa-Belçika sandıkları birleştiler ve Dexia adını aldılar. Dexia, özel uluslararası banka olarak “kamu bankacılığı” yapıyor. Merkezi yönetimlerin ve özellikle de yerel yönetimlerin kredi isteklerini özel bankacılık esprisi içinde karşılayan bu yeni yapı, kendini Avrupa kökenli küresel banka olarak tanıtıyor. Birleşme Avrupa içi de kalmıyor, Amerikan kurumlarını da satın alıp büyüyor.

6- Dexia, Denizbank’ı satın alarak büyümesini sürdürüyor. Denizbank 1930’lu yıllarda kurulmuş bir kamu bankasıydı; özelleştirildi; 1998’de Zorlu Grubu tarafından alındı. Zorlu, Tarihbank’ı da almıştı. İki yapıyı Denizbank adı altında birleştirmişti. Hisselerinin % 25’ini halka açmıştı; elindeki % 75’i, Haziran 2006 sonunda Dexia adlı yabancı bankaya sattığını açıkladı.

7- Yerel kredi sistemi ve yerel yatırımcılık alanı İller Bankası’nın uzmanlık alanıdır. Bu yasa tasarısı, uzman kurumu ortadan kaldırıyor. Doğal olarak alan, Dexia adlı yabancı - özel tekel’in eline geçmeye hazır hale getiriliyor.

8- Çeyrek yüzyıldır “devlet kötü iş görür; çünkü tekeldir; rekabet tanımaz” deniyor ve özelleştirmelerle işlerin çok iyi görüleceği çünkü rekabet ortamı yaratılacağı ileri sürülüyor. Oysa, bir kamu tekel olan İller Bankası ortadan kaldırılırken, yerini başka bir tekel alıyor. Üstelik bu tekel özel bir tekel; üstelik bu tekel yabancı bir tekeldir.

9- Türkiye’ye Dexia girerken İller Bankası’nın tasfiye edilmesi, Dünya Bankası öncülüğünde gerçekleştiriliyor. Dünya Bankası 300 milyon dolarlık kredi karşılığında, bu krediyi İller Bankası’na kullanarak, kurumu -İller Bankası’nı kendine İller Bankası’na öldürtüyor.

10- İller Bankası’nın kaldırılması, yerel yatırım ve kredi alanında “devlet tekel sistemi”nin kaldırılması ve aynı anda “yabancı - özel - tekeli bir sistem” kurulması demektir.

11- Tasarı, İller Bankası’nın siyasetten arındırılacağını savunuyor. Siyasetten arındırmadan anlaşılan “bir belediye kredi alabilirse alır, alamazsa alamaz” deyişinde saklı olan fikirdir. Yoksa, hukuk devletinde kabul edilemeyecek olan şey, iktidar partisinden olana çok ve kolayca kredi verirken muhalefetten olana kredi verilmemesi, kayırmacılık yapıp korunan belediyenin alması, diğerlerinin mağdur edilmesi değildir. Bu tip uygulamalar, “siyasetin etkisi”nden doğan uygulamalar değildir; bunlar yoz ve hukuksuz siyaset ve idarelerin uygulamalarıdır. “Siyasetin etkisinin ortadan kaldırılması” bu tür uygulamaların sona erdirilmesi değildir. Kamuoyunun bu konuyu açık seçik görmesi büyük önem taşır.

12- Tasarı, İller Bankası’nı bir “kamu kurumu değil” bir “banka” olarak kurmayı hedeflemektedir. Bu “banka”, bankacılık kuralı ne ise o olacak bir bankadır. Bankacılık kuralı, alacağını almak için borçlunun “halk sağlığı”, “toplum refahı”, “kamu görevi” zorunluluklarına körleşmektir; her durumda “alacağın tahsiline” odaklanmaktadır. Bunun için borçlunun gelir ve varlıkları üzerinde haciz, ipotek, iflas gibi ticari mekanizmaların işletilebileceği bir ortam kurulması şarttır. İller Bankası, aynı Dexia gibi, aynı IMF gibi, alacağına şahin bir banka haline getirmektedir. Oysa ülkemizde “bankacılık kuralı gereğince” kaynak yaratmaya değil, “kamu hizmetleri kuralı gereğince” kaynak yaratmaya ihtiyaç vardır. Kamu kuruluşu, önceliği kamu hizmeti olan kuruluştur. Halkın ihtiyaçlarına göre kaynak yaratmak üzere kurulur, tüm diğer kuruluşları-bankaları, şirketleri,

alacaklıları, vb.-bu amaç doğrultusunda yönlendirmek yetkisiyle davranır. Bu gerçeği unutan kişilerin, kamu kuruluşlarını “banka yapmak” için uğraşmak yerine, halihazırda var olan ve “banka kuralı neyse o” diye çalışan yerlerde çalışmayı düşünmeleri daha uygun olur.

13- Tasarı, İller Bankası’nda günümüzde çalışan 3.000’i aşkın kamu görevlisini işinden edecektir. Yıllardır birikmiş kredi ve yatırımcılık deneyimi, bu personelin dağıtılmasıyla birlikte yok edilecektir. Böylece yerel yönetimlerin sorunlarını, ihtiyaçlarını uzaktan yakından bilmeyen bu “yeni bankacı personel”le, Cumhuriyet’in en önemli kurumunu tarihe gömmeyi hedefliyor. Son yirmi beş yıldan bu yana yapılan her satışta, her elden çıkarmada, her tasfiyede olduğu gibi, yine yetişmiş iş gücünün kazanılmış hakları, Cumhuriyet’in temel değerleriyle birlikte yok ediliyor.

İller Bankası daha önceden yerel altyapı hizmetleri için; içme suyu borusu, altyapı malzemesi, büz v.b. malzemeleri de kendi bünyesinde üretmekte, kentlerimizin alt yapı yatırım ihalelerini gerçekleştirmekte, altyapı kontrol ve denetim hizmetlerini yürütmekteydi. Ancak 1980’li yıllarda uygulanan neo - liberal politikalar sonucu önce, altyapı malzemesi üretme işine son verildi. Daha sonra Eylül 2003’te İller Bankası Uygulama Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle ihale yapma yetkisi belediyelere verilmiş, sadece ihaleye çıkmak için yeterli teknik personel ve mali durumu olmayan küçük belediyelere banka tarafından teknik destek sağlanması kararlaştırılmıştır. Diğer taraftan, İller Bankası projelerinde önceden İller Bankası tam kontrollük yaparken, artık müştereken kontrollük esas alınmaya başlanmıştır. Ancak belediyelerin yapamaması durumunda bankadan tam kontrollük yapması istenilmiştir. Söz konusu uygulama yönetmeliği ile kredilerin vade, limit ve kullandırma şartları da yeniden düzenlenmiştir. İller Bankası; yerel altyapı hizmetlerinin ulusal planlayıcısıdır.

14- Bu tasarı, bir dönüşüm tasarısıdır. Banka zaman içinde sahiplerine yabancılaştırılmıştır. Bu tasarı bir tasfiyenin ön hazırlığıdır. Bu tasfiye ile 70 yıllık banka tarihi ve cumhuriyet arşivi ortadan kaldırılmaktadır. Oysa Türkiye’nin bu özgün yapıya hala çok ihtiyacı bulunmaktadır.

İller Bankası Anonim Şirketi Kurulması Hakkında Kanunu Tasarısının Değerlendirilmesi

1- Alt komisyon raporunun 4. maddesinde “ortaklık yapısı ve sermaye” düzenlenmektedir. Tasarı, köy idareleri için banka ortaklığını sonlandırırken, sermayeyle ilgili hisselerini de hazineye devrediyordu. Anayasaya aykırı olan bu durumun sermayeyle ilgili olanı alt komisyonda düzeltilmiştir. Ancak, İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı kabul edilip yürürlüğe girdiğinde, 4759 sayılı kanun yürürlükten kalkacaktır. 4759 sayılı kanun ise ortaklar arasında köy idarelerini de saymıştır. Tasarıda ise köy idareleri bulunmamaktadır. Alt komisyon görüşmelerinde yaptığımız bu eleştiriye, “İl Özel İdareleri bu alanı düzenliyor, sorun yoktur” denilmiştir. Oysa köy idareleri ayrı kamu tüzel kişileridir. Tasarı böyle kanunlaşırsa köy idareleri ve özellikle kırsal alan, tamamen sahipsiz kalacak ve yalnızlaşacaktır. Cumhuriyetin ilk temel kanunlarından olan Köy Kanunu (1924 tarihli 442 sayılı) köy idarelerini ayrı tüzel kişilik olarak tanzim etmiş, yerel yönetim ve merkezi idare ile ilgili yetki, görev ve sorumluluk yüklemiş, “köy derneği” organıyla katılımcı demokrasinin ilk örneklerinden olmuştur. Muhtar hem yerel yönetimin başı hem de merkezi yönetimin, devletin köydeki temsilcisidir. Muhtarın iki şapkası bulunmaktadır. Ancak bugüne kadar geçen 86 yıl içinde köy kanununda yetkilerde, sorumluluklarda, görevlerde ve özellikle kaynaklarda hiçbir iyileştirme yapılmamıştır. Özellikle, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün taşra teşkilatının İl Özel İdaresine bağlanması ile durum değişmemiştir. Personel ve cari harcamalar dışında harcama yapamayan, kendisi de kaynaksız bırakılan bu idare, köylere hizmet götüremez duruma gelmiştir.

Ülkemizde yaklaşık 35.000 köy, 40.000 mezra, sayısı belli olmayan kom bulunmaktadır. 72.6 milyon nüfusumuzun 18 milyonu belde ve köylerde yaşamaktadır. Hükümetin geçen 8 yıllık süre içinde köy kanunu ve kırsal alan kalkınmasında, mahalle muhtarlıklarında yeniden yapılanma için hiç adım atmaması dikkat çekicidir. Bu alanda başkalaşmaya gidilmeden yeniden yapılanma kaçınılmaz olmuştur.

2- Yeni tasarısı ile köy idarelerinin ortaklıktan çıkarılması ve birikmiş olan ödenmiş sermayelerine el konması kamu hukukunun temel prensiplerine ve anayasaya aykırıdır.

3- 4 ncü maddenin 3 üncü fıkrasının a bendinde “2.7.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre, her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarlar “sermayenin bir bölümü olarak tariflenmiştir. Oysa bu pay mevcut kanunda % 5 tir. Bu payın kademeli olarak % 2 ye indirilmesi defacto bir durumdur. Ortaklara bu durum sorulmamıştır. Bunu eleştirdiğimizde sadece toplantıya çağrılan Belediyeler Birliği temsilcisi, konunun sözlü olarak encümünde görüşüldüğünü ifade etmiştir. Bunu kabul bile etsek İl Özel İdareleri ve köyler için konu çözümlenmemiştir. Bu konunun bankanın ortaklarının katılacağı bir genel kurulda çözümlenmesi gerekirdi.

4- Genel Kurulun oluşumuna (madde 5) yukarıda saydığımız gerekçeler ile, köy temsilcileri de dahil edilmelidir.

5- Yönetim Kurulu’nda yerel yönetim temsilcilerine yer verilmemiştir. Bu konudaki itirazlarımız alt komisyonda haklı bulunup metne eklenmiştir. Genel Kurul aşamasında da üzerinde önemle durulması gerekmektedir.

6- Üç kişiden oluşacak denetim kurulu üyesinden birinin genel kurul tarafından seçilmesi, objektif değerlendirme ve hesap verebilirlik açısından soru işaretlerine yol açacaktır.

7- Geçici madde 5’in, 1 nci fıkrasında sözleşmeli statüye geçecek personelin, geçecek yasal süre içinde “statülerine uygun işlerde görevlendirilmeleri”, 4 ncü fıkrasında “Bankada sürekli işçi kadrolarında ve geçici işçi pozisyonlarında çalışanların mevcut statülerinde çalıştırılmaya devamı, 6 ncı fıkrasındaki “sürenin en az iki yıl” olarak belirlenmesi, 7 nci fıkrasındaki “emekli ikramiyeleri veya kıdem tazminatlarının yüzde 30 fazlasıyla ödenmesi” ile ilgili önerilerimiz karşılanırsa da, mevcut personelin mağduriyete uğratılmaması güvence altına alınmalıdır.

8- Bankanın şu andaki mevcut yapısı içinde yerel yönetimlerle ilgili görev, sorumluluk, destek vb. gibi düzenlemeler ile ucuz kredi kullandırılmasının sağlanması ana sözleşme ve yeni yönetmelikler yapılırken öncelikle ele alınması gereken konulardır.

9- Bankanın hazineye devredilmemesi, üstlendiği misyon itibarıyla ilgili bakanlığın Bayındırlık ve İskan Bakanlığı olması gerekmektedir.

M. Akif Hamzaçebi

Trabzon

Esfender Korkmaz

İstanbul

Gürol Ergin

Muğla

Ferit Mevlüt Aslanoğlu

Malatya

Bülent Baratalı

İzmir

Faik Öztrak

Tekirdağ

Osman Kaptan

Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

“İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı”, Hükümet tarafından hazırlanarak 2006 yılında TBMM’ne sevk edilmiş, Plan ve Bütçe Komisyonu Alt Komisyonunda görüşülmüş, ancak 22 nci yasama döneminde yasalaşmadığından hükümsüz hale gelmiştir. TBMM İç Tüzüğü’nün 77 nci maddesi uyarınca, Tasarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülerek tekrar gündeme alınmıştır.

İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı ile ilgili oluşturulan Alt Komisyon çalışmalarında ve Komisyon görüşmelerinde, tüm maddeler üzerinde önemli ek ve değişiklikler yapılmış ve tasarıya yeni maddeler ilave edilerek son şekli verilmiştir.

Tasarının bazı maddeleri hakkındaki görüş ve eleştirilerimiz aşağıda belirtilmiştir.

İller Bankası; Tasarının birinci maddesi ile, anonim şirket statüsünde “İller Bankası Anonim Şirketi” unvanıyla bir kalkınma ve yatırım bankası statüsüne dönüştürülmektedir.

Tasarının 4 üncü maddesine göre, Bankanın ortakları il özel idareleri ve belediyelerdir. Yürürlükten kaldırılan 4759 sayılı Kanunda bankanın ortakları arasında yer alan Köy İdareleri, bu Tasarı ile ortaklar arasından çıkarılmaktadır.

Tasarının 5 inci maddesine göre, bankanın ortakları olan il genel meclisleri ile belediyelerin genel kurulda temsilinde her ilden İkişer kişi olmak üzere il bazı esas alınmış, banka sermayesine ortaklığı sözkonusu olmayan bakanlık ve kurum temsilcileri genel kurulda yer almıştır. Her ilden belediye temsilcisinin bir kişi olması, belediye sayısı fazla veya az olan iller açısından genel kurulda belediyelerin temsilinde bir eşitsizlik oluşturmuştur. Banka merkezi dışından gelen Genel Kurul üyelerine ödenecek harcıraha bir sınırlama getirilmemektedir.

Tasarının 11 inci maddesine göre; Banka hizmetlerinin gerektirdiği görevlerin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine tabi olmayan sözleşmeli personel eli ile yürütülmesi öngörülmektedir. Tasarının Geçici 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında da, sözleşmeli olarak çalışmayı kabul etmeyen personelin, Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılacak olan yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Banka tarafından Devlet Personel Başkanlığına bildirilmesi ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilmesi düzenlenmektedir.

Personelin güvencesiz kalması konusu en fazla eleştirilen ve kaygı duyulan hükümler olmuştur. Tasarının Alt Komisyon ve Komisyon görüşmeleri esnasında yaptığımız eleştiriler ve öneriler çerçevesinde, personel lehine bazı ek hükümler getirilmiş olup;

– Personelden, Bankada sözleşmeli olarak çalışmak isteyenlerin; Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Bankadaki durumlarına uygun pozisyonlara atanması ve söz konusu pozisyonlara atama işlemi yapılınca kadar Bankaca ihtiyaç duyulan ve statülerine uygun işlerde görevlendirilmesi, yeni bir pozisyona atanıncaya kadar, eski kadrolarının aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali haklarını almaya devam etmeleri,

– Banka personeliyle yapılacak ilk sözleşmenin süresinin iki yıl olarak belirlenmesi,

– Emeklilik yönünden müktesep haklarının korunması ve statü yönünden tercih hakkı tanınması,

– Bankada devlet memuru statüsünde görev yapmakta olanlardan emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlara, Kanunda belirtilen süre içinde emeklilik başvurusunda bulunmaları halinde, emekli ikramiyelerini yüzde 30 fazlasıyla almaları,

– Bankada bu Kanunla kaldırılan daire başkanlığı kadrosuna atanmak suretiyle görev yapmakta olanların emeklilik işlemlerinde 3600 ek gösterge rakamının esas alınması, ile ilgili hususlar Tasarının Geçici 5 inci maddesi ile düzenlenmiştir.

Banka personeliyle iki yıl olarak yapılacak ilk sözleşme süresinin sonunda yeniden sözleşme imzalamak istemeyen personelin Devlet Personel Başkanlığına bildirilmesi ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilmesi imkanı verilmesine dair önergemiz reddedilmiştir. Böylelikle çalışanlar için 2 yıllık bir geçiş süreci oluşturma görüşümüz kabul edilmemiştir.

Tasarının 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile Banka safi karının yüzde 51’ini; il özel idareleri tarafından yerine getirilen, köylerin teknik ve sosyal altyapı hizmetlerinin finansmanı; nüfusu 200.000’in altında olan belediyelerin harita, imar planı, içme suyu, atık su, katı atık, kent bilgi sistemi ve benzeri kentsel altyapı projelerinin finansmanı ile nüfusu 20.000’in altında olan belediyelerin anılan projelerinin ayrıca yapımının finansmanında hibe olarak kullanılması öngörülmektedir. Daha 8 ay önce 25/6/2009 tarihli ve 5917 sayılı kanunun 9 uncu maddesi ile yapılan düzenlemede; safi kazancın, % 60’ı köyler ve nüfusu 10.000’in altında olan belediyelerin içmesuyu, atıksu, katı atık ve benzeri kentsel alt yapı tesislerinin yapımının finansmanı ile köyler ve nüfusu 100.000’e kadar olan belediyelerin harita, imar planı, içmesuyu, atıksu, katı atık, kent bilgi sistemi ve benzeri kentsel altyapı projelendirme hizmetlerinin finansmanına ayrılması kabul edilmişken, bu Tasarı ile ayrılacak kar oranı azaltılmakta, kapsam genişletilmekte ve içerik değiştirilmektedir.

Tasarının 13 üncü maddesinin yedinci fıkrası ile Bankanın, yurt dışında projelendirme ve danışmanlık hizmetleri verebilmesi, projelerin uygulanması için temin edilen finansmanın kullanılmasına aracılık edebilmesi görevi verilmektedir. Bu görev, Bankanın temel amacı ile örtüşmemektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle tasarıya muhalefet ettiğimizi bilgilerinize arz ederiz.

Münir Kutluata

Emin Haluk Ayhan

Sakarya

Denizli

Mustafa Kalaycı

Mehmet Günel

Konya

Antalya

Erkan Akçay

Manisa

Alt Komisyon Raporu

Esas No.: 1/371

11/2/2010

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuzun 11.11.2009 tarihli 10 uncu Birleşiminde gündeme alınarak, verilen bir önerge doğrultusunda daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi amacıyla bir Alt Komisyonunda görüşülmesi kararlaştırılan, 1/371 esas numaralı "İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı" 2.12.2009, 16.12.2009, 5.1.2010, 13.1.2010 ve 3.2.2010 tarihlerinde Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Türkiye Belediyeler Birliği temsilcilerinin katılımlarıyla ayrıntılı ve kapsamlı bir şekilde incelenmiş, yapılan çalışmalar sonucunda Tasarıda gerekli değişiklikler yapılmış ve oluşturulan metin ekte sunulmuştur.

Tasarının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde;

- Bankanın mevcut Kanun çerçevesinde faaliyetlerini yürütmek konusunda yetersiz kaldığı, Bankanın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik fiili bir dönüşümün başlatılmış olduğu ancak, mevzuat engeli nedeniyle finansal sistemin gerektirdiği hızlı dönüşümün gerçekleştirilemediği, bu dönüşümün gerekli kıldığı yasal düzenlemenin bir an önce yapılması gerektiği,

- Banka personelinin 657 sayılı Kanuna tabi olması nedeniyle, bankacılık konusunda uzman personel istihdamında sıkıntıların yaşandığı,

- Bankanın anonim şirket statüsünde olmadığı ve Bankacılık Kanunu hükümlerine tamamen tabi bulunmadığı için ulusal ve uluslararası finans kaynaklarına erişim konusunda engellerle karşılaşıldığı,

- Özellikle belli ölçeğin altındaki belediyelerin imar, alt yapı gibi bazı projeleri gerçekleştirmek konusunda yetersiz kaldığı, Bankanın sınırlı olarak bu konudaki yetkisini muhafaza edeceği ve imkanları yetersiz olan belediyeler için projeler yürütebileceği,

- Banka kârının yüzde 60'ının nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerin alt yapı tesislerinin yapımının finansmanı ile kentsel altyapı projelendirme hizmetlerinin finansmanına ayrılması uygulamasına devam edilmesi gerektiği,

- Kârın dağıtımı, ortaklık yapısı ve sermaye gibi hususlara açıklık kazandırılması gerektiği,

- Bankanın mahalli idareler için kaynak oluşturabilecek bir yapıya kavuşturulmasının yerinde bir düzenleme olacağı,

şeklindeki görüş ve eleştirileri takiben, Tasarının maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının;

- Amaç ve kuruluş başlıklı 1 inci maddesi; "Kuruluş" ve "Bankanın amacı ve faaliyet konuları" başlıkları altında iki ayrı madde olarak düzenlenmesi, Bankanın kuruluşunun 1 inci madde olarak; Bankanın amacını kapsayan hükümlerin ise 3 üncü maddenin birinci fıkrası olarak yeniden düzenlenmesi ve Bankanın faaliyet konularının ikinci fıkra olarak ayrıntılı bir şekilde tadat edilmesi suretiyle,

- Tasarıda terim ve kavram birliğinin sağlanması ve tekrarlardan kaçınılması amacıyla "Tanımlar" başlığı altında bir düzenlemenin metne 2 nci madde olarak eklenmesi ve diğer maddelerin teselsül ettirilmesi suretiyle,

- Sermaye başlıklı 2 nci maddesi; madde başlığının "ortaklık yapısı ve sermaye" şeklinde değiştirilmesi; Bankanın sermayesinin 9.000.000.000 Türk Lirasına yükseltilmesi; Bakanlar Kuruluna bu miktarı beş misline kadar artırabilme yetkisinin tanınması; sermayenin nama yazılı hisseye ayrılması ve bu hisselerin Hazineye ait olması hükmünün metinden çıkarılması; sermaye tavanına ulaşınca kadar Bankanın sermayesine hangi kaynaklardan ne miktarda bir tutarın ekleneceğinin tadat edilmesini teminen 4 üncü madde olarak yeniden düzenlenmesi suretiyle,

- 3 üncü maddesi; kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller doğrultusunda Bankanın organlarının ve bu organların görevlerinin ayrı bir bölüm altında ve farklı maddeler içerisinde düzenlenmesi gerekliliği nedeniyle, maddede yer alan hükümlerin bir kısmının metinden çıkarılması, bir kısmının değiştirilerek veya aynen ilgili maddeler içerisine dercedilmesi suretiyle,

- İl genel meclisleri, belediye meclisleri, İçişleri, Maliye, Bayındırlık ve İskan Bakanlıkları ile Hazine Müsteşarlığının da temsilini sağlayacak şekilde Banka Genel Kurulunun oluşumuna ilişkin hükümler içeren bir düzenlemenin metne 5 inci madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Banka Genel Kurulunun görev ve yetkilerini düzenleyen bir hükmün metne 6 ncı madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Banka Yönetim Kurulunun sorumluluğunu, oluşumunu, görev süresini, Yönetim Kurulu üyeliklerinin sona ermesini ve Yönetim Kurulu üyelerinin niteliklerini belirleyen bir düzenlemenin metne 7 nci madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Yönetim Kurulunun görev ve yetkilerini ayrıntılı bir şekilde tadat eden bir düzenlemenin metne 8 inci madde olarak eklenmesi suretiyle,

- Denetim Kurulunun oluşumunu, üyelerin atanmasını, niteliklerini ve Denetim Kurulunun görev süresini belirleyen bir düzenlemenin 3 üncü maddenin ilgili hükümlerini de içerecek şekilde metne 9 uncu madde olarak eklenmesi suretiyle,

- 3 üncü maddede yer alan ve Genel Müdüre ilişkin düzenlemeyi öngören hükmün redaksiyona tabi tutulması ve Genel Müdürlük ve Yönetim Kurulu Başkanlığının aynı kişi tarafından icra edilemeyeceği hususunun metinden çıkarılarak metne 10 uncu madde olarak eklenmesi suretiyle,

- 4 üncü maddesi; birinci ve ikinci fıkraları 11 inci madde olarak aynen; Banka personelinin ücret ve diğer mali ve sosyal hakları ile sözleşme esaslarının belirlenmesine ilişkin düzenlemeleri içeren üçüncü fıkrası, bu nitelikteki hakların Genel Müdürün teklifi üzerine Yönetim Kurulu kararı ile belirlenmesi ve ödemeler arasına ikramiyenin de ilave edilmesi yönünde değiştirilerek; Banka personelinin sosyal güvenlik açısından tabi olduğu kanuna atıf yapan dördüncü fıkrası, sosyal güvenlik mevzuatının 5510 sayılı Kanunla tek çatı altında toplanmış olması nedeniyle, anılan Kanuna atıf yapılmak suretiyle ve metne mali ve sosyal hakları düzenleyen 12 nci madde olarak ilave edilmesi suretiyle,

- 5 inci maddesi;

• Birinci fıkrası; Bankanın tabi olacağı kanunlar arasına Türk Ticaret Kanununun da ilave edilmesi ve Bankanın genel hükümlere tabi olacağı yönündeki hükmün "diğer kanunların ilgili hükümlerine" şeklinde değiştirilmesi,

• Bankaya bedeli ödenmeden görev verilemeyeceğini düzenleyen ikinci fıkranın madde metninden çıkarılması,

- Bankanın, yerel yönetimlerin Tasarı kapsamındaki projelerinde kullanılmak üzere, yurt içi ve yurt dışından temin edilen fon ve hibelerin kullanılmasına aracılık etmesini ve aracılık işleminin, kaynakların yerel yönetimlere doğrudan transfer edilmesi veya bu kaynaklardan finanse edilecek projelerin yürütülmesine yardım şeklinde olabileceğini öngören bir hükmün maddeye ikinci fıkra olarak ilave edilmesi,

- Banka bilançosuna göre ortaya çıkan safi karın yüzde 51 'inin, köylerin teknik ve sosyal altyapı hizmetlerinin finansmanı, nüfusu 200.000'in altında olan belediyelerin kentsel altyapı projelerinin finansmanı ile nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerin anılan projelerinin ayrıca yapımının finansmanında hibe olarak kullanılmasına imkan sağlayan bir hükmün maddeye üçüncü fıkra olarak eklenmesi ve müteakip fıkraların buna göre teselsül ettirilmesi,

- Üçüncü fıkrası; Bankanın çalışma konuları, organları ve sermayesine ilişkin hususlar metne ayrıca dercedildiğinden, ana sözleşmede düzenlenecek hususlar arasında yer alan "çalışma konuları, organları, sermaye miktarı" ibarelerinin; sermayenin hisseler bölünmesine ilişkin düzenlemelerin metinden çıkarılması dolayısıyla da, "hisseleri" ibaresinin fıkra metninden çıkarılması; tahvil ihracının ana sözleşme de düzenlenmesi amacıyla "tahvil ihracı" ibaresinin fıkraya ilave edilmesi ve redaksiyona tabi tutulması suretiyle dördüncü fıkra olarak,

- Dördüncü fıkrası, Bankacılık Kanununun Banka hakkında uygulanmayacak hükümleri arasına, hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olmasını düzenleyen 7 nci maddenin (b) bendi ile sermaye artırımlarının ilgili mevzuatla ilave edilmesine izin verilen kaynaklar hariç, iç kaynaklara başvurulmadan nakden ödenmesi şartını ve sermaye artırımının Ticaret Siciline tescil edilmesinde Kurumun uygun görüşünün alınmasını öngören 17 nci maddenin birinci fıkra hükmünün de ilave edilmesi suretiyle beşinci fıkra olarak,

- Bankanın faaliyetlerinin yürütülmesi ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ve özel hukuk tüzel kişileri ile işbirliği yapmasına imkan sağlayan yeni bir hükmün maddeye altıncı fıkra olarak eklenmesi,

- Bankacılık Kanununa aykırı olmamak şartı ile Bankanın çalışma konuları kapsamında yurt dışı projelendirme, danışmanlık ve gayrinakdi kredi verme faaliyetinde bulunabilmesine imkan sağlayan bir hükmün maddeye yedinci fıkra olarak eklenmesi,

- Bankanın 6245 sayılı Harcırah Kanunundan; belediye ve il özel idarelerine kullandığı krediler bakımından da 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunundan muaf olacağına ilişkin bir hükmün maddeye sekizinci fıkra olarak eklenmesi,

- Bankaya, vadesi gelmiş kredi ve diğer alacaklarını belediye ve il özel idareleri paylarından öncelikli olarak tahsil etme yetkisi veren bir hükmün maddeye dokuzuncu fıkra olarak eklenmesi,

suretiyle 13 üncü madde olarak,

- 6 ncı maddesi; yürürlükten kaldırılan hükümler arasına 8.12.1987 tarihli ve 298 sayılı, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin de ilave edilmesi ve geçici 5 inci maddenin İller Bankası Genel Müdürlüğüne ait kadroların iptal edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili bölümünden çıkarılmasını öngören birinci fıkra hükmünün maddeye ikinci fıkra olarak eklenmesi suretiyle 14 üncü madde olarak,

- Geçici 1 inci maddesi; sermaye paylarının hisselerine bölünmesi yönündeki düzenlemenin Tasarı metninden çıkarılması sebebiyle madde dayanaksız kaldığından, maddenin Tasarı metninden çıkarılması suretiyle,

- Sermaye tavanına ulaşınca kadar Bankanın ödenmiş sermayesine eklenecek kaynaklar arasında yer alan ve 2.7.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarın; fonksiyonları artırılmış Bankanın ilk yıllarda sermaye yapısının güçlendirilmesi amacıyla ilk üç yıl yüzde 3 olarak uygulanmasını öngören bir hükmün Tasarı metnine geçici 1 inci madde olarak ilave edilmesi suretiyle,

Geçici 2 nci maddesi; Bankanın, Bankacılık Kanununun sermaye artırımlarının nakden ödemesini öngören 17 nci maddesinin birinci fıkrası hükmünden muaf olduğu hususu 13 üncü maddede düzenlendiğinden Tasarı metninden çıkarılması suretiyle,

- Tasarıyla yürürlükten kaldırılması öngörülen 4759 sayılı İller Bankası Kanununun 19 uncu maddesinin (c) bendine göre, Genel Kurul tarafından onanan bilançoya göre ortaya çıkan safi kazancın yüzde 60'ının köyler ve nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerin kentsel alt yapı tesislerinin yapımının finansmanı ile köyler ve nüfusu 100.000'e kadar olan belediyelerin kentsel alt yapı projelendirme hizmetlerinin finansmanında kullanılması hüküm altına alınmakla birlikte, Tasarıyla kapsamın ve dağıtım oranlarının değiştirilmesi öngörüldüğünden, mevcut projelerin devam etmesi ve uygulamada çıkabilecek sorunların önlenmesi amacıyla anılan hükmün uygulanmasının 31.12.2010 tarihine kadar devam etmesini teminen yeni bir düzenlemenin metne geçici 2 nci madde olarak ilave edilmesi suretiyle,

- Geçici 3 üncü maddesi; ikinci fıkrası, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usullere uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulması ve Genel Müdürün görevinin yeni bir atama yapıncaya kadar devam edeceği hususunun metne ilave edilmesi suretiyle,

- Geçici 4 üncü maddesi; uygulamada ortaya çıkabilecek sorunların önlenmesi amacıyla muafiyetin söz konusu olduğu işlemlere açıklık kazandırılması, ticaret siciline tescil işlemlerinden ücret alınmayacağına yönelik hükmün madde metninden çıkarılması, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin (c) bendi için getirilen muafiyetin 5 yıl süreyle sınırlandırılması suretiyle,

- Geçici 5 inci maddesi;

• Birinci fıkrası; yürürlükten kaldırılan hükümler başlıklı 14 üncü maddeye ikinci fıkra olarak ilave edildiğinden madde metninden çıkarılması ve diğer fıkra numaralarının teselsül ettirilmesi suretiyle,

• İkinci fıkrası; Bankada sözleşmeli olarak çalışmak isteyen personel açısından Bankanın uygun görüşünün aranması hükmünün metninden çıkarılması, personelin atama işleminin Tasarının yeni 11 inci maddesinde belirtilen ve Banka personelinin hizmete alınması, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, görevden alınma şekilleri, görev ve yetkileri, disiplin esasları, yükümlülükleri, unvan ve sayılarının düzenlenmesini öngören yönetmeliğin yayınlanmasından itibaren 3 ay içinde yapılacağı şeklinde değiştirilmesi, personelin, atama işlemi yapıncaya kadar Bankaca statülerine uygun işlerde çalıştırılmasına yönelik bir ibarenin metne eklenmesi suretiyle,

• Üçüncü fıkrası; sözleşmeli olarak çalışmak istemeyen personelin nakil işlemlerinin 4046 sayılı Kanun hükümleri uyarınca yapılması, ancak özelleştirme fonundan karşılanması öngörülen ödemelerin Banka tarafından karşılanması yönünde yeniden düzenlenmesi, nakle tabi personelin Devlet Personel Başkanlığına bildiriminin, 11 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin çıkmasından itibaren 3 ay içinde yapılmasına yönelik olarak değiştirilmesi, 4046 sayılı Kanun kapsamında önceden Bankaya nakledilen personelin mevcut haklarının devam etmesi ancak bunlar hakkında 4046 sayılı Kanun çerçevesinde yeni bir atama işlemi yapılması durumunda, bu işlemin yeni haklar doğurmayacağına ilişkin bir düzenlemenin fıkra metnine ilave edilmesi suretiyle,

• Dördüncü fıkrası; uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin önlenmesi, Tasarının hazırlanmasından sonra yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanuna uyumunun sağlanması, Banka personelinin emeklilikleri yönünden tabi oldukları mevzuatın ve bu kapsamdaki hak ve yükümlülüklerinin açıklığa kavuşturulması amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle,

• Beşinci fıkrası; personelin naklinin 4046 sayılı Kanuna tabi olarak yapılacağı hususu hüküm altına alındığından madde metninden çıkarılması ve diğer fıkra numaralarının teselsül ettirilmesi suretiyle,

• Altıncı fıkrası, Bankada sürekli işçi kadrolarında ve geçici işçi pozisyonlarında çalışanların mevcut statülerinde çalıştırılmaya devam olunacağı, bunlardan büro hizmetlerinde çalışanlardan sözleşmeli olarak çalışmak isteyenlerin Bankadaki durumlarına uygun pozisyonlara atanabileceği, bu şekilde sözleşmeli personel statüsüne geçirilenlere iş mevzuatına göre herhangi bir tazminat ödenmeyeceği, bu personelin önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas olan toplam hizmet sürelerinin, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasında belirtilen iş sonu tazminatına hak kazanmada ve hesabında dikkate alınacağı, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte boş olan ve boşalacak sürekli işçi kadroları ve geçici işçi pozisyonlarının başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılacağı yönünde yeniden düzenlenmesi;

• Bankada 657 sayılı Kanunun dördüncü maddesinin (B) fıkrasına göre sözleşmeli olarak çalışmakta olanların istihdamına ilişkin bir düzenlemenin maddeye yeni 5 inci fıkra olarak ilave edilmesi suretiyle,

• Banka personeliyle yapılacak ilk sözleşmenin iki yıllık süreyle yapılmasını öngören bir hükmün maddeye yeni altıncı fıkra olarak ilave edilmesi suretiyle,

• Emekliliği hak etmiş banka personelini emekliliğe teşvik etmek amacıyla, emekli ikramiyeleri veya kıdem tazminatlarının yüzde 30 fazlasıyla ödenmesini öngören bir düzenlemenin maddeye yeni yedinci fıkra olarak ilave edilmesi suretiyle,

- Geçici 6 ncı maddesi; birinci fıkrası, uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütlerin giderilmesi amacıyla İller Bankası Anonim Şirketine geçecek hak ve yükümlülükler gibi hususların arasına, alacak ve borçların, İller Bankası leh ve aleyhine açılmış ve açılacak davalar ve icra takiplerine ilişkin bütün hak, yetki, yükümlülük, alacak ve borçların da dahil edilmesi ve davalar ile icra takiplerinin İller Bankası Anonim Şirketi husumetiyle yürütüleceğine ilişkin bir hükmün ilave edilmesi; ikinci fıkrası kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usullere uygunluğun sağlanması amacıyla redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- Yürürlüğe ilişkin 7 nci maddesi; geçici 2 nci maddede yapılan düzenlemeyle paralellik sağlanması amacıyla yeniden düzenlenmesi suretiyle 15 inci madde olarak,

- Yürütmeye ilişkin 8 inci maddesi; 16 ncı madde olarak aynen,
kabul edilmiştir.

Ayrıca, Tasarının tümü kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usullere uygunluğun sağlanması amacıyla bölümlene yapılmak suretiyle redaksiyona tabi tutulmuştur.

Alt komisyonumuz, İller Bankasında Daire Başkanları arasında ek gösterge açısından söz konusu olan eşitsizliğin giderilmesi amacıyla 3000 ek göstergeye sahip Daire Başkanlarının ek göstergelerinin de 3600'e yükseltilmesi hususunun, Plan ve Bütçe Komisyonunda değerlendirilmesinin yararlı olacağı kanaatine varmıştır.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna arz olunur.

Başkan	Üye	Üye
<i>Recai Berber</i>	<i>Halil Aydoğan</i>	<i>Bülent Baratalı</i>
Manisa	Afyonkarahisar	İzmir
		(Ayrıışık oylum vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Osman Sali</i>	<i>Mustafa Kalaycı</i>	<i>Cahit Bağcı</i>
Balıkesir	Konya	Çorum

AYRIŞIK OY YAZISI

Bankanın Kuruluşu ve Tarihçesi

Cumhuriyetin kurulmasından sonra, savaşlardan harap hale gelmiş ülkemizin süratle geniş kapsamda imara olan gereksinimi ön plana çıkmıştır. Büyük bir hızla devrimleri gerçekleştirmeye çalışan yeni Cumhuriyet'in yerel altyapı hizmetlerini bir an önce hayata geçirmesi gerekliliği kaçınılmazdır. Bu doğrultuda, yerel yönetimlerin halka yerel hizmetleri götürebilmelerini sağlayacak yetkilerle donatılmaları ve mali yönden desteklenmeleri yönünde düzenlemelere gereksinim duyulmuştur. Bu gereksinimler doğrultusunda, kendine özgü özellikleri ile yerel yönetim bankacılığının yanında yerel yatırım danışmanlığı yapmak üzere İller Bankasının kurulması gündeme gelmiştir.

Türkiye'nin ve tarihsel olarak dönemin ihtiyaçlarından öte, yerel yönetim hizmetlerinin ve bu doğrultuda finansmanının kendine özgü bir takım özellikleri de Yerel Yönetim Bankacılığının önemini netleştirmektedir.

- Yerel hizmetlerin sürekliliği doğrultusunda finansmanının sürekliliği esastır.
- Yerel yatırımların büyüklüğü doğrultusunda kaynak yaratmak güçtür.
- Finansmanın uygun koşullarda tedarik edilebilmesi ve bu sayede hizmetlerin her vatandaşa ulaştırılması gerekmektedir.
- Mühendislik-mimarlık hizmet alanına yönelik yatırımlarda hizmetlerin daha nitelikli olması için gerekli uzman personel ile teknik yardımın sağlanması gerekmektedir.
- Kaynakların etkin ve verimli kullanılabilmesi ilkesi esas alınmalıdır.
- Yerel yönetimlerin etkinlik alanları paralelinde yetkilerle donatılması ve bu doğrultuda örgütlenmenin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Yerel hizmetlerin kendine özgü özelliklerinin ortaya çıkardığı gereksinim ve içinde bulunulan dönemin şartlarının bu gereksinimi daha görünür kılması sonucunda, 1933 yılında 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunun 131. maddesine istinaden **2301 sayılı Kanun ile Belediyeler Bankası kurulmuştur. Belediyeler Bankası'nın kuruluş amacı, yerel yönetimlere altyapı hizmetlerinin finansmanında mali destek sağlamaktır. Banka, nüfusu 10 binden büyük belediyelerin altyapı yatırımlarının sağlanması için kredi açmaktadır.** Belediyeler Bankasının kaynağı, belediye gelirlerinin % 5'inin ayrılması ile oluşturulmuştur.

1935 yılında ise, **1580 sayılı Belediye Kanununa ek madde eklenerek Belediyeler İmar Heyeti kurulmuştur.** İmar heyeti, yatırımların teknik boyutunu yönlendirmek yani proje ve planlama çalışması yapmak ile görevlendirilmiştir. Bu tarihten sonra, Belediyeler Bankası ve İmar Heyeti planlama görevini de yürütmeye başlamıştır.

Bir taraftan, nüfusun hızla artması ile altyapı hizmetlerine olan talep ve bununla paralel olarak kredi ihtiyacının artması, bir taraftan İl Özel İdareleri ile köyleri kapsamaması, Belediyeler Bankasının eksiklikleri olarak görülmüştür. Bu sorunlar doğrultusunda Belediyeler Bankası'nın geliştirilmesi gündeme gelmiştir.

Yatırımların finansmanından sorumlu **Belediyeler Bankası ile** yatırımlarda teknik yönlendirici olan **Belediyeler İmar Heyeti'ni bünyesinde birleştiren bir kuruluş olarak 1945 yılında çıkarılan 4759 sayılı Kanun ile İller Bankası kurulmuştur.** Her iki kurumun deneyimi, personeli ve mali varlıkları İller Bankası'na devredilmiştir. Bu gelişmenin amacı; Belediyeler Bankası'nı ortadan

kaldırıp yerine her yönden yepyeni bir kuruluş kurmak değil, başarılı çalıştığı kabul edilen bu kurumu, eksikliklerini ve yetersizliklerini gidererek ve çalışma alanı ile kapsamını genişleterek daha verimli çalışır hale getirmektir.

Banka, 4759 sayılı Kuruluş Kanununun 1. maddesinde de belirtildiği üzere özel hukuk hükümlerine tabi olarak, ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş, tüzel kişiliği haiz bir kuruluştur.

İller Bankasının Statüsü

İller Bankası, 1960 yılında Kamu İktisadi Teşekkülü olarak kabul edilmiştir. Bu tarihten sonra İller Bankası kendisi ihaleye çıkarak fiili yatırım sürecine girmiştir. Kamu iktisadi teşebbüsü (KİT) "Teşebbüs"; iktisadi devlet teşekkülü (İDT) ile kamu iktisadi kuruluşunun (KİK) ortak adıdır. İktisadi devlet teşekkülü (İDT) "Teşekkül"; sermayesinin tamamı Devlet'e ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür. Kamu iktisadi kuruluşu (KİK) "Kuruluş"; sermayesinin tamamı Devlet'e ait olan ve tekel niteliğindeki mallar ile temel mal ve hizmet üretmek ve pazarlamak üzere kurulan, kamu hizmeti niteliği ağır basan kamu iktisadi teşebbüsüdür. İller Bankası İktisadi Devlet Teşekkülüdür.

18.6.1984 tarih ve 18435 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenlemede; kamu kaynağı kullanmak suretiyle mal ve hizmet üretiminde bulunan genel ve katma bütçeli idarelere ait iktisadi kuruluşlar KİT kapsamı dışında tutulmuşlardır. KHK'nin 58. maddesi ile getirilen "İstisna" hükmü ile **İller Bankası Genel Müdürlüğü ve İl Özel İdareleri ve Belediyelerin sermayelerinin yarısından fazlasına tek başına veya birlikte sahip oldukları iktisadi teşebbüsler** de kapsam dışında bırakılmıştır.

Bankanın Denetimi

1987 yılında çıkarılan 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların TBMM'ce Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanunda "Ödenmiş sermayesinin yarısından fazlası kamu tüzel kişilerinince sağlanmış olan kurumlar ile bu kurumların ödenmiş sermayesinin yarısından fazlasını sağlamış oldukları diğer kurumlar ve yukarıda sayılanlardan olmamakla beraber; kendilerine bazı kamu yetki ve görevleri verilmiş olup, galip vasıfları bu kamu hizmetlerini yürütmek olan ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından olmayan, özel kanunlara tabi kurumlar ve İller Bankası bu kanunla konulan denetime tabidir" hükmüne yer verilerek kamu iktisadi teşebbüsleri, TBMM'nin denetimi yönünden ayrıca tanımlanmış, mahalli idarelerin, sermayesinin yarısından fazlası sağladıkları kurumlar (İller Bankası) ve T.C. Merkez Bankası **KİT kapsamı dışında** bırakılmıştır. Dolayısıyla, İller Bankası Sayıştay denetimine tabi değildir. Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından denetlenmektedir. Banka 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa göre vergi ödemektedir.

4759 sayılı Kanuna göre Banka Teşkilatı Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak oluşturulmuş, görev ve yetkiler bu organlar arasında paylaştırılmıştır. Bankanın bütçesi Genel Müdürlükçe hazırlanıp, Yönetim Kurulunca kabul edilerek uygulanmakta, bilançosu ise Banka Genel Kurulunca karara bağlanmaktadır.

İller Bankası'nın vesayet denetimi 4759 sayılı Kanun gereğince Bankanın kurulduğu 1945 yılından 1958 yılına kadar İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülmüştür. Ancak bu vesayet, 1958 yılından itibaren İmar ve İskan Bakanlığına geçmiştir. Halen Bankanın vesayet denetimi ilgili olduğu Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Banka, Anayasa'nın 123. maddesinde belirtilen yerinden yönetim ilkesine göre kurulmuştur, hizmet yerinden yönetim kuruluşudur.

İller Bankasının Görevleri

İller Bankasının temel amacı, mahalli idareler ile mahalli idarelerin kurdukları/kuracakları ve ortak olduğu/olacağı birlikler ile bu idarelere bağlı tüzel kişiliği olan ya da olmayan katma bütçeli idare ve kurumların bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel çağdaş bir kentleşme ve kent kültürü oluşumu ve yerleşim yerleri ve yaşam alanlarımızın düzenlenmesine dair **harita, içme suyu, jeolojik ve jeoteknik hizmetler, imar planı, kanalizasyon ve yapım işleri ile ilgili yatırımlarının planlanması, hayata geçirilmesi ve finansmanı vb.** konularda danışmanlık yapmak, katkı koymak ve destek olmaktır. İller Bankası'nın üç ana fonksiyonu vardır:

Kredi vermek: Banka, ortakları olan yerel yönetimlerin DPT tarafından belirlenen ve Banka yatırım planlarında yer alan yatırımları için, kendi öz kaynaklarından, idarenin Merkezi Bütçeden ayrılan pay tutarına göre % 50 faizli 5 yıl vadeli; Banka planında yer almayan yerel yönetim yatırımları için öz kaynaklardan kısa vadeli kredi verebilmektedir. Ayrıca dış kaynaklardan (diğer bankalar, Avrupa İskan Fonu, Kamu Ortaklığı Fonu, vb) alınan krediler, üzerine komisyon eklenerek yerel yönetimlere kısa, orta, uzun vadeli kredi olarak verilebilmektedir. 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun gereğince yurt dışından alınacak kredilerde aracılık etmek, yurt içinden alınan kredilerde garantör olmak görevi de verilmiştir.

Aracılık yapmak: İller Bankası iki tür aracılık yapmaktadır: Mali ve Teknik Aracılık. Mali aracılıkta, yerel yönetimler ile merkezi yönetim arasında fon akışını düzenlemek ve yerel yönetimlere kredi sağlamak; teknik aracılıkta ise, inşaat ve sanayi sektörü ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerde aracı olmaktadır. Yatırımlarda kullanılacak başlıca malzemenin yurt içinde üretimini arttırmak için bizzat teşvik etmek ile görevlendirilmiştir. Kredilerde ve malzeme alımında yerel yönetimlere kefaletlik de yapabilmektedir. Kefaletlik, belediyelere ayrılan paylardan Bankaya olan borç düşüldükten sonra kalan kısım dahilinde yapılmaktadır.

Yatırım yapmak: İller Bankası yerel yatırımların projelerini hazırlamak, ihaleye çıkmak ve bizzat projelerin uygulanmalarında yer almakta; hizmet alımı ile yaptırabilmektedir.

Bankanın ana görevleri şunlardır:

- Kentlerin altyapı plan ve projelerini hazırlamak,
- Projelerin uygulanması için ihaleye çıkmak, sözleşme yapmak,
- Projelerin finansmanı için kredi vermek,
- Belediyelerin malzeme ve ekipmanının sigortasını yapmak,
- İller Bankası, öz sermayesi dışında Kamu Ortaklığı, Avrupa İskan Fonu, Toplu Konut ve diğer bankalar gibi dış kaynaklardan da kredi almakta ve belediyelerin dış kaynaklardan alacakları kredilerinde garantör olmaktadır.

Bankanın Amaçları

İller Bankasının başlıca amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Harita, planlama, içme suyu, jeolojik ve jeoteknik hizmetler, kanalizasyon ve arıtma tesisleri vb. teknik altyapı hizmetlerini belli bir yatırım programı çerçevesinde kamu kaynakları ile finanse etmek,
- Yatırımlarda kullanılacak başlıca teknik malzemenin yurtiçinde üretimini yapmak,
- Altyapı hizmetlerinin kamu mekanizması içinde yönetimini sağlamak,
- Eyleme koyduğu her türlü teknik hizmete ilişkin proje, yapım ve kontrollük hizmetlerini yerinde yürütmek.

İller Bankası başta Belediyeler, il özel idareleri, mahalli idare birlikleri, bu idarelere bağlı tüzel kişiliği olan ya da olmayan idare ve kurumlara doğrudan hizmet vermekte; köylere yatırımlarında destek olmaktadır. İller Bankası, 16'sı Büyükşehir olmak üzere 2951 Belediye, 81 İl Özel İdaresi, 2 İlçe Özel İdaresi, 16 Büyükşehir Su ve Kanalizasyon idaresi olmak üzere 3050 yerel yönetim birimine hizmet vermektedir.

İller Bankası, yerel yönetimlere ilişkin altyapı ve üstyapı hizmetlerinin birçoğunda; harita, plan, içme suyu, jeolojik ve jeoteknik hizmetler, kanalizasyon, arıtma tesisleri, hizmet binaları ve benzeri teknik hizmetlerde kredi verme, kontrollük ve gerekli teknik güç, alet, donanım ve malzemenin temin edimini sağlamak gibi hizmetleri yerine getiren tüzel kişiliktir.

Bankanın sermayesi;

- Belediyeler ile il özel idarelerinin yıllık gelirleri tahsilatı ile bu idarelere genel bütçe gelirlerinden ayrılan payların % 5'i,
- İl özel idareleri ile belediyelere bağlı tüzel kişiliği haiz olan veya olmayan ve katma bütçeli idare ve kurumların ve birliklerin bağlı bulundukları idare bütçelerine intikal etmeyen gelirlerin gelir vergisi düşüldükten sonra kalan safi kazançların % 5'i,
- Yıllık safi kazancından Köy İdareleri Sermaye Payı olarak ayrılacak % 30'lar,
- Bütçeden ve diğer yerlerden yapılacak bağışlar, Özel Kanunlarla banka sermayesine eklenmek üzere sağlanacak para ve yardımlardan oluşur.
- Bankanın kuruluş sermayesi yerel yönetimlerin paylarından oluşurken, borç kaynakları merkezi bütçeden ayrılan paylardan oluşmaktadır.

Bankanın Yatırım Faaliyetleri

İller Bankası, ortakları olan belediyelerin harita, imar planı, içme suyu, kanalizasyon gibi altyapı işleri ile yapı işleri sektörlerinde teknik ve mali yardımcısıdır. İller Bankası yatırımlarında içme suyu, kanalizasyon ve harita projeleri önde gelmektedir.

İller Bankası projelerinin büyük bir bölümünü oluşturan harita ve imar planı işlerini 2002 yılına kadar Belediyeler Fonundan bağış olarak tahsis edebilmekteydi. Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden belediyelere ayrılan paylardan bir kısmı Belediyeler Fonuna aktarılmakta; bu fon Bayındırlık ve İskan Bakanlığının talimatı ile harita, imar, içme suyu, kanalizasyon projelerinde bağış olarak kullanılmaktaydı. 1993 yılında bu fon genel bütçe kapsamına alınmış, 2002 yılında tamamen kaldırılmıştır. Her türlü altyapı hizmetlerinin temelini oluşturan harita ve imar planlarının önemine vurgu yapan Belediyeler Fonu uygulaması, belediyelere hiçbir mali yükümlülük getirmemekte, merkezin kentleşmeye yaptığı katkıyı gözler önüne sermektedir. Belediyeler Fonu, yürürlükte kaldığı 1948-2002 yılları arasında, Banka yatırımlarının %85'ini karşılamıştır. Bu fonun kaldırılması ile bu büyük yatırım alanı piyasaya açılmış, belediyeler daha çok dış kredilere yönelmiştir.

İller Bankası'nın bazı sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Fakat İller Bankası'nın temel kamusal görevlerine hizmet etmek üzere yeniden düzenlenmesi sorunların doğru tespit edilmesini gerektirmektedir. Yeniden yapılandırma ise bir sürecin adıdır. Dünya Bankası, IMF gibi uluslararası kredi kuruluşlarının gelişmekte olan ülkelerde, serbest piyasaya geçişi sağlamak üzere kredi karşılığı uyguladıkları yaptırımlardır.

Bu yaptırımlar, eğitimden sağlığa, enerjiden haberleşmeye, tarımdan kentleşmeye kadar birçok alanda yapısal değişiklikleri zorunlu hale getirmektedir. *Yeniden yapılandırma, yeni küresel sisteme eklemlenecek ve ticari serbestiyi koruyacak devletin yeniden inşa edilmesi sürecinin bir diğer adıdır.* Bu nedenle, bu kuruluşların işaret ettiği sorunlarda nicelik yönünden haklılık payı olmakla birlikte, getirilen çözümlerin sorunlarla yakın ilişkisi olmamakta; yapısal değişikliklere yönelik genel reçete öne sürülmektedir.

Bankanın Yeniden Yapılandırılmasının Nedenleri

Neo-liberal yaklaşıma göre İller Bankası yerel yönetim sistemi ile birlikte ele alınmalı, yerel yönetim reformunun bir parçası olarak yeniden yapılandırılmalıdır. Neo-liberal yaklaşımın yerel yönetim bankacılığı ile ilgili modeli Dünya Bankası projelerinde somutlanmaktadır. Türkiye'de Çukurova Kentsel Gelişim Projesi ile başlayan yerel yönetim reformları en yakın tarihli Belediye Hizmetleri Projesi ile devam etmektedir. Neo-liberal yaklaşım, yerel yönetimlerin yetkilerinin mali özerklikleri ile arttırılmasına vurgu yapmaktadır. Bu doğrultuda, İller Bankasının sorunları şu şekilde sıralanmaktadır:

- İller Bankası merkezi bütçeye bağılılığı nedeni ile uzun vadeli kredi verememekte; faiz oranlarını kendisi belirleyememekte; yatırım kararlarında bağımsız davranamamaktadır.
- İller Bankası'nın yerel yatırımlarda, tek başına hareket edememesi, yerel yönetimlerin güçlenmesine engel olmakta; belediyeler teknik kapasite ve mali finansman konularında gelişme sağlayamamaktadır.
- İller Bankası, bankacılık işlemlerini piyasacı mantıkla yapmadığı için zarar etmeye mecburdur. Bu nedenle, Banka tam bir banka gibi hareket etmeli, piyasa kurallarına göre faaliyet göstermelidir.
- Belediyelerin zayıf kredi değerleri ve kredilerin geri dönüşünün olmaması İller Bankası'nın mali sıkıntısının asıl nedeni olarak gösterilmektedir. Belediyelerin güçlenememesi ve mali destekte bulunamaması nedeni ile İller Bankası kendi kapasitesini güçlendirememektedir. Bu nedenle, İller Bankası'nın mali sıkıntısı asıl olarak yerel yönetimlerin mali sıkıntısına bağlıdır.
- İller Bankası'na verilen kredilerin tahsisinde çarpıklıklar baş göstermektedir. Bu çarpıklığın en önemli nedeni olarak, politik müdahale ve baskı gösterilmektedir.
- Yatırımların seçimindeki kriterler zayıf kalmaktadır. Finansman ve teknik yardım birlikte düşünüldüğü için doğru maliyet tahmini yapılamamaktadır.

Yeniden yapılandırmanın gerekliliğini belirtmek için öne sürülen bu aksaklıklara yazılan reçete aşağıdaki unsurları kapsamaktadır.

Kısa Dönemde Yapılacak İller Bankası Reformu

Bu belirlenen sorunlar çerçevesinde, Dünya Bankası'na hazırlanan yeniden yapılandırma programına göre, kısa vadede İller Bankası Reformu şu şekilde düzenlenecektir:

Reform'un amacı yerel yönetimlerin kalitesini arttırmaktır. Bu doğrultuda; İller Bankası,

- Bağımsız yönetim kurulu tarafından yönetilmelidir.
- Finansman ve işletim transferi işlevlerinin ayrılması gerekmektedir.
- Kalıcılık için kendi kendini idame ettirebilme yeteneğine sahip olmalıdır.
- Proje finansmanı ve teknik yardım sorumluluklarını ayırmalıdır.
- Karar vermeyi kolaylaştırıcı mekanizma getirilmelidir.
- Kredi alışkanlığının artmasını desteklemelidir.

Uzun Dönemde Yapılacak İller Bankası Reformu:

- Finansal aracı kurum haline getirilmelidir.
- Yerel kredilerin arttırılması amaçlanmalıdır.
- Piyasa tabanlı fon mekanizması sayesinde finansal piyasalardan elde edilecek özel kaynakların devreye sokulması gerekmektedir.
- Küçük ve orta ölçekli belediyeler için uzmanlaşmış yerel yönetimler finans araçlarının tesisi önemlidir.

İller Bankasının kendine özgü yapısı, yerel yönetimlerin gelişmemesinin nedeni olarak görülmekte, bu yapının tasfiyesi gündeme getirilmektedir. İller Bankasının bu neo-liberal öneriler doğrultusunda yeniden yapılandırılmasının öngörüldüğü İller Bankası A.Ş. Kanun tasarısı hazırlanmıştır. Tasarıda öngörülen yeni yapının nitelikleri uzun zamandır Dünya Bankası kredi antlaşmalarında ele alınmaktadır. Bu projelere ve yaptırımlara paralel olarak çıkarılan düzenlemeler de bu sürecin tahlil edilmesinde önem kazanmaktadır. Bu nedenle, yeni yapının daha iyi analiz edilebilmesi için bu sürecin ele alınması gerekmektedir.

İller Bankasının Yeniden Yapılandırılmasını Öngören Rapor ve Mevzuat 1961 OECD' nin İktisadi Devlet Teşekkülleri Hakkındaki Raporu

Hazırlanan raporda aşağıdaki başlıklar öne çıkmaktadır:

- Banka hissedarları olan ortak idareler banka yönetiminde söz sahibi olmalıdır.
- Banka'nın şubelerinin olmaması bir eksikliktir.
- İnşaat işlerindeki siyasi baskı kaldırılmalı ve verimli çalışma sağlanmalıdır.
- Bankacılık amaçları doğrultusunda uzmanlaşma olmalıdır.
- Özerk yapıya kavuşturulmalıdır.
- Teknik personel tasfiye edilmeli, sadece finanse edilecek hizmetlerde teknik danışmanlık verecek birkaç teknik personel bulundurulmalıdır.

IBRD-Çukurova Kentsel Gelişim Projesi

Altyapı yatırımlarının finansmanı için IBRD'ye birkaç belediyenin başvurusu üzerine, IBRD İller Bankası ile ilgili çalışma yapmıştır. Bunun sonucunda, kredinin verilmesi için yerel yönetimler mali sisteminin yeniden yapılandırılması öngörülmüş; bu kapsamda ele alınan İller Bankasının yerel yönetimler için gerçek bir kalkınma bankası haline getirilmesi öngörülmüştür. Bu raporda, yerel yönetim mali sistemindeki sorunlar, İller Bankasının rolü üzerinden ele alınmıştır. İller Bankası ile ilgili öneriler şunlardır:

- Belediyeler ile uluslararası kredi kuruluşları arasında mali konularda aracılık edecek bir kurum haline gelmelidir
- Sermaye piyasası işlemlerine katılmalıdır.
- Belediyeler için borçlanma araçları yaratan bir sermaye kuruluşu olması gerekmektedir.

1992 Dünya Bankasının "Yerel Yönetimlere Mali Aracılık İçin Seçenekler Raporu"

Dünya Bankasının yerel yönetim mali sistemi ile ilgili yayınladığı raporda, İller Bankasının bir Mahalli Finansman Kurumuna dönüştürülmesi, dönüştürülürse Bankanın mahalli idareler için etkin bir kalkınma kurumu haline geleceği söylenmektedir.

Bu esas olarak İller Bankasının ticari esaslara göre çalışması anlamına gelmektedir. Dünya Bankasının yerel yönetim mali sistemi hakkındaki temel görüşü ise rapora göre uzun vadede yapılması gereken özel sektörün bu alanda rol üstlenmesini sağlamak olmalıdır.

1993 Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ile Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Orta Doğu Bölge Teşkilatı "Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Bankacılığı Araştırması "

Yerel Yönetim Bankacılığı başlıklı bu araştırmada İller Bankası ile ilgili öne çıkan başlıklar şöyledir:

- Proje ve mühendislik hizmetleri ile teknik hizmetleri bedel karşılığı sağlamalıdır.
- Özel şirketler ile rekabet halinde, ticari amaçlı bir yerel yönetim bankası haline getirilmelidir.
- Yerel Yönetim Bankasına dönüştürülmelidir.
- Yerel yönetim kalkınma fonu kurulmalıdır.
- Bu sistemin sürdürülebilirliği için, yerel yönetimler özerk olmalıdır.

1993 IMF Raporu

Belediyeler Fonu, Bankanın şehir ve kasabaların harita, imar, içme suyu, kanal gibi altyapı yatırımlarına finansman sağlamasını ve küçük belediyeler için bizzat yapmasını öngörerek, Genel Bütçe Gelirlerinin % 3'üne denk gelen miktarın bu işlerde kullanmak üzere Bankaya ayrılması ile kurulmuştur. Belediyeler Fonu, yürürlükte kaldığı 1948-2002 yılları arasında, Banka yatırımlarının % 85'ini karşılamıştır. 1993 yılında yayınlanan IMF Raporuna göre, İller Bankası yatırımlarının dörtte üçlük kısmını karşılayan Belediyeler Fonu geri çekilmeye başlamıştır. 1995 yılına gelindiğinde Belediyeler Fonunun yatırım harcamalarının içindeki payı % 28'e düşmüştür. 1996 yılında Genel Bütçe içine alınması ile Fona aktarılan pay azalmaya başlamış, 2002 yılında da tamamen kaldırılmıştır. Bu yatırım alanında belediyeler yalnız bırakılmıştır.

2002 Türkiye "Belediye Sektörü İncelemesi" (Dünya Bankası)

Dünya Bankasının yayınladığı "Belediye Sektörü İncelemesi" raporunda İller Bankasına geniş yer verilmiştir. Buna göre, İller Bankası,

- Bakanlığa bağlı olmamalıdır.
- Bağımsız bir kurul tarafından yönetilmelidir.
- Kredi ve faiz uygulamalarını piyasa değeri üzerinden yapmalıdır.
- Kredilerde geri dönüşü sağlamalıdır.
- Merkeze ve yerel yönetimlere olan bağlılığı giderilmelidir.

2006 Belediye Hizmetleri Projesi (Dünya Bankası)

Yeni tarihli bu kredi antlaşmasına göre, projenin başarılı şekilde hayata geçirilmesi için İller Bankasının kurumsal yapısı geliştirilmelidir.

- AB ile ilişkilerde önemli bir aracı haline gelmesi öngörülen İller Bankasının kurumsal yapısı bu yeni misyonuna paralel olarak geliştirilmelidir.
- İller Bankası, özerk olmalıdır, başka bir deyişle Merkezden koparılmalıdır.
- İller Bankasına yeni biçilen rol, uluslararası finans kuruluşları ile yerel yönetimler arasında aracılıktır.
- İller Bankası, yatırım bankası işlevini yerine getirmelidir.
- Bankanın teknik boyutunun azaltılması gerekmektedir.

Yasalar:

• **1984 Büyükşehir Belediye Yasası** ile Büyükşehir Belediyelerinin yatırımları Bankanın görev alanından çıkarılmıştır. Bunun sonucunda Büyükşehir Belediyeleri dış kaynaklı kredilere yönelmiştir.

• 1984- ihaleye çıkma yetkisi iş bazında, Bölge Müdürlüklerine de aktarılmıştır.

• **1984 tarihli 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de** İller Bankası istisnalar arasında sayılarak bu KHK hükümlerine tabi olmadığı vurgulanmıştır. Bu nedenle, İller Bankasının yönetimi kendi yasası gereği yapılacaktır.

• 1985'e kadar kamu kaynaklarından kredi açan İller Bankası bu tarihten sonra belediyeler ile ticari bankalar arasında *mali aracılık* yapmaktadır.

• 1986- Merkez Bankası kamu kurumlarına kredi vermeyi durdurmuştur.

• **1990 İller Bankası Uygulama Yönetmeliği** çıkarıldı.

• **1990 Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı kararı** ile 1960 yılında KİT statüsü kazandırılan İller Bankası, 1990 yılında bu statüden sıyrılmış, Kalkınma Bankası haline getirilmiştir. Teknik destek faaliyetleri geri plana itilmiştir.

• 2001 yılından itibaren Banka yatırım faaliyetlerinden kısmen geri çekilmiştir.

• **2003 yılında çıkan 4734 sayılı "Kamu ihale Kanununa"** tabi hale getirilmiştir, bundan önceki kamu ihale kanununa tabi değildi.

• **Eylül 2003 İller Bankası Uygulama Yönetmeliğinde** yapılan değişiklik ile ihale yapma yetkisi belediyelere verilmiş, sadece ihaleye çıkmak için yeterli teknik personel ve mali durumu olmayan küçük belediyelere Banka tarafından teknik destek sağlanması kararlaştırılmıştır. Diğer taraftan, İller Bankası projelerinde önceden İller Bankası tam kontrollük yaparken, artık müştereken kontrollük esas alınacaktır. Ancak, belediyelerin yapamaması durumunda Banka'dan tam kontrollük yapması istenebilecektir. Söz konusu uygulama yönetmeliği ile kredilerin vade, limit ve kullandırma şartları da yeniden düzenlenmiştir.

• **2004 İller Bankası Strateji Planı**, Bankaya Dünya Bankası tarafından biçilen rollerin gerçekleştirilmesi için gerekli kurumsal düzenlemeler yapılmaktadır. Bu doğrultuda, Strateji Planı Amaç 2'de "yatırım bankası işlevi güçlendirilecektir" denilmekte; buna ulaşmak için sıralanan hedeflerden biri olarak da "2010 yılına kadar dış kredilerin toplam kredilere oranının % 20" olması gösterilmektedir. Diğer taraftan, DB 'nin iller Bankasına biçtiği aracılık rolü Kurumsal Strateji Planında yer almaktadır. Dördüncü amaç, "Kurumsal kapasite geliştirilecektir" olarak belirlenmiştir. Hedefler arasında "AB ve diğer uluslararası örgütlerden alınacak krediler için kurumsal kapasite"nin artırılması gösterilmektedir. Diğer amaçlar da kaynakların etkin artırımı, maksimum kredi dönüşümü, güçlü mali yapının sürekliliği ve gelişimi olarak sıralanabilir.

Strateji Planında, İller Bankasının ticari kazançla hareket etmediği takdirde gelir gider dengesini sağlayamadığı belirtilmekte, bu nedenle de kaynak tasarrufuna gidilmesi gerekli görülmektedir. Diğer bir seçenek de dış kaynaklardan kısa dönemde hibe ve uygun koşullu kredi sağlanmasıdır.

İller Bankası eski görev ve yetkilerinden arındırılırken, AB sürecinde yeni görevlerle donatılmaktadır. En önemlisi, "AB'den ve uluslararası kuruluşlardan sağlanacak kaynakların banka aracılığı ile belediyelerin kentsel altyapı projelerinde kullandırılması sağlanacaktır."

AB Katılım Öncesi Mali İşbirliği kapsamında 2005 yılından itibaren yatırım projelerinin gündeme gelmesi ile Türkiye için oluşturulacak "2007-2013" yıllarını kapsayacak dönemde kullanılacak "Katılım Öncesi Yardım Aracı" (İPA) fonunun oluşturulmasında, İller Bankası AB ile ilişkilerde aktif bir konuma getirilecektir.

• **2006 İller Bankası Strateji Planında** da, "yerel yönetimlerin her türlü kredi ihtiyacını karşılayabilecek, yurt içi ve yurt dışı müşavirlik ihalelerine katılan uzman bir müşavirlik kuruluşu olma hedefini benimseyen İller Bankası, yeni faaliyet yapısına uygun amacın ortaya konulması ve bu amacı yürürlüğe koyacak birimlerin kurulması, bu alanda uzman personel istihdamını gerektirmiş, bu ise Bankanın Kuruluş Yasası 'nda değişiklik yapılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu amaçla hazırlanan yasa taslağı Başbakanlığa gönderilmiştir" denilmektedir.

İller Bankasının yeniden yapılandırma süreci yeni başlamış değildir. Her ne kadar rapor ve antlaşmalarda farklı modeller önerilmiş olsa da asıl olan İller Bankasının bu büyük yatırım alanındaki etkinliğinin özel sektör lehine geri çekilmesidir. Yerel yönetimler, bu sayede özerkleşecek, daha verimli çalışacaktır. Bunun yanında, Dünya Bankasının yerel yönetimlerin özerkliği ve etkinlik alanlarının artırılmasının demokrasinin geliştirilmesi ile kurduğu doğrusal bağlantı nedeni ile yerel yönetimlere özel bir önem atfedilmektedir. Bu uluslararası raporların ulusal alanda yansımaları kalkınma planlarının incelenmesi de faydalı görülmektedir.

Kalkınma Planları

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)

İller Bankasının,

- Özerk ve gerçek bankacılık kurallarını uygulaması,
- Yatırım bankası olarak ihtisaslaşması gerekliliğinin altı çizilmiştir.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2000-2004)

Öncelikle, İller Bankasının yeniden yapılandırılması gerektiği belirtilmiştir. Yerel yatırımların projelendirilmesi, finansmanı ile iç ve dış kredi kullanımı, teknik seçimi, insan kaynakları yönetimi konularında yerel yönetimlere öncülük etmek; merkez-yerel yönetim arasında kaynak akışını yönetmek üzere İller Bankası Genel Müdürlüğü gerçek yerel yönetim ortaklığı olarak yeniden örgütlenecektir. Yatırımların finansmanında kullandığı kaynaklar, görevlerine paralel olarak artırılabilecektir.

Sekizinci beş yıllık kalkınma programının 1654 sayılı maddesinde ayrıca, "belediyelerde teknik personel sayısının yetersizliği, altyapı tesislerinin işletilmesinde, bakım, onarım ve yenileme çalışmalarının sürdürülmesinde aksaklıklara yol açmaktadır" denilmektedir. Bu yaklaşım, İller Bankasının ve merkezin yerel yatırımlardan çekilmesi ile yalnız kalacak belediyelerin teknik personel ve mali sıkıntılarının nasıl çözüleceği hakkında soru işaretlerini artırmaktadır. Aynı zamanda, ele alınan sorunun bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmadığını göstermektedir.

İller Bankasının yeniden yapılandırma gerekçelerinin ve yönteminin somutlaştığı uluslararası raporlar ve ikraz antlaşmaları Dünya Bankasının bu süreçteki rolünü öne çıkarmaktadır. Bu nedenle, özel olarak Dünya Bankasının bu süreçteki rolüne daha yakından bakmak gerekmektedir.

Dünya Bankasının gelişmekte olan ülkelerde tüm sorunlara verdiği reçete devlet harcamalarının küçültülmesidir. DB'ye göre Türkiye'de de merkezi yönetimin GSMH'daki % 45'lik payı derhal düşürülmelidir. Devlet küçülürken, özel sektör büyüyecek, devlet bizzat kendisi özel sektörün gelişmesini sağlayacak tedbirleri alacaktır. "*Düzenleyici Devlet*" in piyasaya müdahalesi yalnızca bu amaç içerisinde meşru görülebilir.

Neo-liberal politikalar tarafından amaç özgürlük, demokrasidir. Daha az devlet, daha çok toplum olan yerde demokrasi sağlanır. Peki, neo-liberal politikaların kastettiği toplum nedir?

Bu toplum tezahürü **yönetişim** modelinde öne çıkmaktadır. Sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve devletin ülke, bölge veya şirketin karar mekanizmasında bir araya gelerek yönetimini vurgulayan yönetim teorilerinde, toplum iki farklı kesim tarafından temsil edilmektedir: sivil toplum örgütleri ve sermaye. Dünya Bankasının teorisini olduğu yönetim, toplumu sermayenin elinde olan sivil toplum kuruluşları ile sermayenin bizzat kendisinin temsil ettiğini iddia etmektedir. Bu görüş, işçi sınıfını, demokratik kitle örgütlerini, meslek odalarını, sendikaları yok sayan bir yönetim modelidir.

İşte bu yaklaşım ile hareket eden Dünya Bankasının İller Bankası hakkındaki savları bu çerçevede anlam kazanmaktadır. **Dünya Bankası, İller Bankasının ticari esaslara göre faaliyet gösteren, merkezden ve yerelden koparılmış bağımsız bir yapıda olması ve yalnızca finansal destek alanında yer alması gerektiğini belirtmektedir.** Bu şekilde, yerel yönetimler yerel projelerde söz sahibi olacak, demokrasi gelişecektir. Finansman sıkıntısı kalmayacaktır, sadece ödeyen hizmet alacaktır. Belediyelerin teknik personel eksikliği de özel sektörün uzman personeli ile doldurulacaktır. Hatta yerel altyapı yatırımlarının artması ile yoksulluk idaresi kolaylaşacaktır. Dünya Bankasının öncelikli hedefi ise, yerel yönetimlerin -kendi tanımlarıyla- özerk, demokratik ve güçlü bir yapıya kavuşturulmasıdır. Fakat asıl olan, **İller Bankasının merkezi idare ile yerel yönetimler arasında ve yerel yönetimler ile sermaye kesimi arasında yaptığı aracılık görevlerinin tasfiye edilmesidir.** Bu sayede, yerel yönetimler yatırımlarının finansmanında ve teknik danışmanlığında sermaye ile karşı karşıya gelecek; bu büyük yatırım alanında merkez ile bağları kesilmiş, özel sektöre bağlı, bağımlı yerel yönetimler halktan topladığı geliri, özel sektöre aktaracaktır. Bu şekilde yerel sermaye güçlenecek, yerel yatırımların planlamasından, finansmanına ve teknik danışmanlığa kadar bütün süreç yerel sermaye ile yerel yönetim ortaklığı ile gerçekleşecektir. Bu sistemin sermayenin güçlenmesine neden olacağı kesindir. İstenen de temelde budur: toplumu temsil edecek sermaye kesimi, *kamu kesimi ile eşit şartlarda ve güçte karar verme mekanizmasında yer almalıdır.* Yerel demokrasi ancak ve ancak bu şekilde sağlanabilecektir.

Dünya Bankasının bu kurgusunun gerçekleşmesinin temel aracı ise, **Merkez Bankasının kamu kuruluşlarına kredi vermeyi durdurması** olmuştur. Bu yeni düzen, kamu kurumlarının dış finansmana yönelmesine neden olmuştur. Bu şekilde de yerel yönetim mali sisteminin yerli ve yabancı özel sektöre açılması hemen hemen sağlanmıştır. Bu doğrultuda, İller Bankasının açtığı krediler günden güne düşmüştür. 1985'de 70 milyar lira kredi verirken, 1986'da 30 milyar lira kredi vermiştir. 1985-1995 yılları arasında İller Bankası kredilerinin % 30'u kamu kaynaklı, % 70'i ise yerli ve yabancı özel sermaye kaynaklı kredilerden oluşmaktadır.

Bu gelişmeler neticesinde, kamu kaynaklarından kesilen paylar eskiden İller Bankasının projelerinin finansmanına giderken; yeni sistem ile birlikte bu kesintiler dış kaynaklı kredilerin borç ödemesine geçmektedir. Bu kamu paylarının büyük bir bölümü bankacılık dönemin koşullarının ku-

ruluşunu hızlandırdığı, yerel yatırımlara teknik ve finansman desteği sağlayan İller Bankası kendine özgü yapısı ile dünyada tek örnektir. İller Bankasını esin kaynağı olarak değil ama kamu hizmeti anlayışının öne çıktığı Avrupa'daki örnekleri ile kıyaslamak mümkündür. Avrupa'daki örnekleri ile benzerlik arz eden bir yapıda kurulmuş olsa da İller Bankasının gelişimi Avrupa örnekleri ile paralellik göstermemiştir.

Avrupa'daki örnekler ile yapı benzer olsa da ülkeler arasında iktisadi ve sosyal farklılıklar, yapının işleyiş mekanizmasını etkilemektedir. Avrupa'da kişi başına düşen gelir seviyesine bakıldığında Türkiye ile önemli farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Bu da aradaki refah seviyesi farkına işaret etmektedir. Bu refah seviyesindeki farklılık yerel mali sistemin iki önemli noktasına vurgu yapmaktadır.

- Bu ülkelerde mahalli idare harcamaları çok daha fazladır.
- Bu ülkelerdeki bankalar yerel idarelere çok daha fazla kredi verebilmektedir.

Türkiye'nin belediye hizmetlerinin seyrine bakıldığında, en önemli sorunlar olarak planlama, kamulaştırma, içme suyu, kanalizasyon, arıtma tesisi, yol, konut ve planlama öne çıkmaktadır. Bu alandaki talepler belli bir seviyede sabit kalmamakta; nüfusun hızla artması, kentleşmenin yoğunlaşması ile gün geçtikçe artmaktadır. Bununla birlikte, daha önce yapılan hizmetlerin güncelleştirilmesi, ekonomik verimliliğini kaybetmiş ve kullanılamayan diğer altyapı tesislerinin yenilenmesi de ayrı bir yük getirmektedir. Altyapı hizmetlerine talepteki artışı yakalamak bir yana, var olan sorunları çözmemiştir.

Bunun yanında, yerel yönetimlerin harcamalarının arttırılamaması ve kredilerin belli meblağları aşamaması ve kredilerin geri dönüşünün olmaması nedeni ile sorunlar artmaktadır. Avrupa'da ise nüfus artmamakta, hatta gerilemekte; kentleşme aynı oranda kalmakta; altyapıya aktarılan kaynak ile de ihtiyaç karşılanmaktadır.

Dünya Bankası, kamu kaynaklarından kredi veren yerel yönetim bankalarının tasfiye edilmesini, yerel yönetimlerin borçlanmada özgür bırakılması ve yerel kredi piyasalarının oluşturulmasını öngörmektedir. Temel alınan "*kredi verilebilir belediyelerin*" yaratılmasıdır. Kredi verilebilir belediye, öz kaynaklarını düzenli toplayabilen ve piyasadan kredi alabilen ve ödeyebilen belediyeleri tarif etmektedir. En iyi model olarak ABD Belediye Bono Piyasası gösterilmektedir.

Kamu kurumu gibi değil, piyasada herhangi bir şirket gibi hareket eden, borçlanabilen ve güvenilir belediyeler yaratmak asıl amaçtır. Belediyeler, hizmetlerini fiyatlandırarak ve vergi gelirlerini arttırarak öz kaynaklarının sürekliliğini garanti altına alacak, bu şekilde güvenilir bir kredi alıcısı olacaktır. Diğer taraftan, belediyelerin düşük faizli kredi sağlayıcısı yerel yönetim bankaları kaldırılmalıdır. Ancak bu şekilde belediyeler, özerkliklerine kavuşacak ve bu şekilde demokrasinin yatağı, kalkınmanın odağı olabilecektir.

Belediyelerin temel hizmetleri, harita, planlama, imarlı arsa stoku, konut alanı, içme suyu, kanalizasyon, arıtma, çöp, ulaşım, vb. hizmetlerdir. Bunların gerçekleştirilmesi için makina, donanım ve ekipman alımı yapılmalıdır. Bu hizmetlerin hepsi planlama ile doğru işleyecek, uygulamada mühendislik-mimarlık bilgilerinin kullanılması gereken teknik hizmet alanlarıdır. Söz konusu hizmetlerin yerine getirilmesinde hem etüd-proje, hem imalat, işletme planlarının yapım ve uygulamasında sürekli olarak mühendislik hizmetlerine gereksinim vardır. Diğer taraftan, projelerin finansmanı için krediye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu hizmet alanlarının yapısı gereği, belediyeler yerel, ulusal ve uluslararası sermaye ile ticari ilişkiye girmek durumunda kalmaktadır.

Bu hizmetler, teknik olduğu kadar sosyal yönleri de içinde barındırmaktadır; belediyelerin temel hizmetleri bu nedenle **sosyal-teknik** özelliktedir. Belediye, halktan topladığı gelirleri ve hizmet karşılığı aldığı paraları, yeni altyapı hizmetlerinin yapılması için aktarmakta, bu nedenle de kaynak dağıtımını yapmaktadır. Altyapı hizmetlerinde özellikle metro, arıtma tesisleri gibi yapım ve imalat işlerinin mali boyutu yüksek değerler oluşturmaktadır. Bu tür hizmetlerde yabancı sermayeli yapım şirketleri de devreye girmektedir. Söz konusu bu hizmetlerin maliyetlerinin birçok belediyenin gelir gider bütçesinde büyük sıkıntılar yarattığı bilinmektedir. Dağıtılan kaynak ise, genel bütçeden ayrılan pay ile halktan toplanan vergi ve hizmet karşılıklarıdır. Bu süreçte, gelir dağılımındaki eşitsizliği artırıcı politikalar yerel yönetimler tarafından izlenebilecekken, İller Bankasının yürütücülüğünde yapılması ile bunun önüne geçilebilmektedir. İşte bu aşamada, İller Bankası gibi bir kurumun, **belediyeler ile sermaye grubu ve merkezi hükümet ile belediyeler arasındaki ilişkilerde aracı olması** önem kazanmaktadır.

İller Bankasının temel amaçlarından olan, hizmetlerin yapılabilmesi için gerekli ekipmanın yerli sermayedarlara üretilmesi veya bizzat yerli sermayedarların bu üretim sürecinde yer alması ile belediye kaynaklarının yerel sermayenin baskısı altında paylaşılması engellenmektedir. Diğer taraftan, makina ve teçhizatın yurt içinde üretiminin teşvik edilmesi ile ülke kalkınmasına dolaylı da olsa etkisi söz konusu olmaktadır. İller Bankası bünyesinde yetiştirdiği farklı meslek gruplarından oluşan teknik kadro ile çok geniş alanda hizmet verebilmektedir. Teknik kadro tüm belediye etüd, proje hizmetleri yanında hem danışmanlık hem de kontrollük hizmetlerini yürütmektedir. İller Bankası aynı zamanda, yerel yönetimler tarafından popülist tercihler ile gerçekleştirilen bazı yatırımların önünü kesmekte ve yerel yatırımların planlamasının ulusal çapta yapılması sonucunda da kalkınmada bölgesel farklılıkların doğmasını engellemektedir. Diğer taraftan, yerel yönetim yatırımlarının düşük faizli ve uzun vadeli kredilerle yapılması ile hizmetlerin fiyatlandırılması aşamasında maliyetin düşük tutulması ve dolayısıyla hizmetlerin fiyatlandırılmasında halkın yükünü hafifletmekte, daha fazla kesimin faydalanmasının önünü açmaktadır. **Yerel yönetimlerin, yüksek faizli kredilerle yatırım yapması demek, fiyatların artması, halktan hizmetin maliyeti yanında faizini de almak anlamına gelmektedir. İller Bankasının aracılığı ile temel gereksinimler olan hizmetlerin fiyatlandırılmasında borç baskısı hissettirilmemekte ve yerel hizmetlerin daha çok kişiye ulaştırılması sağlanmaktadır.**

İller Bankasında Yaşanan Sorunlar

İller Bankası kurulduğu günden bu güne, belediyelerin ve diğer yerel yönetim birimlerinin altyapı hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde finansman ve teknik destek bakımından vazgeçilmezdir. İller Bankası, yerel yönetimler ile ilgili sahip olduğu bilgi ve uzman kadrosu ile de Türkiye için çok önemlidir.

Kendine özgü bir yapıya sahip olan İller Bankasının son dönemlerde sorunlar yaşadığı açıktır. Bunların başında, siyasal baskı ve siyasal kadro atamaları, bankanın ortakları olan yerel yönetimlere verilen kredilerin geri dönüşünün olmaması gelmektedir. Bunun dışında, kuruluş sermayesine ortak olan yerel yönetimlerin karar verme mekanizmalarında yer almaması da katı merkeziyetçilik eleştirilerine maruz kalmasına neden olmaktadır. Yerel yatırımlarda, merkezi planlama, merkezi uygulama ve merkezden kontrollük yapılmakta; çoğu zaman belediyelere hiç görüş sorulmaması ve sürece dahil edilmemeleri, yerel yönetimlerce eleştirilmektedir.

Diğer taraftan, merkezi bütçeye bağımlılık ve bu nedenle uzun vadeli kredi verememesi nedeniyle çağdaş olmamakla, mali özerkliğin olmaması ve merkezi hükümetin bürokrasisinden kurtulamadığı yolunda eleştirilmektedir. Aynı zamanda, kamu kaynaklarını kullanması ve kamu denetimine tabi olması nedeniyle de banka faiz oranlarını kendisi belirleyememektedir.

İller Bankası, bu sorunlar ışığında değerlendirilerek, kamu yönetimi içerisinde daha etkin çalışması yolunda yenilenme sürecine sokulmayıp; piyasa mantığına göre çalışacak bir Banka yaratmaya çalışan dış kaynaklı projeler doğrultusunda yeniden yapılandırılmamıştır. Dönemin şartlarının doğurduğu bu ülkeye özgü kurumun sorunları yıkıcı değil, yapıcı eleştirilerle düzeltilmelidir.

Kurumun yaşadığı sorunların yeni olmadığı bilinmektedir. Yukarıda ele alındığı gibi uzun yıllardır Bankanın yeniden yapılandırmasını öngören uluslararası rapor ve antlaşmalar gündeme gelmiştir. Bunların ötesinde İller Bankasının var olduğu yapısı ile daha iyi çalışabilmesini öngören çalışmaların da ele alınması daha gerçekçi bir çözüme işaret edecektir. Bu doğrultuda hazırlanan TODAİE Raporu önemlidir.

TODAİE'nin 1992 Yılı İller Bankasının Reorganizasyon Araştırması Raporu

TODAİE tarafından yapılan araştırma, İller Bankasının yerel yönetimlerle olan ilişkisi ve yerel yönetim mali sisteminin odak noktası olarak İller Bankası ele alınmıştır. Yerel yönetim sistemi ve özelde İller Bankasında ortaya çıkan sonuçlar şöyle sıralanmaktadır:

- Yerel yönetimlerin gerek mali gerekse idari açıdan özerkliği sağlanmalıdır. (İller Bankasının görev ve yetki alanının belirlenmesinde yerel yönetimlerin özerkliği önemli bir unsurdur.)
- Teknik desteğe devam etmeli fakat teknik desteğe ihtiyacı olmayan belediyelere yatırımlarını yürütme yetkisi verilmelidir.
- İller Bankasında yerel yönetimlerin temsil edilmesi sağlanmalıdır.
- "Yerel Yönetim Bankası" olarak adını değiştirmelidir.
- Genel kurulun etkinliği artırılmalıdır.

TODAİE raporu var olan kurumsal sorunlara var olan yapı içerisinde iyileştirmeler içinde çözüm önerileri sunmaktadır. Dünya Bankası önerileri ise uluslararası sermayenin sorunlarına getirilen çözümlerdir.

İller Bankasının tasfiye edilmesini öngören tasarının sonucunun sadece bir kurumun ortadan kalkması olmadığı anlaşılmaktadır. Yukarıda değinilen, ticari, sanayi, finansal sermaye-belediyeler ilişkisinde **İller Bankasının ortadan kaldırılması, belediyelerin doğrudan yerli ve yabancı sermaye ile birebir ilişki kurmasını gerektirecek; yerel yatırımın planlanma, finansman sistemini ve kaynak tahsisinde gözetilen dengelerin değişmesine ve gelir dağılımındaki eşitsizliğin artmasına neden olacaktır.** Özellikle, çok uluslu şirketlerin yerel yönetim finansmanı alanında öne geçmesi sermaye unsurunun içeriğini de değiştirecek, halkın kaynakları uluslararası sermayeye aktarılmış olacaktır.

Belediyeler, İller Bankası aracılığı ile kamu kredisi kullanabilmekte, diğer taraftan ulusal ve uluslararası bankacılık sisteminden özel kredi kullanma yetkisine sahiptir. 1980 yılına kadar belediye kredileri kamu kaynaklarından karşılanmakta iken artık dış kaynaklı kredilere yönlendirilmektedir. Ulusal kalkınma modelinin uzantısı olan kamu kaynaklı yerel kredi sisteminin yerine piyasa koşullarına dayalı yerel kredi sistemi benimsenmiştir.

1984 yılından itibaren dış borç miktarları belediye kalemlerinde yer almaya başlamıştır. Belediyeler kredileri ödeyemeyince Hazine borcu ödemekte, belediye Hazineye karşı borçlanmaktadır. Bu miktar gittikçe büyümektedir.

Dünya Bankası, "gelişmekte olan ülkelerde yerel altyapı açığının yüksek olduğunu, bu açığın kamu kaynakları ile karşılanamayacağını" ileri sürmekte ve "büyük çaplı kentsel altyapı projelerinin yaşama geçirilmesi için küresel sermayenin katılımını sağlamak gerektiği" savından hareket etmektedir. Kamu kaynakları bu açığı kapatamadığından küresel aktörler bu alanda rol almalıdır. Fakat küresel aktörlerden kredi alabilecek bir belediye modeli kurulmalıdır. "kredi verilebilir belediyeler" yaratmak esas olmalıdır. Kredi verilebilir belediyeler, merkez kaynaklarına bağlı olmayan kendi öz kaynakları ile borçlanmayı sürdürebilecek ve bu nedenle özerk ve güçlü belediyelerdir. Bunun için merkezden koparılmaları gerekmektedir. Katılımcı olmalıdır. Yerelleşme-kalkınma-demokrasi arasındaki olmazsa olmaz ilişki üzerine kurulmaktadır bütün bağlantı. Bunun için (1) piyasa odaklılık, (2) yönetim ilkelerine uygunluk, (3) şeffaf belediyecilik ilkelerini benimsemelidir. Bu sayede yönetim modeli ile yönetilen yerel altyapı yatırımları, piyasadan borçlanarak yapılacak, belediyeler fiyatlandırma mekanizmaları ile bu hizmetin karşılığını alabilecek ve borcunu kendi kaynaklarından karşılayabilecektir.

Özellikle son yıllarda belediyelere verilen yeni altyapı hizmetlerinin yerine getirilmesi de düşünüldüğünde yaklaşık 100 milyar dolarlık bir hizmet alanının gündeme geleceği tespitleri yapılmaktadır.

Planlamanın ulusal düzeyde yapılması ile bütün ülke çapındaki idare ve kurumların yerel yatırımlardan haberdar edilmesi, kalkınmada öncelikli bölgelerin belirlenmesi gibi avantajlardan yararlanılmaktayken artık belediyeler kendi yatırımlarının planlamasından, finansmanına kadar yetkili olacak, kendileri yatırımları gerçekleştirecektir. Finansman yaratılmasına yabancı finans kuruluşlarının devreye girmesi kaçınılmaz olacaktır. AB uyum yasaları çerçevesinde Kamu İhale Yasasından, Yabancı Yatırımlar Yasasına kadar birçok alanda yapısal değişiklikler yapılarak yerel yönetimlerin diğer kurum ve kuruluşlar ile karşı karşıya getirilmesinde hangi sıkıntıların yaşanacağı çok açıktır. Belediye yatırımlarının planlanmasında yerelin sürece dahil edilmesi olumlu bir gelişme olmakla birlikte, yerel yatırımların ulusal düzeyde ele alınmasının gerekliliği de açıktır.

İller Bankası A.Ş. yasa tasarısının yalnızca bir kurumda değişiklik olmadığını, tersine bu değişikliğin ülkenin tüm yerel altyapı finansmanı ve yatırımcılığı sisteminin değiştirilmesine yönelik olduğu görülmelidir. Yerel yatırımcılığın mali ve teknik boyutlarda yönetimi, ulusal çapta ve temel nitelikte bir politika sorunudur. Dahası, günümüzde bu sorun bölgesel ve "küresel" boyutludur. Bu nedenle, kamuoyunun sorunun tüm boyutlarını görmeyi sağlayan doğru bilgiyle donatılması önemlidir. Aşağıdaki 14 madde İller Bankası A. Ş. yasa tasarısının gerçek anlamını ortaya koymaktadır.

KAMUOYUNDAKİ TESPİTLER VE ELEŞTİRİLER

1- İller Bankası 1945 yılında kuruldu. Ortakları ve sahipleri yerel yönetimler olan banka, yerel yönetimlere kamu kredisi açmanın yanı sıra altyapı projeleri geliştirip kimi zaman bunları bizzat yaptı ya da ihaleyle yaptırdı. 1981 yılına kadar elektrik alanında da çalıştı; kurulduğundan günümüze harita-şehir planı, içmesuyu, kanalizasyon başta olmak üzere yerel altyapı alanında uzmanlaştı.

2- Yatırımların kaynağı, 1947'den itibaren Belediyeler Fonundan karşılandı. Bu Fon, asıl olarak genel bütçe vergi gelirlerinin %3'ü ayrılarak oluşturuldu. Tüm belediyelere % 6 gibi bir oran ayrılırken, İller Bankası emrine verilen % 3 çok önemli bir tutardı.

3- Banka yatırımları, Devlet Planlama Teşkilatı'nın ulusal çapta tüm kamu kurumlarının yatırımlarını içeren yıllık yatırım programlarına alınarak yürütüldü.

4- İller Bankası, Avrupa kent bayındırlığı deneyiminden yararlanarak kurulmuş, Türkiye koşullarına özgü bir çalışma düzenine kavuşturulmuştu. Bu tip yapılar, Avrupa'da 1816'dan başlayarak kurulmuş ve büyümüştü.

5- Avrupa'nın, Belçika'nın ve Fransa'nın "Yerel Kredi Sandığı" adını taşıyan benzeri kuruluşları, 1990'lı yıllarda "kamu bankacılığı" yapmak üzere yeniden yapılandırıldılar. Fransa-Belçika sandıkları birleştiriler ve Dexia adını aldılar. Dexia, özel uluslararası banka olarak "kamu bankacılığı" yapıyor. Merkezi yönetimlerin ve özellikle de yerel yönetimlerin kredi isteklerini özel bankacılık esprisi içinde karşılayan bu yeni yapı, kendini Avrupa kökenli küresel banka olarak tanıtıyor. Birleşme Avrupa içi de kalmıyor, Amerikan kurumlarını da satın alıp büyüyor.

6- Dexia, Denizbank'ı satın alarak büyümesini sürdürüyor. Denizbank 1930'lu yıllarda kurulmuş bir kamu bankasıydı; özelleştirildi; 1998'de Zorlu Grubu tarafından alındı. Zorlu, Tarişbank'ı da almıştı. İki yapıyı Denizbank adı altında birleştirmişti. Hisselerinin % 25'ini halka açmıştı; elindeki % 75'i, Haziran 2006 sonunda Dexia adlı yabancı bankaya sattığını açıkladı.

7- Yerel kredi sistemi ve yerel yatırımcılık alanı İller Bankası'nın uzmanlık alanıdır. Bu yasa tasarısı, uzman kurumu ortadan kaldırıyor. Doğal olarak alan, Dexia adlı yabancı-özel-tekeli'nin eline geçmeye hazır hale getiriliyor.

8- Çeyrek yüzyıldır "devlet kötü iş görür; çünkü tekeldir; rekabet tanımaz" diyor ve özelleştirmelerle işlerin çok iyi görüleceği çünkü rekabet ortamı yaratılacağı ileri sürülüyor. Oysa, bir kamu tekeli olan İller Bankası ortadan kaldırılırken, yerini başka bir tekel alıyor. Üstelik bu tekel özel bir tekel; üstelik bu tekel yabancı bir tekeldir.

9- Türkiye'ye Dexia girerken İller Bankasının tasfiye edilmesi, Dünya Bankası öncülüğünde gerçekleştiriliyor. Dünya Bankası 300 milyon dolarlık kredi karşılığında, bu krediyi İller Bankasına kullanırarak, kurumu -İller Bankasını- kendine -İller Bankasına- öldürtüyor.

10- İller Bankasının kaldırılması, yerel yatırım ve kredi alanında "*devlet tekeli sistemi*"nin kaldırılması ve aynı anda "*yabancı - özel - tekeli bir sistem*" kurulması demektir.

11- Tasarı, İller Bankasının siyasetten arındırılacağını savunuyor. Siyasetten arındırmadan anlaşılan "bir belediye kredi alabilirse alır, alamazsa alamaz" deyişinde saklı olan fikirdir. Yoksa, hukuk devletinde kabul edilemeyecek olan şey, iktidar partisinden olana çok ve kolayca kredi verirken muhalefetten olana kredi verilmemesi, kayırmacılık yapıp korunan belediyenin alması, diğerlerinin mağdur edilmesi değildir. Bu tip uygulamalar, "siyasetin etkisi"nden doğan uygulamalar değildir; bunlar yoz ve hukuksuz siyaset ve idarelerin uygulamalarıdır. "Siyasetin etkisinin ortadan kaldırılması" bu tür uygulamaların sona erdirilmesi değildir. Kamuoyunun bu konuyu açık seçik görmesi büyük önem taşır.

12- Tasarı, İller Bankasını bir "kamu kurumu değil" bir "banka" olarak kurmayı hedeflemektedir. Bu "banka", bankacılık kuralı ne ise o olacak bir bankadır. Bankacılık kuralı, alacağını almak için borçlunun "halk sağlığı", "toplum refahı", "kamu görevi" zorunluluklarına körleşmektir; her durumda "alacağın tahsiline" odaklanmaktadır. Bunun için borçlunun gelir ve varlıkları üzerinde haciz, ipotek, iflas gibi ticari mekanizmaların işletilebileceği bir ortam kurulması şarttır. İller Bankası, aynı Dexia gibi, aynı IMF gibi, alacağına şahin bir banka haline getirmektedir. Oysa ülkemizde "bankacılık

kuralı gereğince" kaynak yaratmaya değil, "kamu hizmetleri kuralı gereğince" kaynak yaratmaya ihtiyaç vardır. Kamu kuruluşu, önceliği kamu hizmeti olan kuruluştur. Halkın ihtiyaçlarına göre kaynak yaratmak üzere kurulur, tüm diğer kuruluşları - bankaları, şirketleri, alacaklıları, vb. - bu amaç doğrultusunda yönlendirmek yetkisiyle davranır. Bu gerçeği unutan kişilerin, kamu kuruluşlarını "banka yapmak" için uğraşmak yerine, halihazırda var olan ve "banka kuralı neyse o" diye çalışan yerlerde çalışmayı düşünmeleri daha uygun olur.

13- Tasarı, İller Bankasında günümüzde çalışan 3.000'i aşkın kamu görevlisini işinden edecektir. Yıllardır birikmiş kredi ve yatırımcılık deneyimi, bu personelin dağıtılmasıyla birlikte yok edilecektir. Böylece yerel yönetimlerin sorunlarını, ihtiyaçlarını uzaktan yakından bilmeyen bu "yeni bankacı personel"le, Cumhuriyet'in en önemli kurumunu tarihe gömmeyi hedefliyor. Son yirmi beş yıldan bu yana yapılan her satışta, her elden çıkarmada, her tasfiyede olduğu gibi, yine yetişmiş iş gücünün kazanılmış hakları, Cumhuriyet'in temel değerleriyle birlikte yok ediliyor.

İller Bankası daha önceden yerel altyapı hizmetleri için; içme suyu borusu, altyapı malzemesi, büz vb. malzemeleri de kendi bünyesinde üretmekte, kentlerimizin alt yapı yatırım ihalelerini gerçekleştirmekte, altyapı kontrol ve denetim hizmetlerini yürütmekteydi. Ancak 1980'li yıllarda uygulanan neo-liberal politikalar sonucu önce, altyapı malzemesi üretme işine son verildi. Daha sonra Eylül 2003 'te İller Bankası Uygulama Yönetmeliğinde yapılan değişiklikle ihale yapma yetkisi belediyelere verilmiş, sadece ihaleye çıkmak için yeterli teknik personel ve mali durumu olmayan küçük belediyelere banka tarafından teknik destek sağlanması kararlaştırılmıştır. Diğer taraftan, İller Bankası projelerinde önceden İller Bankası tam kontrollük yaparken, artık müştereken kontrollük esas alınmaya başlanmıştır. Ancak belediyelerin yapamaması durumunda bankadan tam kontrollük yapması istenilmiştir. Söz konusu uygulama yönetmeliği ile kredilerin vade, limit ve kullandırma şartları da yeniden düzenlenmiştir. İller Bankası; yerel altyapı hizmetlerinin ulusal planlayıcısıdır.

14- Bu tasarı, bir dönüşüm tasarısıdır. Banka zaman içinde sahiplerine yabancılaştırılmıştır. Bu tasarı bir tasfiyenin ön hazırlığıdır. Bu tasfiye ile 70 yıllık banka tarihi ve cumhuriyet arşivi ortadan kaldırılmaktadır. Oysa Türkiye'nin bu özgün yapıya hala çok ihtiyacı bulunmaktadır.

İller Bankası Anonim Şirketi Kurulması Hakkında

Kanunu Tasarısının Değerlendirilmesi

1- Alt komisyon raporunun 4. maddesinde "ortaklık yapısı ve sermaye" düzenlenmektedir. Tasarı, köy idareleri için banka ortaklığını sonlandırırken, sermayeyle ilgili hisselerini de hazineye devrediyordu. Anayasaya aykırı olan bu durumun sermayeyle ilgili olanı alt komisyonda düzeltilmiştir. Ancak, İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun Tasarısı kabul edilip yürürlüğe girdiğinde, 4759 sayılı kanun yürürlükten kalkacaktır. 4759 sayılı kanun ise ortaklar arasında köy idarelerini de saymıştır. Tasarıda ise köy idareleri bulunmamaktadır. Alt komisyon görüşmelerinde yaptığımız bu eleştiriye, "İl Özel İdareleri bu alanı düzenliyor, sorun yoktur" denilmiştir. Oysa köy idareleri ayrı kamu tüzel kişileridir. Tasarı böyle kanunlaşırsa köy idareleri ve özellikle kırsal alan, tamamen sahipsiz kalacak ve yalnızlaşacaktır. Cumhuriyetin ilk temel kanunlarından olan Köy Kanunu (1924 tarihli 442 sayılı) köy idarelerini ayrı tüzel kişilik olarak tanzim etmiş, yerel yönetim ve merkezi idare ile ilgili yetki, görev ve sorumluluk yüklemiş, "köy derneği" organıyla katılımcı demokrasinin ilk örneklerinden olmuştur. Muhtar hem yerel yönetimin başı hem de merkezi yönetimin, devletin köydeki temsilcisidir. Muhtarın iki şapkası bulunmaktadır. Ancak bugüne kadar geçen 86 yıl içinde köy kanununda yetkilerde, sorumluluklarda, görevlerde ve özellikle kaynaklarda hiçbir

iyileştirme yapılmamıştır. Özellikle, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün taşra teşkilatının İl Özel İdaresine bağlanması ile durum değişmemiştir. Personel ve cari harcamalar dışında harcama yapmayan, kendisi de kaynaklı bırakılan bu idare, köylere hizmet götüremez duruma gelmiştir.

Ülkemizde yaklaşık 35.000 köy, 40.000 mezra, sayısı belli olmayan kom bulunmaktadır. 72.6 milyon nüfusumuzun 18 milyonu belde ve köylerde yaşamaktadır. Hükümetin geçen 8 yıllık süresinde köy kanunu ve kırsal alan kalkınmasında, mahalle muhtarlıklarında yeniden yapılanma için hiç adım atmaması dikkat çekicidir. Bu alanda başkalaşmaya gidilmeden yeniden yapılanma kaçınılmaz olmuştur.

2- Yeni tasarımı ile köy idarelerinin ortaklıktan çıkarılması ve birikmiş olan ödenmiş sermayelerine el konması kamu hukukunun temel prensiplerine ve anayasaya aykırıdır.

3- 4 üncü maddenin 3 üncü fıkrasının a) bendinde "2.7.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden pay verilmesi Hakkında Kanuna göre, her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarlar "sermayenin bir bölümü olarak tariflenmiştir. Oysa bu pay mevcut kanunda % 5 tir. Bu payın kademeli olarak % 2 ye indirilmesi defacto bir durumdur. Ortaklara bu durum sorulmamıştır. Bunu eleştirdiğimizde sadece toplantıya çağrılan Belediyeler Birliği temsilcisi, konunun sözlü olarak encüminde görüşüldüğünü ifade etmiştir. Bunu kabul bile etsek İl Özel İdareleri ve köyler için konu çözümlenmemiştir. Bu konunun bankanın ortaklarının katılacağı bir genel kurulda çözümlenmesi gerekirdi.

4- Genel Kurul oluşumuna (madde 5) yukarıda saydığımız gerekçeler ile, köy temsilcileri de dahil edilmelidir.

5- Yaptığımız eleştiriler sonucu, yönetim kurulu oluşumuna yerel yönetim temsilcilerinin de dahil edilmesi olumlu bir adımdır.

6- Üç denetim kurulu üyesinden birinin genel kurul tarafından seçilmesi, yaptığımız eleştiriye karşın karşılammamıştır. Bu durumun Plan ve Bütçe Komisyonunda bir kez daha değerlendirilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

7- Geçici madde 5'te, 1 inci fıkrada düzenlenen sözleşmeli statüye geçecek personelin, geçecek yasal süre içinde "statülerine uygun işlerde görevlendirilmeleri", 4 üncü fıkrada "Bankada sürekli işçi kadrolarında ve geçici işçi pozisyonlarında çalışanların mevcut statülerinde çalıştırılmaya devamının kabulü, 6 ncı fıkrasındaki "sürenin en az iki yıl" olarak belirlenmesi, 7 nci fıkradaki "emekli ikramiyeleri veya kıdem tazminatları yüzde 30 fazlasıyla ödenir" düzenlemeleri ile ilgili yaptığımız önerilerin karşılanması olumlu bulunmaktadır.

8- Bankanın şu andaki mevcut yapısı içinde yerel yönetimlerle ilgili görev, sorumluluk, destek vb. gibi düzenlemeler ile ucuz kredi kullandırılmasının sağlanması ana sözleşme ve yeni yönetmelikler yapılırken öncelikle ele alınması gereken konulardır.

9- Bankanın hazineye devredilmemesi, ilgili bakanlığın Bayındırlık ve İskan Bakanlığı olması yönündeki eleştirilerimizin karşılanması olumlu bulunmaktadır.

Bülent Baratalı

CHP İzmir Milletvekili

Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi

İller Bankası Alt Komisyon Üyesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı: 477)

ALT KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN
İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Kuruluş

Kuruluş

MADDE 1- (1) Bu Kanun ile düzenlenen hususlar dışında, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, anonim şirket statüsünde "İller Bankası Anonim Şirketi" unvanıyla bir kalkınma ve yatırım bankası kurulmuştur. Bankanın kısaltılmış unvanı "İLBANK"tır ve merkezi Ankara' dadır. Bankanın ilgili olduğu Bakanlık, Bayındırlık ve İskan Bakanlığıdır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Bayındırlık ve İskan Bakanlığını,
 - b) Bakan: Bayındırlık ve İskan Bakanını,
 - c) Banka: İller Bankası Anonim Şirketini,
- ifade eder.

Bankanın amacı ve faaliyet konuları

MADDE 3- (1) Bankanın amacı; İl özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile münhasıran bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamak, bu idarelerin sınırları içinde yaşayan halkın mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek, bu idarelere danışmanlık hizmeti vermek ve teknik mahiyetteki kentsel projeler ile alt ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmak ve her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmektir.

(2) Banka bu amaçları gerçekleştirmek üzere;

- a) Ortaklarına kısa, orta ve uzun vadeli her türlü nakdi ve gayri nakdi kredi açabilir.
- b) Faaliyetleri konusunda araştırma, proje geliştirme ve danışmanlık hizmeti yapabilir veya yaptırabilir, teknik yardım verebilir.
- c) Bankanın öncülüğünde şirket kurabilir ve devredebilir.
- ç) Sigorta acenteliği yapabilir.
- d) Gerekli izinleri almak kaydıyla yurtiçinde ve yurtdışında şube ve temsilcilik açabilir.
- e) Yurtiçi ve yurtdışı finansman kurumlarıyla işbirliği yapabilir, bunların katıldığı ulusal ve uluslararası kuruluşlara üye olabilir.
- f) Yurtiçi ve yurtdışı finansman kuruluşları ile para ve sermaye piyasalarından ve her türlü fonlardan kaynak sağlayabilir.
- g) Kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlar.
- h) Amacının gerçekleşmesine yardımcı olacak her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlemlerini yapar.
- ı) Ana Sözleşmede belirtilen diğer faaliyetleri yürütür.

Ortaklık yapısı ve sermaye

MADDE 4- (1) Bankanın ortakları il özel idareleri ve belediyelerdir.

(2) Bankanın sermayesi 9.000.000.000 (dokuz milyar) Türk Lirasıdır. Bu sermaye Bakanlar Kurulu kararı ile beş misline kadar artırılabilir.

(3) Sermaye tavanına ulaşıncaya kadar Bankanın ödenmiş sermayesine aşağıdaki kaynaklar eklenir:

- a) 2.7.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarlar.

b) Bankanın vergi ve diğer yasal yükümlülükler düşüldükten sonraki yıllık safi kârından yüzde otuz oranında ayrılacak pay.

c) Diğer mevzuat hükümleri ile banka sermayesine aktarılması uygun görülen paralar ile sermayeye eklenmek üzere yapılacak her türlü yardım ve bağışlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Bankanın Organları ve Yönetimi

Genel kurul

MADDE 5- (1) Bankanın Genel Kurulu:

a) İl genel meclislerince kendi üyeleri arasından seçilecek birer kişiden,

b) Her bir ilden, ilin sınırları içinde yer alan tüm belediyeleri temsil etmek üzere, belediye meclislerince, başkan veya kendi üyeleri arasından seçilecek birer kişiden,

c) İçişleri, Maliye, Bayındırlık ve İskan Bakanlıkları ile Hazine Müsteşarlığını temsil etmek üzere görevlendirilecek birer kişiden;

oluşur.

(2) (b) bendi uyarınca illerdeki belediyelerce seçilen temsilcilerden, her bir il adına Genel Kurula katılacak olanların belirlenmesine ilişkin esaslar ana sözleşmede düzenlenir.

Genel kurulun görev ve yetkileri

MADDE 6- (1) Genel Kurul; yıllık faaliyet raporu ve denetim kurulu raporları ile bilanço ve kâr-zarar hesaplarını inceleyerek Yönetim Kurulu ve denetçilerin ibrasını, Bankanın tahsili imkânsız görülen alacaklarının terkinini karara bağlar. Genel Kurul ayrıca, bu Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 19.10.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve ilgili kanunlarda belirtilen görevleri yapar ve yetkileri kullanır.

Yönetim kurulu

MADDE 7- (1) Yönetim Kurulu, Genel Kurula karşı sorumlu karar organıdır. Yönetim Kurulu yedi üyeden oluşur. Genel Müdür aynı zamanda Yönetim Kurulunun başkanıdır.

(2) Yönetim Kurulunun; iki üyesi Banka genel müdür yardımcıları arasından olmak üzere dört üyesi Bakanlık tarafından atanır; iki üyesi de il özel idarelerini ve belediyeleri temsil etmek üzere her yıl İçişleri Bakanlığı tarafından önerilen iki kat aday arasından Genel Kurul tarafından seçilir. Yönetim Kurulu yemin törenini izleyen ilk toplantıda, aralarından bir üyeyi başkan vekili olarak seçer.

(3) Yönetim Kurulu üyeliklerine atanacakların 5411 sayılı Kanunda aranan nitelikleri haiz olması şarttır.

(4) Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi sona eren üyeler tekrar atanabilir. Yönetim Kurulu üyeliği; genel müdür ve genel müdür yardımcılarının bu görevleriyle ilişkilerinin kesilmesi; Genel Kurul tarafından seçilen ve belediye başkanı veya meclis üyesi unvanını taşıyan üyelerin ise herhangi bir nedenle başkanlık veya meclis üyeliklerinin son bulması halinde sona erer. Süresi dolmadan üyeliğin boşalması halinde 6762 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Yönetim kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 8- (1) Yönetim Kurulu;

a) Kredi açılmasına, iç ve dış piyasalardan fon ve kredi temin edilmesine ve kullandırılmasına,

b) Bankanın öncülüğünde, faaliyet alanıyla ilgili olarak şirket kurulması için Bakanlar Kurulu onayına sunulmak üzere teklifte bulunmaya,

c) Yurt içinde ve dışında temsilcilikler, bölgeler, şubeler ve irtibat büroları açılmasına ve kapatılmasına,

ç) Bankaya kaynak sağlanması için gerekli tedbir ve kararların alınmasına,

d) Bankanın yıllık bütçesinin incelenerek onanmasına ve yıl içerisinde ihtiyaç duyulan değişikliklerin yapılmasına,

e) Yıllık faaliyet raporu, bilanço ve kâr-zarar hesabının hazırlanarak Genel Kurula sunulmasına,

f) Kredilerden doğan alacakların faiz oranlarını belirleyerek yeniden yapılandırmaya,

g) Banka faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli organizasyonu ve çalışma usullerini tespiti, Genel Müdürlükçe hazırlanan yönetmelik ve yönergelerin onaylanmasına,

h) Genel Müdürlük makamının boşalması halinde, altı aylık süreyi geçmemek üzere, Genel Müdürlüğe vekalet edecek Genel Müdür Yardımcısının Bakanın onayına sunulmak üzere seçilmesine,

ı) Bankanın şirket ve iştiraklerindeki Yönetim Kurulu üyeleri ve denetçi adaylarının bu konuda uzman kişiler arasından seçilmesine,

i) Banka merkezi dışından gelen Genel Kurul üyelerine Başbakanlık Müsteşarına ödenen yurtiçi harcırahın üç katını geçmemek üzere harcırah ödenmesine,

karar vermeye yetkilidir.

(2) Yönetim Kurulunun diğer görev ve yetkileri ana sözleşmede belirtilir.

Denetim kurulu

MADDE 9- (1) Bankanın Denetim Kurulu üç üyeden oluşur. Denetim Kurulu Üyelerinin ikisi Bakanlık, biri İçişleri Bakanlığı tarafından atanır. Denetçilerin Yönetim Kurulu üyeleri için aranan şartları taşıması gerekir. Denetçiler, 6762 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre görev yapar. Denetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi sona erenler tekrar atanabilir. Süresi dolmadan üyeliğin boşalması halinde 6762 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Genel müdür

MADDE 10- (1) Banka Genel Müdürünün 5411 sayılı Kanuna göre genel müdür vasıflarını haiz olması zorunludur. Genel Müdür ortak kararname ile atanır.

Banka personeli

MADDE 11- (1) Banka hizmetlerinin gerektirdiği görevler, 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine tabi olmayan sözleşmeli personel eli ile yürütülür.

(2) Banka personelinin hizmete alınması, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, görevden alınma şekilleri, görev ve yetkileri, disiplin esasları, yükümlülükleri, unvan ve sayıları Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

Mali ve sosyal haklar

MADDE 12- (1) Yönetim Kurulu üyelerine, her yıl Yüksek Planlama Kurulunca belirlenen miktarı aşmayacak şekilde ve Genel Kurul tarafından belirlenen miktarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılabilir.

(2) Banka personelinin aylık ücret, ikramiye ve diğer mali ve sosyal hakları ile sözleşme esasları, Genel Müdürün teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile belirlenir. Ancak, aylık ücret, her türlü sosyal

yardım, zam, tazminat, ödenek veya diğer adlar altında yapılan bütün ödemelerin aylık ortalaması, Yüksek Planlama Kurulunca Banka için tespit edilecek üst sınırı aşamaz.

(3) Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşu ile ilişkisi olmayan Yönetim Kurulu üyeleri ile Banka personeli, sosyal güvenlik yönünden 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükümlerine tabidir.

(4) Bankada sözleşmeli statüde çalışan personele, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında istihdam edilenlere ilişkin esas ve usuller çerçevesinde iş sonu tazminatı ödenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Çeşitli hükümler

MADDE 13- (1) Banka, bu Kanunda yer alan hükümler dışında, 5411 sayılı Kanun, 6762 sayılı Kanun ve diğer kanunların ilgili hükümlerine tabidir.

(2) Banka, yerel yönetimlerin bu Kanun kapsamındaki her türlü projelerinde kullanılmak üzere genel bütçe dahil, yurt içi ve yurt dışından temin edilen fon ve hibelerin kullanılmasına aracılık eder. Aracılık işlemi; kaynakların yerel yönetimlere doğrudan transferi şeklinde olabileceği gibi, bu kaynaklardan finanse edilecek projelerin yürütülmesine yardım şeklinde de olabilir.

(3) Banka, Genel Kurul tarafından onanan bilanço'ya göre ortaya çıkan safi kârın yüzde 51 'ini; il özel idareleri tarafından yerine getirilen, köylerin teknik ve sosyal altyapı hizmetlerinin finansmanı; nüfusu 200.000'in altında olan belediyelerin harita, imar planı, içme suyu, atık su, katı atık, kent bilgi sistemi ve benzeri kentsel altyapı projelerinin finansmanı ile nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerin anılan projelerinin ayrıca yapımının finansmanında hibe olarak kullanır.

(4) Bankanın; tahvil ihracı, hesapları, gelirleri, kâr, kontrollük ve sigorta hizmet gelirlerinin dağıtımı ile bu Kanunda hüküm bulunmayan diğer hususlar Ana Sözleşme ile düzenlenir.

(5) 5411 sayılı Kanunun; 7 nci maddesinin (b) bendi hükmü, 17 nci maddesinin birinci fıkra hükmü, karşılıklara ilişkin hükümleri ile diğer koruyucu hükümleri Banka hakkında uygulanmaz.

(6) Banka, bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesi ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ve özel hukuk tüzel kişileri ile işbirliği yapmaya yetkilidir.

(7) Banka, 5411 sayılı Kanuna aykırı olmamak kaydı ile çalışma konuları kapsamında yurt dışında projelendirme faaliyetleri yürütebilir, danışmanlık hizmetleri yapabilir ve gayrinakdi kredi verebilir.

(8) Banka; 10.2.1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ile belediye ve il özel idarelerine kullandığı kredi faiz gelirleri bakımından, 13.7.1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununa tabi değildir.

(9) Banka, vadesi gelmiş kredi ve diğer alacaklarını il özel idareleri ve belediye paylarından öncelikle tahsil etmeye yetkilidir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 14- (1) 13.6.1945 tarihli ve 4759 sayılı İller Bankası Kanunu ile 8.12.1987 tarihli ve 298 sayılı, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte İller Bankası Genel Müdürlüğüne ait kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili bölümünden çıkarılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendindeki kesinti miktarlarına esas olan aylık oran, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren ilk üç yıl yüzde üç olarak uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4759 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin (c) bendi hükmünün uygulanmasına 31.12.2010 tarihine kadar devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bankanın ana sözleşmesi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde yapılacak Genel Kurulun onayı ile yürürlüğe girer.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerinin görevleri yenileri seçilinceye kadar, Genel Müdürün görevi ise yeni bir atama yapılmıncaya kadar devam eder.

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanun çerçevesinde yapılacak devir, tescil ve kayıt işlemleri ile bu işlemlere ilişkin olarak düzenlenecek kâğıtlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. 07.12.1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin (c) bendi hükmü bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 5 yıl süreyle Banka hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 5- (1) Bu Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasıyla kadroları iptal edilen personelden Bankada sözleşmeli olarak çalışmak isteyenler; bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Bankadaki durumlarına uygun pozisyonlara atanır ve söz konusu pozisyonlara atama işlemi yapılmıncaya kadar Bankaca ihtiyaç duyulan ve statülerine uygun işlerde görevlendirilir. Bunlar, Bankada yeni bir pozisyona atanıncaya kadar, eski kadrolarının aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali haklarını almaya devam ederler.

(2) Sözleşmeli olarak çalışmayı kabul etmeyen personel, bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Banka tarafından Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Bu personel, Devlet Personel Başkanlığınca 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun değişik 22 nci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen esas ve usuller çerçevesinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilir. Ancak, 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi uyarınca Özelleştirme Fonundan karşılanması öngörülen ödemeler, Banka tarafından karşılanır. Bu şekilde yeni bir kadroya nakledilenlerden, haklarında şahsa bağlı hak ve/veya fark tazminatı uygulaması devam eden personelin 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin altıncı fıkrası kapsamındaki hakları devam eder. Bu madde uyarınca yapılan atamalar, ilgililerin şahsa bağlı haklarının ve fark tazminatının tespitine esas önceki kadro ve pozisyonlarının ücretlerinin artırılması ve şahsa bağlı haktan yararlanma süresinin yeniden başlaması sonucunu doğurmaz.

(3) Bankanın bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki mevcut personelinden 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 8.6.1949 tarihli ve 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulananların Bankada sözleşmeli olarak atandıkları tarihten başlayarak 30 gün içinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunmamaları halinde, emekli kesenekleri kendilerince, kurum karşılıkları Banka tarafından karşılanmak suretiyle 5434 sayılı Kanun ile ilgileri devam ettirilir. Bu şekilde 5434 sayılı Kanunla ilgileri devam ettirilenlerin emeklilik hak ve yükümlülüklerinin tespitinde, önceden emeklilik hak ve yükümlülüklerine esas alınmakta olan kadro, görev veya pozisyonları aynı şekilde

dikkate alınmaya devam olunur. Ayrıca, bu şekilde ilgi devamında geçen süreleri kıdem aylıklarının hesabında dikkate alınır ve bunların kazanılmış hak aylık derece ve kademeleri de genel hükümler çerçevesinde yükseltilmeye ve ilerletilmeye devam olunur. 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi gereğince 5434 sayılı Kanuna göre emekli keseneği ve kurum karşılığı ödenenlerden 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunanların sigorta primleri ile sosyal güvenliğe ilişkin diğer hak ve yükümlülükleri ise 5510 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre belirlenir.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra göreve başlayan ve aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmak suretiyle sigorta primine esas kazançları aynı Kanunun 80 inci maddesine göre belirlenenlerden, bu Kanun hükümlerine göre sözleşmeli olarak atananlar hakkında ise, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükümleri uygulanır.

(4) Bankada sürekli işçi kadrolarında ve geçici işçi pozisyonlarında çalışanlar, mevcut statülerinde çalıştırılmaya devam olunur. Bunlardan büro hizmetlerinde çalışmakta olup, Bankada sözleşmeli olarak çalışmak isteyenler bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Bankadaki durumlarına uygun pozisyonlara atanırlar. Bu şekilde sözleşmeli personel statüsüne geçirilenlere iş mevzuatına göre herhangi bir tazminat ödenmez. Bu personelin önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasında belirtilen iş sonu tazminatına hak kazanmada ve hesabında dikkate alınır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte boş olan ve sözleşmeli personel statüsüne yapılan geçişler ile emeklilik, ölüm, istifa ve benzeri sebeplerle boşalacak sürekli işçi kadroları ve geçici işçi pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(5) Bankada 657 sayılı Kanunun dördüncü maddesinin (B) fıkrasına göre sözleşmeli olarak çalışanlardan Bankada bu Kanuna göre sözleşmeli olarak çalışmak isteyenler Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Bankadaki durumlarına uygun pozisyonlara atanır. Bu personelden sözleşmeli olarak çalışmayı kabul etmeyenlerin Banka ile olan ilişkileri bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde kesilir.

(6) Banka personeliyle yapılacak ilk sözleşmenin süresi iki yıl olarak belirlenir.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görev yapan Banka personelinden; ilgili mevzuat hükümlerine göre emeklilik hakkını veya yaşlılık aylığından yararlanma hakkını kazanmış olanlara, bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde emeklilik başvurusunda bulunmaları halinde emekli ikramiyeleri veya kıdem tazminatları yüzde 30 fazlasıyla ödenir. Ancak, bu kapsamda emekli olan personel, emekli oldukları tarihten itibaren üç yıl içinde Kurumda yeniden istihdam edilemez.

GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu Kanunla kaldırılan İller Bankasının tüm hak ve mükellefiyetleri ile alacak ve borçları; İller Bankası leh ve aleyhine açılmış ve açılacak davalar ve icra takiplerine ilişkin bütün hak, yetki, yükümlülük, alacak ve borçlar İller Bankası Anonim Şirketine geçer ve bu davalar ile icra takipleri İller Bankası Anonim Şirketi husumetiyle yürütülür. Diğer mevzuatta İller Bankası Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıflar İller Bankası Anonim Şirketine yapılmış sayılır.

(2) Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4759 sayılı Kanun uyarınca İller Bankası tarafından ihale edilen veya halen Bankanın kontrollüğünde yürütülmekte olan belediye ve il özel idarelerine ait yapım, mal alım, hizmet ve danışmanlık işleri sonuçlandırılıncaya kadar 4759 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

MADDE 15- (1) Bu Kanunun;

(a) 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası 31.12.2010 tarihinde,

(b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ HAKKINDA KANUN TASARISI

Amaç ve kuruluş

MADDE 1- (1) İl özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamak, mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek ve bu idarelere danışmanlık hizmeti vermek amacıyla, bu Kanun ile düzenlenen hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip ve merkezi Ankara'da bulunan, Başbakanlıkla ilgili İller Bankası Anonim Şirketi unvanı altında bir kalkınma ve yatırım bankası kurulmuştur.

(2) İller Bankası Anonim Şirketinin kısa adı İLBANK'tır.

Sermaye

MADDE 2- (1) Bankanın sermayesi 3.000.000.000,00 Yeni Türk Lirasıdır. Bu sermaye her biri 1,00 Yeni Türk Lirası itibari değerinde 3.000.000.000 adet nama yazılı hisseye ayrılmış olup, tamamı Hazineye aittir. Sermaye Genel Kurul kararı ile artırılabilir.

(2) 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 277 nci maddesi Banka hakkında uygulanmaz.

Bankanın organları

MADDE 3- (1) Genel Kurul, Banka hissedarlarından oluşur. Genel Kurul, bu Kanun hükümleri saklı olmak üzere Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre görev yapar.

(2) Yönetim Kurulu, Genel Kurula karşı sorumlu karar organıdır. Yönetim Kurulu yedi üyeden oluşur. Genel Müdür aynı zamanda Yönetim Kurulunun üyesidir. Yönetim Kurulunun kalan altı üyesi Genel Kurul tarafından seçilir. Yönetim Kurulu, yemin törenini izleyen ilk toplantıda, aralarından bir üyeyi Yönetim Kurulu Başkanı, Genel Müdür dışındaki bir üyeyi de Başkan Vekili olarak seçer.

(3) Banka Yönetim Kurulu üyeliğine seçilebilmek için 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda aranan nitelikleri haiz olmak şarttır.

(4) Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi sona eren üyeler tekrar seçilebilir. Süresi dolmadan üyeliğin boşalması halinde, Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

(5) Bankanın Denetim Kurulu üç üyeden oluşur. Denetim Kurulu üyeleri hissedarlarca önerilen adaylar arasından Genel Kurulca seçilir. Denetçilerde Yönetim Kurulu üyeleri için gereken şartlar aranır. Denetçiler, Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümlerine göre çalışır. Denetim Kurulu üyelerinin görev süreleri üç yıldır. Görev süresi sona erenler tekrar seçilebilir. Süresi dolmadan üyeliğin boşalması halinde Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

(6) Banka Genel Müdürünün, Bankacılık Kanununa göre genel müdür vasıflarını haiz olması zorunludur. Genel Müdür ortak kararname ile atanır. Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Başkanlığı görevleri aynı kişi tarafından icra edilemez.

Banka personeli

MADDE 4- (1) Banka hizmetlerinin gerektirdiği görevler, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine tabi olmayan sözleşmeli personel eli ile yürütülür.

(2) Banka personelinin hizmete alınması, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, görevden alınma şekilleri, görev ve yetkileri, disiplin esasları, yükümlülükleri, unvan ve sayıları Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

(3) Banka personelinin ücret ve diğer mali ve sosyal hakları ile sözleşme esasları, Yönetim Kurulunca belirlenir. Ancak, aylık ücret, her türlü sosyal yardım, zam, tazminat, ödenek veya diğer adlar altında yapılan bütün ödemelerin aylık ortalaması, Yüksek Planlama Kurulunca Banka için tespit edilecek üst sınırı aşamaz.

(4) Banka personeli, sosyal güvenlik yönünden 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabidir.

Çeşitli hükümler

MADDE 5- (1) Banka, bu Kanunda yer alan hükümler dışında, Bankacılık Kanunu ve genel hükümlere tabidir.

(2) Bankaya bedeli ödenmeden bir görev verilemez.

(3) Bankanın çalışma konuları, organları, sermaye miktarı, hisseleri, hesapları, gelirleri, kâr, kontrollük ve sigorta hizmet gelirlerinin dağıtımı ile bu Kanunda hüküm bulunmayan Bankanın işleyişi ile ilgili diğer hususlar ana sözleşme ile düzenlenir.

(4) Bankacılık Kanununun karşılıklara ilişkin hükümleri ile diğer koruyucu hükümleri Banka hakkında uygulanmaz.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 6- (1) 13/6/1945 tarihli ve 4759 sayılı İller Bankası Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Devir

GEÇİCİ MADDE 1- (1) İller Bankasının hisseleri başka bir işleme gerek kalmadan ve bedelsiz olarak Hazineye devredilmiş sayılır. Hisse devir işlemlerinde Bankacılık Kanununun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uygulanmaz.

Ödenmiş sermaye

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bankanın itibari ve ödenmiş sermayesi arasındaki farkın karşılanmasında Bankacılık Kanununun sermayenin nakden ödenmesine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Ana sözleşme ile kurul üyeleri

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bankanın ana sözleşmesi, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç üç ay içinde yapılacak ilk Genel Kurulun onayı ile yürürlüğe girer.

(2) Mevcut Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerinin görevleri Genel Kurulda yenileri seçilinceye kadar devam eder.

Muafiyet ve tescil

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanun çerçevesinde yapılacak işlemler ve bu işlemlere ilişkin olarak düzenlenecek kağıtlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Ticaret siciline tescil işlemlerinden ücret alınmaz. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin (c) bendi hükmü Banka hakkında uygulanmaz.

Mevcut personel

GEÇİCİ MADDE 5- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte İller Bankası Genel Müdürlüğüne ait kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili bölümünden çıkarılmıştır.

(2) Kadroları iptal edilen personelden Bankada sözleşmeli olarak çalışmak isteyen ve bu istekleri Banka tarafından uygun görülenler bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç üç ay

içerisinde Bankadaki durumlarına uygun pozisyonlara atanır ve söz konusu pozisyonlara atama işlemi yapılıncaya kadar Bankaca ihtiyaç duyulan işlerde görevlendirilebilir. Bunlar, Bankada yeni bir pozisyona atanıncaya kadar, eski kadrolarının aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali haklarını almaya devam ederler.

(3) Sözleşmeli olarak çalışmayı kabul etmeyen ya da çalışması uygun görülmeyen personel Yönetim Kurulunca belirlenerek bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç üç ay içerisinde Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Devlet Personel Başkanlığı kendisine bildirilen personel listelerini en geç kırkbeş gün içinde (özelleştirme kapsam ve/veya programındaki kuruluşlar hariç) tespit edeceği kamu kurum ve kuruluşlarındaki boş kadrolara atanmalarını sağlamak üzere ilgili kurum ve kuruluşa gönderir. İlgili kurum ve kuruluş, bildirim ulaştığı tarihten başlayarak en geç beş iş günü içinde bu personelin kazanılmış hak aylık derecelerini dikkate almak sureti ile atamalarını yaparak, atamalara ilişkin bilgileri Devlet Personel Başkanlığına bildirir. Atama tarihi itibarıyla personelin Banka ile ilişkisi kesilmiş sayılır. Personelin atandığı yeni kurumda fiilen göreve başlayacağı tarihi takip eden aybaşına kadar geçecek süredeki eski kadrosuna ait aylık, ek gösterge, varsa ikramiye ve her türlü mali hakları Bankaca karşılanmaya devam olunur. Bu fıkra göre diğer kamu kurum ve kuruluşlarına atanan personelin, yeni kadrolarının aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamının net tutarının, eski kadrolarına bağlı olarak ilişik kestikleri tarihteki almakta oldukları aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer mali hakları toplamının net tutarından az olması halinde, aradaki fark, farklılık giderilinceye kadar atandıkları yeni kadrolarda kaldıkları sürece herhangi bir kesintiye tabi tutulmaksızın tazminat olarak ödenir.

(4) Bankanın bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut personeli hakkında emeklilikleri yönünden tabi oldukları mevzuatın uygulanmasına devam olunur. Bunlardan Bankada sözleşmeli olarak atanmaların, aksine bir talepte bulunmamaları halinde emekli kesenekleri kendilerince, kurum karşılıkları Banka tarafından karşılanmak suretiyle 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile ilgileri devam ettirilir ve emeklilik işlemlerinde söz konusu Kanunun ek 48 inci maddesinin (b) fıkrası ile ek 68 inci maddesi hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(5) Ataması yapılan personel hakkında Banka tarafından yapılacak tebliğ işlemini takiben 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 62 ve 63 üncü maddelerinin uygulanmasından atamayı yapan kamu kurum ve kuruluşu sorumludur.

(6) Bankada işçi pozisyonunda çalışanlar, haklarında yeni bir düzenleme yapılıncaya kadar, mevcut statülerinde çalıştırılmaya devam olunur.

Hak ve mükellefiyetler

GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu Kanunla kaldırılan İller Bankasının tüm hak ve mükellefiyetleri İller Bankası Anonim Şirketine intikal eder. Diğer mevzuatta İller Bankası Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıflar İller Bankası Anonim Şirketine yapılmış sayılır.

(2) Mülga 4759 sayılı Kanun uyarınca İller Bankası tarafından ihale edilen veya halen Bankanın kontrollüğünde yürütülmekte olan belediye ve il özel idarelerine ait yapım, mal alım, hizmet ve danışmanlık işleri sonuçlandırılıncaya kadar 4759 sayılı İller Bankası Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

MADDE 7- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

A. Gül

Devlet Bakanı

B. Atalay

Devlet Bakanı

N. Çubukçu

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Millî Eğitim Bakanı V.

R. Akdağ

Ulaştırma Bakanı

B. Yıldırım

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. Coşkun

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Şener

Devlet Bakanı

A. Babacan

Devlet Bakanı

K. Tüzmen

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

F. N. Özak

Tarım ve Köyşleri Bakanı

M. M. Eker

En. ve Tab. Kay. Bakanı V.

B. Yıldırım

Çevre ve Orman Bakanı

O. Pepe

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. A. Şahin

Devlet Bakanı

M. Aydın

Adalet Bakanı

C. Çiçek

Maliye Bakanı

K. Unakıtan

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Gv. Bakanı

M. Başesgioğlu

Kültür ve Turizm Bakanı

A. Koç

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
İLLER BANKASI ANONİM ŞİRKETİ HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Kuruluş

Kuruluş

MADDE 1- (1) Bu Kanun ile düzenlenen hususlar dışında, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, anonim şirket statüsünde “İller Bankası Anonim Şirketi” unvanıyla bir kalkınma ve yatırım bankası kurulmuştur. Bankanın kısaltılmış unvanı “İLBANK”tır ve merkezi Ankara’dadır. Bankanın ilgili olduğu Bakanlık, Bayındırlık ve İskân Bakanlığıdır.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Bayındırlık ve İskân Bakanlığını,
 - b) Bakan: Bayındırlık ve İskân Bakanını,
 - c) Banka: İller Bankası Anonim Şirketini,
- ifade eder.

Bankanın amacı ve faaliyet konuları

MADDE 3- (1) Bankanın amacı; il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile münhasıran bunların üye oldukları mahalli idare birliklerinin finansman ihtiyacını karşılamak, bu idarelerin sınırları içinde yaşayan halkın mahalli müşterek hizmetlerine ilişkin projeler geliştirmek, bu idarelere danışmanlık hizmeti vermek ve teknik mahiyetteki kentsel projeler ile alt ve üstyapı işlerinin yapılmasına yardımcı olmak ve her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlevlerini yerine getirmektir.

(2) Banka bu amaçları gerçekleştirmek üzere;

- a) Ortaklarına kısa, orta ve uzun vadeli her türlü nakdi ve gayri nakdi kredi açabilir.
- b) Faaliyetleri konusunda araştırma, proje geliştirme ve danışmanlık hizmeti yapabilir veya yaptırabilir, teknik yardım verebilir.
- c) Bankanın öncülüğünde şirket kurabilir ve devredebilir.
- ç) Sigorta acenteliği yapabilir.
- d) Gerekli izinleri almak kaydıyla yurtiçinde ve yurtdışında şube ve temsilcilik açabilir.
- e) Yurtiçi ve yurtdışı finansman kurumlarıyla işbirliği yapabilir, bunların katıldığı ulusal ve uluslararası kuruluşlara üye olabilir.
- f) Yurtiçi ve yurtdışı finansman kuruluşları ile para ve sermaye piyasalarından ve her türlü fonlardan kaynak sağlayabilir.
- g) Amacının gerçekleşmesine yardımcı olacak her türlü kalkınma ve yatırım bankacılığı işlemlerini yapar.
- ğ) Ana Sözleşmede belirtilen diğer faaliyetleri yürütür.

Ortaklık yapısı ve sermaye

MADDE 4- (1) Bankanın ortakları il özel idareleri ve belediyelerdir.

(2) Bankanın sermayesi 9.000.000.000 (dokuz milyar) Türk Lirasıdır. Bu sermaye Bakanlar Kurulu kararı ile beş katına kadar artırılabilir.

(3) Sermaye tavanına ulaşınca kadar Bankanın ödenmiş sermayesine aşağıdaki kaynaklar eklenir:

a) 2.7.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanuna göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının toplamı üzerinden aylık olarak yüzde iki oranında kesilecek miktarlar.

b) Bankanın vergi ve diğer yasal yükümlülükler düşüldükten sonraki yıllık safi kârından yüzde otuz oranında ayrılacak pay.

c) Diğer mevzuat hükümleri ile banka sermayesine aktarılması uygun görülen paralar ile sermayeye eklenmek üzere yapılacak her türlü yardım ve bağışlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Bankanın Organları ve Yönetimi

Genel kurul

MADDE 5- (1) Bankanın Genel Kurulu:

a) İl genel meclislerince kendi üyeleri arasından seçilecek birer kişiden,

b) Her bir ilden, ilin sınırları içinde yer alan tüm belediyeleri temsil etmek üzere; her bir belediye meclisince, başkan veya kendi üyeleri arasından seçilecek birer kişi arasından belirlenecek bir kişiden,

c) İçişleri, Maliye, Bayındırlık ve İskân Bakanlıkları ile Hazine Müsteşarlığını temsil etmek üzere görevlendirilecek birer kişiden;

oluşur.

(2) (b) bendi uyarınca illerdeki belediyelerce seçilen temsilcilerden, her bir il adına Genel Kurula katılacak olanların belirlenmesine ilişkin esaslar Ana Sözleşmede düzenlenir.

Genel kurulun görev ve yetkileri

MADDE 6- (1) Genel Kurul; yıllık faaliyet raporu ve denetim kurulu raporları ile bilanço ve kâr-zarar hesaplarını inceleyerek Yönetim Kurulu ve denetçilerin ibrasını, Bankanın tahsili imkânsız görülen alacaklarının terkinini karara bağlar. Genel Kurul ayrıca, bu Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 29.6.1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 19.10.2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve ilgili kanunlarda belirtilen görevleri yapar ve yetkileri kullanır.

Yönetim kurulu

MADDE 7- (1) Yönetim Kurulu, Genel Kurula karşı sorumlu karar organıdır. Yönetim Kurulu yedi üyeden oluşur. Genel Müdür aynı zamanda Yönetim Kurulunun başkanıdır.

(2) Yönetim Kurulunun; iki üyesi Banka genel müdür yardımcıları arasından olmak üzere dört üyesi Bakanlık tarafından atanır; iki üyesi de belediyeleri ve il özel idarelerini temsil etmek üzere Genel Kurula katılan belediye başkanları ve il özel idare temsilcileri arasından İçişleri Bakanlığı tarafından önerilen iki kat aday arasından Genel Kurul tarafından seçilir. Yönetim Kurulu yemin törenini izleyen ilk toplantıda, aralarından bir üyeyi başkan vekili olarak seçer.

(3) Yönetim Kurulu üyeliklerine atanacakların 5411 sayılı Kanunda aranan nitelikleri haiz olması şarttır. Ancak, Genel Kurul tarafından seçilecek üyeler bakımından en az on yıllık mesleki deneyime sahip olma şartı aranmaz.

(4) Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi sona eren üyeler tekrar atanabilir. Yönetim Kurulu üyesi; genel müdür ve genel müdür yardımcılarının bu görevleriyle ilişkilerinin kesilmesi, Genel Kurul tarafından seçilen ve belediye başkanı veya meclis üyesi unvanını taşıyan üyelerin ise herhangi bir nedenle başkanlık veya meclis üyeliklerinin son bulması halinde sona erer. Süresi dolmadan üyeliğin boşalması halinde 6762 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Yönetim kurulunun görev ve yetkileri

MADDE 8- (1) Yönetim Kurulu;

- a) Kredi açılmasına, iç ve dış piyasalardan fon ve kredi temin edilmesine ve kullandırılmasına,
 - b) Bankanın öncülüğünde, faaliyet alanıyla ilgili olarak şirket kurulması için Bakanlar Kurulu onayına sunulmak üzere teklifte bulunmaya,
 - c) Yurt içinde ve dışında temsilcilikler, bölgeler, şubeler ve irtibat büroları açılmasına ve kapatılmasına,
 - ç) Bankaya kaynak sağlanması için gerekli tedbir ve kararların alınmasına,
 - d) Bankanın yıllık bütçesinin incelenerek onanmasına ve yıl içerisinde ihtiyaç duyulan değişikliklerin yapılmasına,
 - e) Yıllık faaliyet raporu, bilanço ve kâr-zarar hesabının hazırlanarak Genel Kurula sunulmasına,
 - f) Kredilerden doğan alacakların faiz oranlarını belirleyerek yeniden yapılandırmaya,
 - g) Banka faaliyetlerinin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli organizasyonu ve çalışma usullerini tespiti, Genel Müdürlükçe hazırlanan yönetmelik ve yönergelerin onaylanmasına,
 - ğ) Bankanın şirket ve iştiraklerindeki Yönetim Kurulu üyeleri ve denetçi adaylarının bu konuda uzman kişiler arasından seçilmesine,
 - h) Banka merkezi dışından gelen Genel Kurul üyelerine harcırah ödenmesine,
- karar vermeye yetkilidir.

(2) Yönetim Kurulunun diğer görev ve yetkileri Ana Sözleşmede belirtilir.

Denetim kurulu

MADDE 9- (1) Bankanın Denetim Kurulu üç üyeden oluşur. Denetim Kurulu Üyelerinin ikisi Bakanlık, biri Maliye Bakanlığı tarafından atanır. Denetçilerin Yönetim Kurulu üyeleri için aranan şartları taşıması gerekir. Denetçiler, 6762 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre görev yapar. Denetim Kurulu üyelerinin görev süresi üç yıldır. Görev süresi sona erenler tekrar atanabilir. Süresi dolmadan üyeliğin boşalması halinde 6762 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(2) Denetim Kurulu üyelerine, her yıl Yüksek Planlama Kurulunca denetim kurulu üyeliği için belirlenen ücret ve diğer mali hakları aşmayacak şekilde ve Genel Kurul tarafından belirlenecek tutarda aylık ücret ve diğer mali haklar ödenir. Denetim Kurulu üyeliği görevine atananlar hakkında 31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun uygulanmasında, 12 nci maddedeki Yönetim Kurulu üyelerine ilişkin hükümlere uygun olarak işlem tesis edilir.

Genel müdür

MADDE 10- (1) Banka Genel Müdürünün 5411 sayılı Kanuna göre genel müdür vasıflarını haiz olması zorunludur. Genel Müdür ortak kararname ile atanır.

Banka personeli

MADDE 11- (1) Banka hizmetlerinin gerektirdiği görevler, 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine tabi olmayan sözleşmeli personel eli ile yürütülür.

(2) Banka personelinin hizmete alınması, nitelikleri, atanma, ilerleme, yükselme, görevden alınma şekilleri, görev ve yetkileri, disiplin esasları, yükümlülükleri, unvan ve sayıları Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile çıkarılacak yönetmelik ile düzenlenir.

Mali ve sosyal haklar

MADDE 12- (1) Yönetim Kurulu üyelerine, her yıl Yüksek Planlama Kurulunca belirlenen miktarı aşmayacak şekilde ve Genel Kurul tarafından belirlenen miktarda aylık ücret ve diğer ödemeler yapılabilir.

(2) Banka personelinin aylık ücret, ikramiye ve diğer mali ve sosyal hakları ile sözleşme esasları, Genel Müdürün teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile belirlenir. Ancak, aylık ücret, her türlü sosyal yardım, zam, tazminat, ödenek veya diğer adlar altında yapılan bütün ödemelerin aylık ortalaması, Yüksek Planlama Kurulunca Banka için tespit edilecek üst sınırı aşamaz.

(3) Bankada sözleşmeli personel olarak istihdam edilecekler, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır. Yönetim Kurulu üyeliği görevi, 5510 sayılı Kanuna göre sosyal sigorta veya genel sağlık sigortası yönünden sigortalı olmayı gerektirmez. Yönetim Kurulu başkanı ve üyelerine birinci fıkra uyarınca yapılacak ödemeler sigorta primine esas kazançta dahil edilmez.

(4) Bankada sözleşmeli statüde çalışan personele, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrası kapsamında istihdam edilenlere ilişkin esas ve usuller çerçevesinde iş sonu tazminatı ödenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Çeşitli hükümler

MADDE 13- (1) Banka, bu Kanunda yer alan hükümler dışında, 5411 sayılı Kanun, 6762 sayılı Kanun ve diğer kanunların ilgili hükümlerine tabidir.

(2) Banka, yerel yönetimlerin bu Kanun kapsamındaki her türlü projelerinde kullanılmak üzere genel bütçe dâhil, yurt içi ve yurt dışından temin edilen fon ve hibelerin kullanılmasına aracılık eder. Aracılık işlemi; kaynakların yerel yönetimlere doğrudan transferi şeklinde olabileceği gibi, bu kaynaklardan finanse edilecek projelerin yürütülmesine yardım şeklinde de olabilir.

(3) Banka, Genel Kurul tarafından onanan bilanço'ya göre ortaya çıkan safi kârın yüzde 51'ini; il özel idareleri tarafından yerine getirilen, köylerin teknik ve sosyal altyapı hizmetlerinin finansmanı; nüfusu 200.000'in altında olan belediyelerin harita, imar planı, içme suyu, atık su, katı atık, kent bilgi sistemi ve benzeri kentsel altyapı projelerinin finansmanı ile nüfusu 20.000'in altında olan belediyelerin anılan projelerinin ayrıca yapımının finansmanında hibe olarak kullanır.

(4) Bankanın; tahvil ihracı, hesapları, gelirleri, kâr, kontrollük ve sigorta hizmet gelirlerinin dağıtımı ile bu Kanunda hüküm bulunmayan diğer hususlar Ana Sözleşme ile düzenlenir.

(5) 5411 sayılı Kanunun; 7 nci maddesinin (b) bendi hükmü, 17 nci maddesinin birinci fıkrası hükmü, karşılıklara ilişkin hükümleri ile diğer koruyucu hükümleri Banka hakkında uygulanmaz.

(6) Banka, bu Kanun kapsamındaki faaliyetlerin yürütülmesi ile ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşları ve özel hukuk tüzel kişileri ile işbirliği yapmaya yetkilidir.

(7) Banka, kendi kaynakları dışında finansmanı temin edilmek ve 5411 sayılı Kanuna aykırı olmamak kaydı ile çalışma alanı kapsamında yurt dışında projelendirme ve danışmanlık hizmetleri verebilir, projelerin uygulanması için temin edilen finansmanın kullanılmasına aracılık edebilir.

(8) Banka; 10.2.1954 tarihli ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu ile belediye ve il özel idarelerine kullandığı kredi faiz gelirleri bakımından, 13.7.1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununa tabi değildir.

(9) Banka vadesi gelmiş kredi ve diğer alacaklarını ortak idare paylarından tahsil etmeye yetkilidir.

(10) İlgili Bakan, Genel Müdürlüğün boşalması halinde 6 aylık süreyi geçmemek üzere Yönetim Kurulu üyesi olan genel müdür yardımcılarının birini Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Başkan Vekili olarak görevlendirir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 14- (1) 13.6.1945 tarihli ve 4759 sayılı İller Bankası Kanunu ile 8.12.1987 tarihli ve 298 sayılı, 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte İller Bankası Genel Müdürlüğüne ait kadrolar iptal edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ilgili bölümünden çıkarılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendindeki kesinti miktarlarına esas olan aylık oran, Kanunun yürürlük tarihini izleyen aydan itibaren ilk üç yıl yüzde üç olarak uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4759 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin (c) bendi hükmünün uygulanmasına 31.12.2010 tarihine kadar devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bankanın Ana Sözleşmesi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde yapılacak Genel Kurulun onayı ile yürürlüğe girer.

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevde bulunan Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerinin görevleri yenileri seçilinceye kadar, Genel Müdürün görevi ise yeni bir atama yapılmıncaya kadar devam eder.

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanun çerçevesinde yapılacak devir, tescil ve kayıt işlemleri ile bu işlemlere ilişkin olarak düzenlenecek kâğıtlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. 07.12.1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 39 uncu maddesinin (c) bendi hükmü bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 5 yıl süreyle Banka hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 5- (1) Bu Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasıyla kadroları iptal edilen personelden Bankada sözleşmeli olarak çalışmak isteyenler; bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Bankadaki

durumlarına uygun pozisyonlara atanır ve söz konusu pozisyonlara atama işlemi yapılınca kadar Bankaca ihtiyaç duyulan ve statülerine uygun işlerde görevlendirilir. Bunlar, Bankada yeni bir pozisyona atanınca kadar, eski kadrolarının aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali haklarını almaya devam ederler.

(2) Sözleşmeli olarak çalışmayı kabul etmeyen personel, bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Banka tarafından Devlet Personel Başkanlığına bildirilir. Bu personel, Devlet Personel Başkanlığınca 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanunun değişik 22 nci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen esas ve usuller çerçevesinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına nakledilir. Ancak, 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesi uyarınca Özelleştirme Fonundan karşılanması öngörülen ödemeler, Banka tarafından karşılanır. Bu şekilde yeni bir kadroya nakledilenlerden, haklarında şahsa bağlı hak ve/veya fark tazminatı uygulaması devam eden personelin 4046 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin altıncı fıkrası kapsamındaki hakları devam eder. Bu madde uyarınca yapılan atamalar, ilgililerin şahsa bağlı haklarının ve fark tazminatının tespitine esas önceki kadro ve pozisyonlarının ücretlerinin artırılması ve şahsa bağlı haktan yararlanma süresinin yeniden başlaması sonucunu doğurmaz.

(3) Bankanın bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihteki mevcut personelinden 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca haklarında 8.6.1949 tarihli ve 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uygulananların Bankada sözleşmeli olarak atandıkları tarihten başlayarak 30 gün içinde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunmamaları halinde, emekli kesenekleri kendilerince, kurum karşılıkları Banka tarafından karşılanmak suretiyle 5434 sayılı Kanun ile ilgileri devam ettirilir. Bu şekilde 5434 sayılı Kanunla ilgileri devam ettirilenlerin emeklilik hak ve yükümlülüklerinin tespitinde, önceden emeklilik hak ve yükümlülüklerine esas alınmakta olan kadro, görev veya pozisyonları aynı şekilde dikkate alınmaya devam olunur. Ayrıca, bu şekilde ilgi devamında geçen süreleri kıdem aylıklarının hesabında dikkate alınır ve bunların kazanılmış hak aylık derece ve kademeleri de genel hükümler çerçevesinde yükseltilmeye ve ilerletilmeye devam olunur. 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi gereğince 5434 sayılı Kanuna göre emekli keseneği ve kurum karşılığı ödenenlerden 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre sigortalı olma talebinde bulunanların sigorta primleri ile sosyal güvenliğe ilişkin diğer hak ve yükümlülükleri ise 5510 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine göre belirlenir. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Devlet memuru statüsünde çalışmakta iken sözleşmeli personel statüsüne geçenlerden 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı olanların, Devlet memuru statüsünde geçmiş hizmet süreleri, iş sonu tazminatına hak kazanmada ve hesabında dikkate alınır.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra göreve başlayan ve aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılmak suretiyle sigorta primine esas kazançları aynı Kanunun 80 inci maddesine göre belirlenenlerden, bu Kanun hükümlerine göre sözleşmeli olarak atananlar hakkında ise, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükümleri uygulanır.

(4) Bankada sürekli işçi kadrolarında ve geçici işçi pozisyonlarında çalışanlar, mevcut statülerinde çalıştırılmaya devam olunur. Bunlardan büro hizmetlerinde çalışmakta olup, Bankada sözleşmeli olarak çalışmak isteyenler bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Bankadaki durumlarına uygun

pozisyonlara atanırlar. Bu şekilde sözleşmeli personel statüsüne geçirilenlere iş mevzuatına göre herhangi bir tazminat ödenmez. Bu personelin önceden kıdem tazminatı ödenmiş süreleri hariç, kıdem tazminatına esas olan toplam hizmet süreleri, 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (B) fıkrasında belirtilen iş sonu tazminatına hak kazanmada ve hesabında dikkate alınır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte boş olan ve sözleşmeli personel statüsüne yapılan geçişler ile emeklilik, ölüm, istifa ve benzeri sebeplerle boşalacak sürekli işçi kadroları ve geçici işçi pozisyonları başka bir işleme gerek kalmaksızın iptal edilmiş sayılır.

(5) Bankada 657 sayılı Kanunun dördüncü maddesinin (B) fıkrasına göre sözleşmeli olarak çalışanlardan Bankada bu Kanuna göre sözleşmeli olarak çalışmak isteyenler Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde Bankadaki durumlarına uygun pozisyonlara atanır. Bu personelden sözleşmeli olarak çalışmayı kabul etmeyenlerin Banka ile olan ilişkileri bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren en geç üç ay içerisinde kesilir.

(6) Banka personeliyle yapılacak ilk sözleşmenin süresi iki yıl olarak belirlenir.

(7) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Bankada Devlet memuru statüsünde görev yapmakta olanlardan emekli aylığı bağlanmasına hak kazanmış olanlara, bu Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yönetmeliğin yayımlanmasından itibaren iki ay içinde emeklilik başvurusunda bulunmaları halinde, emeklilik ikramiyeleri yüzde 30 fazlasıyla ödenir. Ancak, bu kapsamda emekli olan personel, emekli oldukları tarihten itibaren üç yıl içinde Bankada yeniden istihdam edilemez.

(8) 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin uygulamasında, Bankada bu Kanunla kaldırılan daire başkanlığı kadrosuna asaleten atanmak suretiyle görev yapmakta olanlar için 3600 ek gösterge rakamı esas alınır.

GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu Kanunla kaldırılan İller Bankasının tüm hak ve mükellefiyetleri, bu Kanunun yayımlandığı tarihteki bilançosunun tüm aktif ve pasifleri ile bilanço dışı yükümlülükleri, İller Bankası leh ve aleyhine açılmış ve açılacak davalar ve icra takiplerine ilişkin bütün hak, yetki, yükümlülük, alacak ve borçlar İller Bankası Anonim Şirketine geçer ve bu davalar ile icra takipleri İller Bankası Anonim Şirketi husumetiyle yürütülür. Diğer mevzuatta İller Bankası Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıflar İller Bankası Anonim Şirketine yapılmış sayılır.

(2) Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 4759 sayılı Kanun uyarınca İller Bankası tarafından ihale edilen veya halen Bankanın kontrollüğünde yürütülmekte olan belediye ve il özel idarelerine ait yapım, mal alım, hizmet ve danışmanlık işleri sonuçlandırılıncaya kadar 4759 sayılı Kanun ve diğer ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlük

MADDE 15 - (1) Bu Kanunun;

(a) 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası 31.12.2010 tarihinde,

(b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 - (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

